

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

КОМІТЕТ МЕДИЧНОГО
І ФАРМАЦЕВТИЧНОГО
ПРАВА ТА БІОЕТИКИ

HSA

HIGHER
SCHOOL OF
ADVOCACY

АДВОКАТСЬКИЙ ЗАПИТ: МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ АДВОКАТІВ

Київ - 2023

Розроблено:

Національна асоціація адвокатів України
Комітет медичного і фармацевтичного права та біоетики
Вища школа адвокатури

Автори

д.юрид.н., професор, голова Комітету медичного і фармацевтичного права та біоетики Національної асоціації адвокатів України, керівник Центру медичного права ВША НААУ **І. Я. Сенюта**

к.юрид.н., доцент, заступник голови Комітету медичного і фармацевтичного права та біоетики Національної асоціації адвокатів України, голова Комітету медичного і фармацевтичного права та біоетики РАЛО **Х. Я. Терешко**

Обговорено на засіданні Комітету медичного і фармацевтичного права та біоетики Національної асоціації адвокатів України (протокол № 22 від 03.02.2023).

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	2
1. ПОНЯТТЯ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АДВОКАТСЬКОГО ЗАПИТУ.....	3
2. ФОРМА ТА ЗМІСТ АДВОКАТСЬКОГО ЗАПИТУ	5
3. ДОДАТКИ ДО АДВОКАТСЬКОГО ЗАПИТУ.....	9
3.1. СВІДОЦТВО ПРО ПРАВО НА ЗАНЯТТЯ АДВОКАТСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ.....	10
3.2. ОРДЕР НА НАДАННЯ ПРАВНИЧОЇ (ПРАВОВОЇ) ДОПОМОГИ.....	11
4. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АДВОКАТА ЗА НЕДОТРИМАННЯ ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА ПРИ ПОДАННІ АДВОКАТСЬКОГО ЗАПИТУ	22
5. ДОСТУП АДВОКАТА ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ.....	25
6. ДОСТУП АДВОКАТА ДО ІНФОРМАЦІЇ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ.....	27
7. ВІДМОВА В НАДАННІ ВІДПОВІДІ НА АДВОКАТСЬКИЙ ЗАПИТ	33
8. ДОДАТКИ.....	35

ПЕРЕДМОВА

Адвокатський запит — важливий інструмент повсякденної адвокатської діяльності, вправне володіння яким стане запорукою ефективного надання правової допомоги клієнтові.

Численні виклики на практиці, породжені саме некоректним використання цього засобу при наданні правової допомоги.

Задум цих методичних рекомендацій був спрямований на викристалізацію системи правових координат в межах якої має діяти адвокат, аби адвокатський запит відповідав вимогам Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», рішенням Ради адвокатів України. Нагадаємо, що, відповідно до ч. 1 ст. 57 Закону № 5076-VI, рішення з'їзду адвокатів України та Ради адвокатів України є обов'язковими до виконання всіма адвокатами. І, звісно, аби адвокат був упевнений, що його правничий інструмент належний, і в разі порушення його прав, міг отримати дієвий захист.

У методичних рекомендаціях розкриті положення, які необхідно враховувати як при написанні адвокатського запиту, так і при формуванні додатків до нього. Особливий акцент здійснено на адвокатських запитах, пов'язаних з отриманням конфіденційної інформації, адже особливо в таких можна легко переступити демаркаційну лінію і порушити права людини. Також привернуто увагу до особливостей доступу адвокатів до публічної інформації. У посібнику містяться рекомендації та авторські приклади, які спрямовані на оптимізацію роботи з написання адвокатами запитів.

Для зручності читачів сформовано додатки, які містять тексти рішень РАУ, а також QR коди до рішень РАУ, судових рішень, рішень кваліфікаційно-дисциплінарних органів.

Варто врахувати, що адвокатський запит, який не відповідає вимогам Закону № 5076-VI, рішенням РАУ, може призвести до притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності.

Віримо, що цей юридичний путівник для адвоката буде корисним для провадження адвокатської практики та належного захисту інтересів клієнтів, а також сприятиме дотриманню прав людини.

Методичні рекомендації можуть бути корисними для широкого кола професійних спільнот, юридичних осіб публічного і приватного права, зокрема з метою з'ясування можливості/неможливості надання відповіді на адвокатський запит.

З повагою,
Ірина Сенюта
д. юрид. н., професор
голова Комітету медичного і фармацевтичного права
та біоетики НААУ,
керівник Центру медичного права ВША НААУ

1. ПОНЯТТЯ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АДВОКАТСЬКОГО ЗАПИТУ

Проблематика адвокатських запитів, зокрема щодо правильності їх оформлення, отримання відповідей на них, залишається актуальною та нерідко є предметом судових спорів. Така ситуація зумовлена насамперед різним праворозумінням суб'єктів правозастосування і правореалізації при тлумаченні норм права.

Правові засади діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні регулюються Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» № 5076-VI від 05.07.2012 (далі – Закон № 5076-VI)¹. Згідно з п. 1 ч. 1 ст. 1 Закону № 5076-VI, адвокат — це фізична особа, яка здійснює адвокатську діяльність на підставах та в порядку, що передбачені цим Законом.

У рішенні Рада адвокатів України від 30.08.2014 № 122² зазначено: «*Таким чином, подання адвокатом адвокатського запиту є професійним правом адвоката, у зв'язку із наданням правової допомоги на підставі договору про надання правової допомоги*».

Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 20 Закону № 5076-VI, під час здійснення адвокатської діяльності адвокат має право вчиняти будь-які дії, не заборонені законом, правилами адвокатської етики та договором про надання правової допомоги, необхідні для належного виконання договору про надання правової допомоги, зокрема, звертатися з адвокатськими запитами, у тому числі щодо отримання копій документів, до:

- 1) органів державної влади, їх посадових і службових осіб;
- 2) органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб;
- 3) підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань;
- 4) фізичних осіб (за згодою таких фізичних осіб).

Згідно з абз. 1 ч. 1 ст. 24 Закону № 5076-VI, адвокатський запит — письмове звернення адвоката до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань про надання інформації, копій документів, необхідних адвокату для надання правової допомоги клієнту.

При підготовці адвокатського запиту адвокат керується ст. ст. 20, 24 Закону № 5076-VI. При системному способі тлумачення норм, з метою отримання знань про зміст і суть норми права з позиції її внутрішньої будови, взаємозв'язку між елементами норми права та норми права з іншими правовими нормами, що забезпечує узгодженість правових норм між собою, доходимо висновку, що саме ч. 1 ст. 24 Закону № 5076-VI є спеціальною щодо адвокатських запитів, порівняно з нормою п. 7 ч. 1 ст. 20 Закону № 5076-VI, в якій гарантовано професійні права адвокатів.

Правильно оформлений запит пришвидшує отримання запитуваного та є ознакою професійності правової допомоги, яка надається адвокатом. Водночас неналежне оформлення адвокатського запиту дає законну можливість відмовити адвокату в наданні

¹ Закон України «Про адвокатуру і адвокатську діяльність» від 05.07.2012 № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>

² Рішення Ради адвокатів України від 30.08.2014 № 122 «Про затвердження роз'яснень з питань, які виникають при оформленні адвокатського запиту». URL: <https://advokatrada.org.ua/wp-content/uploads/2015/11/2014.08.30-rishennya-122.pdf>

інформації чи копій документів, а також може слугувати підставою для притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності.

Аналіз законодавчої конструкції «адвокатський запит» дає підстави дійти висновку щодо таких його ознак:

- 1) письмова форма;
- 2) адресант – адвокат;
- 3) суб'єкт, що є одержувачем: а) орган державної влади; б) орган місцевого самоврядування; в) посадові та службові особи органів влади; г) підприємства, установи й організації незалежно від форми власності та підпорядкування; ґ) громадські об'єднання; д) фізична особа (за наявності її згоди).
- 4) предмет запиту: а) інформація; б) копії документів.
- 5) мета запиту: необхідність надання правової допомоги клієнту.

Звертаємо увагу на Рішення Ради адвокатів України «Про затвердження роз'яснення щодо вимог до адвокатських запитів» від 03.07.2021 №53³, в якому зазначено: *«Вимоги до подання адвокатського запиту є однаковими для всіх адвокатів, незалежно від організаційних форм, в яких вони здійснюють адвокатську діяльність – індивідуально, або в організаційно-правових формах адвокатського бюро чи адвокатського об'єднання.»*

Адвокат вправі направити адвокатський запит не для задоволення особистих інтересів, а лише в межах виконання договору з клієнтом з метою надання останньому правової допомоги».

У Рішенні Ради адвокатів України «Щодо заходів реагування на факт порушення прав адвоката та гарантій адвокатської діяльності» від 07.03.2023 № 18⁴ зазначено: *«Рада адвокатів України доходить до висновку про те, що адвокатський запит у всіх випадках за своїм законодавчо визначеним призначенням, як гарантований інструмент адвокатської діяльності, використовується задля формування та/або реалізації правової позиції адвоката в інтересах клієнта. Тобто, адвокатський запит завжди направлений (має бути направлений) на досягнення цілей адвокатської діяльності, яка у даному контексті полягає в забезпеченні у правовий спосіб максимально вигідної правової позиції клієнта».*

Важливо підкреслити, що Радою адвокатів України затверджено роз'яснення щодо гарантованості права на запит адвоката⁵, зокрема резюмовано: *«Таким чином, запит адвоката є гарантованим та захищеним законом інструментом адвокатської діяльності, що використовується задля формування та/або реалізації правової позиції адвоката в інтересах клієнта. Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Кодексом України про адміністративні правопорушення визначено особливий порядок охорони права адвоката на отримання інформації (її носіїв) через адвокатський запит: встановлення обов'язку надання відповіді на адвокатський запит та встановлення відповідальності за невиконання цього обов'язку. Порушення визначеної законодавством України моделі здійснення*

³ Рішення Ради адвокатів України від 03.07.2021 № 53 «Про затвердження роз'яснення щодо вимог до адвокатських запитів». URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2021-07-03-r-shennya-rau-53_60feb77d38d3a.pdf

⁴ Рішення Ради адвокатів України від 07.03.2023 № 18 «Щодо заходів реагування на факт порушення прав адвоката та гарантій адвокатської діяльності». URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2023-03-07-r-shennya-rau-18_640887cd22e99.pdf

⁵ Там же.

адвокатської діяльності з використанням гарантованих прав та правомочностей адвоката є неприпустимим».

2. ФОРМА ТА ЗМІСТ АДВОКАТСЬКОГО ЗАПИТУ

З'ясовуючи питання форми адвокатського запиту, то, як зазначалося вище, це **письмове** звернення адвоката (ч. 1 ст. 24 Закону № 5076-VI), відтак, відповідно до нормативного припису, адвокатський запит завжди оформляється у письмовій формі.

Законодавством не затверджено типової/примірної форми адвокатського запиту, а отже, питання змісту запиту віднесено до компетенції адвоката, проте все ж виставлена нормативна система координат, в якій працює адвокат, реалізуючи своє професійне право.

Проаналізувавши Закон № 5076-VI, враховуючи практичний досвід, висвітливо архітектоніку адвокатського запиту. **Рекомендуємо скласти адвокатський запит із використанням такої структури та змістового наповнення:**

У **вступній частині** потрібно вказувати відомості про адвоката/адвокатське об'єднання/адвокатське бюро (адресу, телефон, код ЄДРПОУ, МФО, р/р, e-mail), інформацію про суб'єкта, до якого скеровано адвокатський запит із зазначенням адреси. Також необхідно зазначити дату складення адвокатського запиту, вихідний номер і найменування документа «адвокатський запит». Доцільно вести належний облік таких запитів і відповідей на них.

Адвокатський запит доцільно розміщувати на офіційному бланку адвокатського об'єднання/бюро чи адвоката, який провадить індивідуальну адвокатську практику, якщо такий розроблений. Ця рекомендація спрямована на оптимізацію ідентифікації адвоката/адвокатського об'єднання/адвокатського бюро.

В адвокатському запиті слід чітко вказати суб'єкта, який одержуватиме запит. При адресації адвокатського запиту до органу влади, підприємства, установи, організації необхідно конкретизувати посаду, прізвище, ім'я та по батькові керівника інституції, до якої скеровується запит. У рішенні Ради адвокатів України «Про затвердження роз'яснень з питань, які виникають при оформленні адвокатського запиту» від 30.08.2014 № 122 роз'яснено питання щодо оформлення адвокатського запиту в цьому контексті⁶.

Рада адвокатів України щодо конкретизації посади, прізвища, ім'я, по батькові керівника органу (підприємства, установи, організації), якому адресовано адвокатський запит зазначила:

«Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» не містить норми щодо обов'язку адвоката при подачі адвокатського запиту вказувати прізвище, ім'я, по батькові керівника органу (підприємства, установи, організації), якому адресовано адвокатський запит. Проте, зазначення вказаної інформації є необхідним виходячи із наступного....

⁶ Рішення Ради адвокатів України від 30.08.2014 № 122 «Про затвердження роз'яснень з питань, які виникають при оформленні адвокатського запиту». URL: <https://advokatrada.org.ua/wp-content/uploads/2015/11/2014.08.30-rishennya-122.pdf>

Таким чином, зазначення прізвища, ім'я по батькові керівника органу, підприємства установи, організації, якому адресовано адвокатський запит є необхідним, у тому числі при притягнення особи до адміністративної відповідальності».

Описову частину можна розпочати з вказівки про виконання адвокатом своїх професійних обов'язків щодо надання правової допомоги клієнту із зазначенням його прізвища, ім'я, по батькові, на підставі договору про надання правової допомоги, із позначенням номера та дати договору, чи доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги з відповідними реквізитами. Далі можна подати стислий опис обставин справи, у зв'язку з якими виникла потреба направлення адвокатського запиту, констатуючого характеру.

Приміром:

Х., дочка клієнтів, 05.01.2023 була госпіталізована до КНП «У» для проведення оперативного втручання. 06.01.2023 їй було проведено оперативне втручання. 14.01.2023 Х. померла в умовах ВАІТ КНП «У».

Однак жодної обов'язкової вимоги щодо зазначення доцільності, мети отримання необхідної інформації чи копій документів у чинному законодавстві України не передбачено. Натомість у Рішенні Ради адвокатів України від 03.07.2021 № 53 «Про затвердження роз'яснення щодо вимог до адвокатських запитів» вкотре підкреслено: *«Таким чином, у випадку, коли адвокат вважає зазначення інформації щодо доцільності, мети отримання ним необхідної інформації та копій документів є доречним та необхідним саме у його випадку, додаткове зазначення такої інформації не є заборобою. Своєю чергою, мотив, мета та доцільність отримання інформації та копій документів, шляхом направлення адвокатського запиту може стосуватися питань, з яких клієнт звертався за допомогою до адвоката, що в розумінні статті 22 Закону є адвокатською таємницею»⁷.*

Мотивувальна частина повинна містити належне обґрунтування адвокатського запиту із посиланням на релевантне національне законодавство. Крім посилання на нормативно-правову базу України, рекомендуємо використовувати правові позиції Європейського суду з прав людини, зважаючи на зміст запиту, а також рішення Ради адвокатів України.

Приміром:

Відповідно до ч. 4 ст. 285 Цивільного кодексу України, ч. 5 ст. 39 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», у разі смерті фізичної особи члени її сім'ї або інші фізичні особи, уповноважені ними, мають право бути присутніми при дослідженні причин її смерті та ознайомитись із висновками щодо причин смерті, а також право на оскарження цих висновків до суду. Згідно з Рішенням Конституційного Суду України у справі щодо офіційного тлумачення статей 3, 23, 31, 47, 48 Закону України "Про інформацію" та статті 12 Закону України "Про прокуратуру" (справа К.Г. Устименка) від

⁷ Рішення Ради адвокатів України від 03.07.2021 № 53 «Про затвердження роз'яснення щодо вимог до адвокатських запитів». URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2021-07-03-r-shennya-rau-53_60feb77d38d3a.pdf

30.10.1997 р., лікар зобов'язаний на вимогу пацієнта, членів його сім'ї або законних представників надати їм таку інформацію повністю і в доступній формі.

У ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» зазначено, що практика Європейського суду з прав людини (далі — ЄСПЛ) є джерелом права. Правова позиція ЄСПЛ стосовно надання копій медичних документів, зокрема, в рішенні у справі «К.Х. та інші проти Словаччини» від 28.04.2009 є такою: «Пам'ятаючи про те, що реалізація права на повагу до особистого та сімейного життя, передбаченого ст. 8, повинна бути практичною й ефективною, Суд дотримується думки, що такий позитивний обов'язок повинен бути розширений, зокрема у справах, подібних до тієї, що є предметом цього розгляду, коли йдеться про персональні дані, щоб уможливити виготовлення копій документів з персональними даними».

Резолютивна, або прохальна, частина має містити формулювання конкретної інформації, яку слід надати, та/або зазначення документа (документів), копія (копії) якого (яких) запитується. Положення запиту повинні бути лаконічними та конкретними, сформульованими так, щоб виключити їх подвійне тлумачення. Слід пам'ятати, що згідно з абз. 3 ч. 1 ст. 24 Закону № 5076-VI, адвокатський запит не може стосуватися надання консультацій і роз'яснень положень законодавства.

Приміром:

прошу:

1. Надати належним чином **засвідчені копії таких документів**, які стосуються процесу надання медичної допомоги Х.:

- медичної картки стаціонарного хворого (форма 003/о);
- журналу запису оперативних втручань у стаціонарі (з відображенням оперативного втручання, проведеного Х.) (форма 008/о);
- журналу реєстрації аналізів та їх результатів, проведених Х. (форма 250/о);
- журналу реєстрації переливання трансфузійних рідин, якщо таке проводилось Х. (форма 009/о).

Нерідко виникає питання щодо обсягу правомочностей адвоката: адвокат має право на копії чи оригінали документів.

У п. 1 ч. 1 ст. 20 Закону № 5076-VI адвокату гарантовано право звертатися з адвокатськими запитами, у тому числі щодо отримання копій документів, до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, а також до фізичних осіб (за згодою таких фізичних осіб). У ст. 24 Закону № 5076-VI, з дефініції конструкції «адвокатський запит», також впливає право адвоката на отримання копії документів.

Рада адвокатів України з метою роз'яснення позиції щодо можливості отримання адвокатом на адвокатський запит оригіналів документів у рішенні «Про затвердження роз'яснення щодо отримання на адвокатський запит оригіналів документів, за умови їх добровільної видачі на запит адвоката» від 15.10.2020 № 103⁸ зазначила: «Таким чином, Рада

⁸ Рішення Ради адвокатів України від 15.10.2020 № 103 «Про затвердження роз'яснення щодо отримання на адвокатський запит оригіналів документів, за умови їх добровільної видачі на запит адвоката. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2020-10-15-r-shennya-rau-103_5fa27ef50ccfd.pdf

адвокатів України вважає, що адвокат не має права отримувати на адвокатський запит оригінали документів, незалежно від умов та мети з огляду на вимоги чинного законодавства України».

Не залишилась осторонь цієї проблематики і судова практика, зокрема в постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у справі № 299/3792/17 від 22.07.2020⁹ зазначено:

«53. Аналіз положень статті 24 Закону №5076-VI, у якій розкрито зміст і мету адвокатського запиту, у взаємозв'язку з положеннями Законів №2657-XII, №2297-VI та №2939-VI, що визначають режим і порядок доступу до інформації, у тому числі конфіденційної, дають підстави для висновку, що адвокатський запит є способом отримання копій документів, необхідних адвокату для надання правової допомоги клієнту, і не є підставою для вилучення (виїмки) оригіналів рішень органів місцевого самоврядування.

54. Таким чином, відсутність в адвокатському запиті конкретизації того, що запитується саме копії документів, виходячи зі змісту та мети адвокатського запиту та передбаченого вказаними законами порядку доступу до інформації, не дає підстав уважати, що в спірних правовідносинах позивач мав намір одержати оригінали документів, зазначених в адвокатському запиті, як і не дає підстав для висновку, що, обираючи спосіб захисту порушених прав позивача, суди попередніх інстанцій поклали на відповідача обов'язок надати на запит позивача оригінали запитуваних документів».

Відтак, аналіз Закону № 5076-VI, рішення РАУ та національної судової практики, дає підстави дійти висновку, що адвокат на адвокатський запит має право отримати виключно копії, а не оригінали документів.

Завершується проставленням особистого підпису адвоката.

Відповідно до абз. 3 ч. 2 ст. 24 Закону № 5076-VI, у разі якщо задоволення адвокатського запиту передбачає виготовлення копій документів обсягом більш як десять сторінок, адвокат зобов'язаний відшкодувати фактичні витрати на копіювання та друк. Розмір таких витрат не може перевищувати граничні норми витрат на копіювання та друк, встановлені Кабінетом Міністрів України відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації». З огляду на законодавчу норму зробимо кілька зауваг:

1. Врахуйте, що десять сторінок на запит має бути надано на безоплатній основі. Якщо на запит адвокатом витребується копій на понад десять сторінок, то адвокату слід буде здійснювати оплату.

2. Правильним видається алгоритм, за яким адвокату надсилається відповідь не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання адвокатського запиту з долученням копій десяти сторінок і рахунку для оплати іншого обсягу документів. Підкреслимо, що це за умови правомірності запиту та обов'язку його задоволення одержувачем.

3. Граничні норми витрат на копіювання або друк документів, що надаються за запитом, встановлені в Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження граничних норм витрат на копіювання або друк документів, що надаються за запитом на інформацію» від 13.07.2011 №740¹⁰.

⁹ Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у справі № 299/3792/17 від 22.07.2020. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/90519455>

¹⁰ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження граничних норм витрат на копіювання

4. Розмір фактичних витрат на копіювання і друк визначається відповідним одержувачем запиту в межах граничних норм, закріплених у Постанові №740. У разі якщо не встановлено розміру плати за копіювання або друк, копії документів надаються безоплатно.

3. ДОДАТКИ ДО АДВОКАТСЬКОГО ЗАПИТУ

Законом № 5076-VI встановлюються обов'язкові вимоги і до оформлення додатків до адвокатського запиту, зокрема в реченні 1 абз. 2 ч.1 ст. 24 Закону № 5076-VI передбачено, що до нього додаються посвідчені адвокатом копії:

- 1) свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю,
- 2) ордера або доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.

Такий перелік є вичерпним, а вимагати від адвоката подання разом з адвокатським запитом інших документів забороняється (речення 2 абз. 2 ч. 1 ст. 24 Закону №5076-VI).

У Рішенні Ради адвокатів України «Про затвердження роз'яснень з питань, які виникають при оформленні адвокатського запиту» від 30.08.2014 № 122¹¹ зазначено:

«Таким чином, при подачі адвокатського запиту адвокат зобов'язаний надати посвідчені ним копії:

- *свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю;*
- *ордера або доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.*

Вищезазначений перелік документів є вичерпним».

У Рішенні Ради адвокатів України «Про затвердження роз'яснення щодо вичерпного переліку вимог до адвокатського запиту» від 21.09.2020 № 75¹² вказано: *«Щодо застосування до правил оформлення адвокатського запиту положень Закону України «Про виконавче провадження» Рада адвокатів України зазначає наступне.*

Конкуренція правових норм двох законів Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Закону України «Про виконавче провадження» не має місце, адже норми цих законів по-різному регулюють не тотожні, а різні правовідносини.

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» регулює відносини з подачі адвокатського запиту, як професійного права адвоката, виокремленого пунктом 1 статті 20.

або друк документів, що надаються за запитом на інформацію» від 13.07.2011 №740. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/740-2011-%D0%BF#Text>

¹¹ Рішення Ради адвокатів України від 30.08.2014 № 122 «Про затвердження роз'яснень з питань, які виникають при оформленні адвокатського запиту». URL: <https://advokatrada.org.ua/wp-content/uploads/2015/11/2014.08.30-rishennya-122.pdf>

¹² Рішення Ради адвокатів України від 21.09.2020 №75 «Про затвердження роз'яснення щодо вичерпного переліку вимог до адвокатського запиту». URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2020-09-18-r-shennya-rau-75_5f9aaae80434d.pdf

В свою чергу, Закон України «Про виконавче провадження» регулює відносини з підтвердження повноважень адвоката на представництво у виконавчому провадженні, як професійного права, виокремленого пунктом 2 статті 20 профільного закону адвокатури.

Це різні професійні права адвоката, повноваження на реалізацію яких підтверджуються різним обсягом документів. Для адвокатського запиту – це свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю та ордер (частина 1 статті 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»). Для представництва – договір про надання правової (професійної правничої) допомоги чи ордер з витягом з договору. Змішувати ці правила та вимагати від адвоката додавати витяг з договору та через це відмовляти у розгляді адвокатського запиту, є неправомірним. Це підтверджується імперативною нормою абзацу 2 частини 1 статті 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», за якою вимагати від адвоката подання разом з адвокатським запитом інших документів забороняється.

Таким чином, профільний закон адвокатури розділяє право адвоката на звернення із адвокатським запитом і право адвоката на представництво інтересів клієнтів у органах державної влади. Саме в випадках особистого представництва прав осіб чинний Закон України «Про виконавче провадження» вимагає підтвердження повноважень адвоката ордером та витягом з договору про надання правової (правничої) допомоги, на кшталт підтвердження повноважень адвоката в адміністративному, кримінальному чи господарському судовому провадженні.

При подачі адвокатського запиту адвокат не має посвідчуватися весь обсяг повноважень представника. Звертаючись із адвокатським запитом правник, перш за все, реалізує своє професійне право на таке звернення, окремо виділене пунктом 1 статті 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», а не право на безпосереднє представництво в органах державної влади, виокремлене пунктом 2 зазначеної норми. Направлення адвокатського запиту само по собі не реалізує предмет представництва, а сприяє збору інформації задля належної та повноцінної його реалізації. Тому застосування абзацу 2 частини 4 статті 16 Закону України «Про виконавче провадження» до адвокатського запиту не є релевантним».

3.1. СВІДОЦТВО ПРО ПРАВО НА ЗАНЯТТЯ АДВОКАТСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Відповідно до речення 1 абз. 2 ч. 1 ст. 24 Закону №5076-VI, до адвокатського запиту додаються посвідчені адвокатом копії свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, ордера або доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги. Тобто копія свідоцтва про право заняття адвокатською діяльністю є одним із двох обов'язкових документів, долучення яких є імперативним для законності запиту.

Відповідно до п. 9 ч. 1 ст. 20 Закону України № 5076-VI, під час здійснення адвокатської діяльності адвокат має право посвідчувати копії документів у справах, які він веде, крім випадків, якщо законом встановлено інший обов'язковий спосіб посвідчення копій документів.

За загальним правилом посвідчення копій документів здійснюється відповідно до Національного стандарту України ДСТУ 4163:2020 «Уніфікованої системи організаційно-

розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів», затвердженого наказом ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» «Про прийняття та скасування національних стандартів» від 01.07.2020 №144 (надалі – Стандарт). Втім, питання необхідності застосування та зазначення адвокатами усіх реквізитів, передбачених п. 5.26 Стандарту, розглядалось Радою адвокатів України, а саме у Рішенні Ради адвокатів України від 04.08.2017 № 162 «Про розгляд звернення Керівника Державного управління справами Куцика І. М. щодо посвідчення та подання адвокатом копії ордера на надання правової допомоги»¹³.

Рекомендації:

Хоча рішення РАУ № 162 стосується посвідчення копії ордера, проте за аналогією посвідчуємо і копії свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю. Керуючись Рішенням Ради адвокатів України від 04.08.2017 № 162 «Про розгляд звернення Керівника Державного управління справами Куцика І. М. щодо засвідчення та подання адвокатом копії ордера на надання правової допомоги», для належного посвідчення копії свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю потрібно на його копії зробити відмітку «Згідно з оригіналом», проставити особистий підпис адвоката (вважаємо, що навіть, якщо адвокат працює в адвокатському об'єднанні/бюро, то копію свідоцтва посвідчує саме адвокат, а не керівник інституції), його ініціали та прізвище, а також дату засвідчення копії. У разі наявності можна використати кліше та лише вписувати дані.

3.2. ОРДЕР НА НАДАННЯ ПРАВНИЧОЇ (ПРАВОВОЇ) ДОПОМОГИ

Згідно з реченням 1 абз. 2 ч. 1 ст. 24 Закону № 5076-VI, **до адвокатського запиту додаються посвідчені адвокатом копії** свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, **ордера** або доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.

Отож, другим обов'язковим додатком до адвокатського запиту є копія ордера на надання правової допомоги.

Вимоги до нього регулюються Положенням про ордер на надання правничої (правової) допомоги, затвердженого рішенням Ради адвокатів України від 12.04.2019 № 41 (далі – Положення від 12.04.2019 № 41)¹⁴. Згідно з п. 2 вказаного Положення, ордер на надання правової допомоги – це письмовий документ, що посвідчує повноваження адвоката на надання правової допомоги у випадках і порядку, встановлених Законом України № 5076-VI та іншими законами України.

У п. 4. Положення від 12.04.2019 № 41 передбачено, що ордер видається адвокатом, адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням та **повинен містити обов'язкові реквізити**, передбачені цим Положенням.

Згідно з п. 6. Положення від 12.04.2019 № 41, бланки ордерів, відповідно до затвердженої типової форми, генеруються у відповідному розділі «Особистого кабінету

¹³ Рішення Ради адвокатів України від 04.08.2017 № 162 «Про розгляд звернення Керівника Державного управління справами Куцика І.М. щодо посвідчення та подання адвокатом копії ордера на надання правової допомоги». URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2017-08-04-r-shennya-rau-162_59d23a91c2ccc.pdf

¹⁴ Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги, затвердженого рішенням Ради адвокатів України від 12.04.2019 № 41 (зі змінами і допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr041871-19#Text>

адвоката» на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України www.unba.org.ua слідує команді системи.

У п. 11 Положення від 12.04.2019 № 41 зазначено, що ордер, встановленої цим Положенням форми, є належним та достатнім підтвердженням правомочності адвоката на вчинення дій в інтересах клієнта.

Відповідно до п. 12 Положення від 12.04.2019 № 41, **ордер містить наступні реквізити:**

12.1. Серію, порядковий номер ордера.

12.2. Прізвище, ім'я, по батькові або найменування особи, якій надається правова допомога.

Звертаємо увагу, що в ордері при позначенні фізичної особи, якій надається правова допомога, слід вказувати повністю ім'я та по батькові, а не ініціали клієнта.

12.3. Посилання на договір про надання правової допомоги/доручення органу (установи), уповноважених законом на надання безоплатної правової допомоги, номер (у випадку наявності) та дату цього документа.

У рішенні Ради адвокатів України «Про затвердження роз'яснення щодо оформлення ордерів на надання правової допомоги до укладення письмового договору» від 12.04.2019 № 57¹⁵ вказано: «Відповідно до частини 1 статті 27 Закону договір про надання правової допомоги укладається в письмовій формі. Договір про надання правової допомоги може вчинятися усно у випадках: 1) надання усних і письмових консультацій, роз'яснень із правових питань з подальшим записом про це в журналі та врученням клієнту документа, що підтверджує оплату гонорару (винагороди); 2) якщо клієнт невідкладно потребує надання правової допомоги, а укладення письмового договору за конкретних обставин є неможливим – з подальшим укладенням договору в письмовій формі протягом трьох днів, а якщо для цього існують об'єктивні перешкоди – у найближчий можливий строк. Ордер, який видається адвокатським бюро або адвокатським об'єднанням, обов'язково має містити підпис адвоката, який надає правничу (правову) допомогу на підставі цього ордера, та підпис керівника адвокатського бюро, адвокатського об'єднання і скріплений печаткою юридичної особи (пункт 10 Положення про ордер). Додатково Рада адвокатів України звертає увагу, що статтею 24 Закону визначено обов'язковий випадок оформлення адвокатом ордеру – під час реалізації права на подання адвокатського запиту».

12.4. Назву органу, у якому надається правова допомога адвокатом, із зазначенням, у випадку необхідності, виду адвокатської діяльності відповідно до статті 19 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Під назвою органу розуміється як безпосередньо назва конкретного органу, так і назва групи органів визначених пунктом 2 частини 1 статті 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (наприклад, судові органи, органи державної влади,

¹⁵ Рішення Ради адвокатів України від 12.04.2019 №57 «Про затвердження роз'яснення щодо оформлення ордерів на надання правової допомоги до укладення письмового договору». URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2019-04-12-r-shennya-rau-57_5cebed39d1f6d.pdf

органи місцевого самоврядування, органи досудового слідства, правоохоронні органи тощо). Це положення сформульовано на підставі рішення Ради адвокатів України «Про внесення змін до Положення про ордер адвоката на надання правничої допомоги, затвердженого в новій редакції рішенням Ради адвокатів України № 41 від 12.04.2019, із змінами» від 17.11.2020 № 118¹⁶.

Відповідно до рішення Ради адвокатів України від 4-5.07.2014 № 61 «Про надання роз'яснень щодо інформації, яка зазначається в ордері адвоката та можливості його подання у декілька установ»¹⁷, вказується повна і точна назва органу, в якому надається правова допомога.

Згідно з Державним класифікатором України. Класифікація організаційно-правових форм господарювання ДК 002:2004, затвердженим Наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики «Про затвердження національних стандартів України, державних класифікаторів України, національних змін до міждержавних стандартів, внесення зміни до наказу Держспоживстандарту України від 31 березня 2004 р. N 59 та скасування нормативних документів» від 28.05.2004 № 97¹⁸, з-поміж об'єктів організаційно-правових форм господарювання визначено: підприємства (п. 3.1.), організації (установи, заклади) (п. 3.4.). Підкреслимо, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, з нормативною вказівкою, що вони не є суб'єктами господарювання, розміщені в п. 3.4.

З огляду на наведене, виникає контроверсія, адже в ордері йдеться про орган, не вказано, який, проте системний аналіз дає підстави говорити про орган влади, але, як позначати тоді звернення до підприємства, і чи може рішення РАУ про групу органів поширюватись на групу підприємств. Вважаємо, що ні, а відтак, для уникнення колізій на практиці слід внести зміни до типової форми. Окрім того, слід пам'ятати, якщо адвокат хоче звертатись, приміром, до закладу охорони здоров'я, то при вказівці органу не можна писати судові органи, адже заклад є в основному в організаційно-правовій формі комунального некомерційного підприємства. Вважаємо, що при необхідності підготовки адвокатського запиту до закладу охорони здоров'я треба вказувати повну і точну назву підприємства.

Також слід пам'ятати, що на підставі рішення Ради адвокатів України від 4-5.07.2014 № 61 «Про надання роз'яснень щодо інформації, яка зазначається в ордері адвоката та можливості його подання у декілька установ» адвокат може видати один ордер на декілька органів (установ), в яких буде надаватись правова допомога, з обов'язковим зазначенням в ордері усіх їх назв.

¹⁶ Рішення Ради адвокатів України від 17.11.2020 №118 «Про внесення змін до Положення про ордер адвоката на надання правничої допомоги, затвердженого в новій редакції рішенням Ради адвокатів України №41 від 12.04.2019, із змінами». URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2020-11-17-r-shennya-rau-118_5fe98770e04f7.pdf

¹⁷ Рішення Ради адвокатів України від 4-5.07.2014 № 61 «Про надання роз'яснень щодо інформації, яка зазначається в ордері адвоката та можливості його подання у декілька установ». URL: http://kmrada-unba.org/wp-content/uploads/2013/12/%D0%A0%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%E2%84%9661_%D0%B2%D0%B4_4-5.07.2014_%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83_+%D0%94%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BA-%D0%BE%D1%80%D0%B4%D0%B5%D1%80.pdf

¹⁸ Державний класифікатор України. Класифікація організаційно-правових форм господарювання ДК 002:2004, затвердженим Наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики «Про затвердження національних стандартів України, державних класифікаторів України, національних змін до міждержавних стандартів, внесення зміни до наказу Держспоживстандарту України від 31 березня 2004 р. N 59 та скасування нормативних документів» від 28.05.2004 № 97. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN10242?an=679>

Цікавою у цьому контексті є і судова практика. У Постанові Верховного Суду у справі № 9901/847/18 від 05.06.2019¹⁹ йдеться про таке: «Відповідно до пункту 2 частини першої статті 20 Закону № 5076-VI під час здійснення адвокатської діяльності адвокат має право вчиняти будь-які дії, не заборонені законом, правилами адвокатської етики та договором про надання правової допомоги, необхідні для належного виконання договору про надання правової допомоги, зокрема: представляти і захищати права, свободи та інтереси фізичних осіб, права та інтереси юридичних осіб у суді, органах державної влади та органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності, громадських об'єднаннях, перед громадянами, посадовими і службовими особами, до повноважень яких належить вирішення відповідних питань в Україні та за її межами. Таким чином, судові органи чітко відокремлені від інших органів державної влади. Згідно з підпунктом 15.4 пункту 15 Положення про ордер на надання правової допомоги та порядок ведення реєстру ордерів, затвердженого рішенням Ради адвокатів України від 17 грудня 2012 року № 36, ордер має містити назву органу, у якому надається правова допомога адвокатом, із зазначенням за необхідності виду адвокатської діяльності відповідно до статті 19 Закону № 5076-VI. Системний аналіз наведених норм дає підстави для висновку, що законодавець чітко відокремив судові органи як такі, що повинні бути окремо зазначені в ордері на надання правової допомоги, зокрема в графі «Назва органу, в якому надається правова допомога». Отже, в ордері на надання правової допомоги має бути зазначено не абстрактний орган державної влади, а конкретна назва такого органу, зокрема суду».

У Постанові Верховного Суду у справі № 361/4347/17 від 15.04.2020²⁰ суд звертає увагу на таке: «Крім того, повертаючи апеляційну скаргу, суд апеляційної інстанції послався на постанову Великої Палати Верховного Суду від 05 червня 2019 року у справі № 9901/847/18, згідно з якою Положенням про ордер на надання правової допомоги та порядок ведення реєстру ордерів, затвердженим рішенням Ради адвокатів України від 17 грудня 2012 року № 36, встановлено реквізити ордера, серед яких «Назва органу, у якому надається правова допомога адвокатом» із зазначенням, у випадку необхідності, виду адвокатської діяльності, відповідно до статті 19 Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

З наведеного слідує, що законодавець чітко відокремив судові органи як такі, що повинні бути окремо зазначені в ордері на надання правової допомоги, зокрема в графі «Назва органу, в якому надається правова допомога». Отже, в ордері на надання правової допомоги має бути зазначено не абстрактний орган державної влади, а конкретна назва такого органу, зокрема суду.

У той же час апеляційним судом не було враховано, що згідно з обставинами справи № 9901/847/18, у доданому до позову ордері на надання правової допомоги в графі «Назва органу, в якому надається правова допомога» було зазначено: «В органах державної влади та органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності і підпорядкування».

Натомість у справі № 361/4347/17-ц, що переглядається, в ордері на надання правової допомоги, доданому до апеляційної скарги, в графі «Назва органу, в якому надається

¹⁹ Постанова Верховного Суду у справі № 9901/847/18 від 05.06.2019. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82703509>

²⁰ Постанова Верховного Суду у справі № 361/4347/17 від 15.04.2020. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88833791>

правова допомога» вказано: «у всіх органах судової влади, Верховному Суді, органах виконавчої служби, МВС України, прокуратури, інше».

Тобто у справі № 9901/847/18 у ордері на надання правової допомоги у вищезгаданій графі взагалі були відсутні відомості про судові органи, тоді як у справі № 361/4347/17-ц зазначено про надання адвокатом правової допомоги у судах всіх інстанцій, що у цьому випадку є достатнім для висновку про наявність у адвоката Кононенка О. І. права на підписання апеляційної скарги від імені ОСОБА_3.

Вказаний висновок не суперечить правовій позиції Великої Палати Верховного Суду у справі № 9901/847/18, з огляду на те, що у цьому випадку скаргником дотримано вимоги Положення про ордер на надання правової допомоги та порядок ведення реєстру ордерів, оскільки вказівка в ордері у графі «Назва органу, в якому надається правова допомога» про те, що правова допомога надається у судах всіх інстанцій є достатнім та необхідним підтвердженням того, що адвокат уповноважений надавати правову допомогу клієнту та представляти його інтереси в будь-яких судах України, а тому не вимагає уточнення/зазначення територіальної, інстанційної, предметної та суб'єктної юрисдикції судів.

Таким чином, ордер на надання правової допомоги від 05 лютого 2018 року серія КС № 067243 містить усі обов'язкові реквізити, передбачені Положенням про ордер на надання правової допомоги та порядок ведення реєстру ордерів, затвердженим рішенням Ради адвокатів України від 17 грудня 2012 року № 36 та типовою формою ордера, а відтак у суду апеляційної інстанції були відсутні правові підстави для повернення скарги згідно з пунктом 1 частини п'ятої статті 357 ЦПК України.

Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) у своїх рішеннях вказує на те, що «при застосуванні процедурних правил, національні суди повинні уникати як надмірного формалізму, який буде впливати на справедливість процедури, так і зайвої гнучкості, яка призведе до нівелювання процедурних вимог, встановлених законом (рішення у справах: «Walchli v. France» від 26 липня 2007 року, «ТОВ «Фріда» проти України» від 08 грудня 2016 року). У рішенні від 13 січня 2000 року у справі «Мірагаль Есколано та інші проти Іспанії» (Miragall Escolano and others v. Spain, заява № 38366/97) та у рішенні від 28 жовтня 1998 року у справі «Перес де Рада Каваніллес проти Іспанії» (Pérez de Rada Cavanilles v. Spain) ЄСПЛ вказав, що надто суворе тлумачення внутрішніми судами процесуальної норми позбавило заявників права доступу до суду і завадило розгляду їхніх позовних вимог. Це визнано порушенням пунктом 1 статті 6 Конвенції.

Таким чином, оскаржувана ухвала суду апеляційної інстанції про повернення апеляційної скарги не може вважатися законною й обґрунтованою та підлягає скасуванню».

Привертає увагу і позиція суду в Ухвалі Верховного Суду у справі № 907/648/17 від 04.02.2019²¹, в якій зазначено: «Відповідно до підпункту 15.4 пункту 15 Положення, ордер повинен містити назву органу, у якому надається правова допомога адвокатом із зазначенням, у випадку необхідності, виду адвокатської діяльності, відповідно до статті 19 Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Проте, в ордері серії ЛВ № 114064 адвокатом ОСОБА_5 не зазначена назва органу, у якому надається правова допомога.

²¹ Ухвала Верховного Суду у справі № 907/648/17 від 04.02.2019. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79589170>

Оскільки ордер на надання правової допомоги серія ЛВ № 114064 від 04.01.2019 не містить обов'язкових реквізитів, передбачених Положенням та типовою формою ордера, затвердженою Радою адвокатів України відповідно до частини 2 статті 26 Закону України «Про адвокатуру і адвокатську діяльність», він не може посвідчувати повноваження адвоката ОСОБА_5 на надання правової допомоги Публічному акціонерному товариству «Укртелеком» в особі Закарпатської філії Публічного акціонерного товариства «Укртелеком» у випадку і порядку, встановлених Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Виходячи з приписів пункту 1 частини 4 статті 292 Господарського процесуального кодексу України касаційна скарга не приймається до розгляду і повертається судом якщо касаційна скарга подана особою, яка не має процесуальної дієздатності, не підписана, підписана особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не зазначено».

12.5. Прізвище, ім'я, по батькові адвоката, який надає правничу (правову) допомогу на підставі ордера, номер та дату його свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, найменування органу, який його видав (КДКА відповідного регіону, з 01.01.2013 року радою адвокатів відповідного регіону); номер посвідчення адвоката України, ким та коли воно видане.

У рішенні Ради адвокатів України «Про затвердження роз'яснення щодо заповнення обов'язкових реквізитів ордеру на надання правової допомоги» від 20.09.2019 № 98 зазначено: «*Таким чином, номер посвідчення адвоката України, ким та коли воно видане, є обов'язковими реквізитами ордеру. ... У випадку, якщо під час генерації ордеру, графа «посвідчення адвоката» не заповнилась автоматично, це означає, що відповідні відомості адвоката відсутні в Єдиному реєстрі адвокатів України. В такому випадку для зручності в роботі адвокат повинен оновити відомості про себе в ЄРАУ, а до тих пір вправі вносити ці данні вручну»²².*

12.6. Ким ордер виданий (назву організаційної форми): адвокатом, який здійснює адвокатську діяльність індивідуально (із зазначенням адреси робочого місця); адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням (повне найменування адвокатського бюро/адвокатського об'єднання та його місцезнаходження).

У рішенні Ради адвокатів України «Про надання роз'яснення щодо застосування ордеру на надання правничої (правової) допомоги» від 11.09.2021 №106²³ зазначено: «*Згідно пункту 8 Положення адвокати, адвокатські об'єднання або адвокатські бюро ініціюють генерування ордерів відповідно від адвокатів, які здійснюють адвокатську діяльність індивідуально, керівників (уповноважених осіб) адвокатського об'єднання, адвокатського бюро через офіційний веб-сайт НААУ, в раді адвокатів регіону, або як виняток у передбачених Радою адвокатів України випадках безпосередньо у Національній асоціації*

²² Рішення Ради адвокатів України від 20.09.2019 №98 «Про затвердження роз'яснення щодо заповнення обов'язкових реквізитів ордеру на надання правової допомоги». URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2019-09-20-r-shennya-rau-98_5dadcd133612c1.pdf

²³ Рішення Ради адвокатів України від 11.09.2021 №106 «Про надання роз'яснення щодо застосування ордеру на надання правничої (правової) допомоги». URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2021-09-11-r-shennya-rau-106_615da3f16196b.pdf

адвокатів України. Таким чином, система управління електронної бази даних Єдиного реєстру адвокатів України генерує у відповідному розділі «Особистого кабінету адвоката» на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України ордери на надання правничої (правової) допомоги відповідно до обраної адвокатом організаційної форми адвокатської діяльності».

Також привертаємо увагу до рішення Ради адвокатів України «Про затвердження роз'яснення щодо оформлення ордеру про надання правової допомоги, в разі залучення адвоката адвокатським об'єднанням або адвокатським бюро на договірних засадах» від 20.06.2019 №97²⁴, в якому регламентовано порядок оформлення договорів при залученні адвокатським бюро/адвокатським об'єднанням адвоката на договірних засадах. У цьому рішенні йдеться: «Системний аналіз норм профільного Закону свідчить про те, що у разі залучення адвокатським об'єднанням до виконання укладених договорів про надання правової допомоги інших адвокатів на договірних засадах, залучений адвокат може як самостійно видати ордер (якщо це передбачено договором між адвокатським об'єднанням та таким адвокатом), так і адвокатське об'єднання може видати такому адвокату ордер від імені адвокатського об'єднання».

12.7. Адресу робочого місця адвоката, якщо вона відрізняється від адреси місцезнаходження адвокатського бюро/адвокатського об'єднання, яке видає ордер.

12.8. Обмеження повноважень, якщо такі передбачені договором про надання правничої (правової) допомоги.

Якщо в договорі про надання правової допомоги містяться положення про обмеження повноважень, зокрема в частині доступу до інформації з обмеженим доступом, адвокат зобов'язаний вказати це в ордері. У рішенні Ради адвокатів України «Про затвердження роз'яснення щодо вичерпного переліку вимог до адвокатського запиту» від 21.09.2020 № 75²⁵ йдеться: «Ордер адвоката відповідно до п. 12.8 Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги, затвердженого Рішенням Ради адвокатів України від 12.04.2019 № 41, зі змінами, серед реквізитів обов'язково має містити обмеження повноважень адвоката, якщо такі передбачені договором про надання правничої (правової) допомоги. Тому його отримання адресантом адвокатського запиту має бути достатнім, аби переконатися, що повноваження адвоката є належно підтвердженими».

У Рішенні Ради адвокатів України від 26.06.2019 № 68 «Про затвердження роз'яснення щодо застосування форми (бланку) ордеру на надання правничої (правової) допомоги»²⁶ зазначено: «Підпунктом 12.14 Положення передбачено, що реквізити 12.1, 12.5, 12.6, 12.7, 12.8 генеруються автоматично, всі інші реквізити ордера заповнюються адвокатом самостійно з

²⁴ Рішення Ради адвокатів України від 20.06.2019 №97 «Про затвердження роз'яснення щодо оформлення ордеру про надання правової допомоги, в разі залучення адвоката адвокатським об'єднанням або адвокатським бюро на договірних засадах». URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2019-09-27-r-shennya-rau-97_5dad0fd34874.pdf

²⁵ Рішення Ради адвокатів України від 21.09.2020 №75 «Про затвердження роз'яснення щодо вичерпного переліку вимог до адвокатського запиту». URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2020-09-18-r-shennya-rau-75_5f9aaae80434d.pdf

²⁶ Рішення Ради адвокатів України від 26.06.2019 № 68 «Про затвердження роз'яснення щодо застосування форми (бланку) ордеру на надання правничої (правової) допомоги». URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2019-06-26-r-shennya-rau-68_5d3ad0aec956b.pdf

метою збереження адвокатської таємниці. Отже, якщо адвокатом заповнюється ордер у письмовій формі, зазначення обмежень повноважень, якщо такі передбачені договором про надання правничої (правової) допомоги, є обов'язковим. У випадку, якщо ордер генерується через «Особистий кабінет адвоката» на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України www.unba.org.ua, такі дані вказуються адвокатом та генеруються автоматично».

Пам'ятаймо, що відповідно до ст. 400-1 Кримінального кодексу України, завідомо неправдиве повідомлення суду про повноваження представляти іншу особу в суді, а так само умисне невнесення адвокатом до ордера відомостей щодо обмежень повноважень, встановлених договором про надання правничої допомоги є кримінально-караним діянням.

12.9. Дату видачі ордера.

12.10. Підпис адвоката, який видав ордер, у разі здійснення ним індивідуальної діяльності (у графі "Адвокат").

Ордер, що видається адвокатом, який здійснює свою діяльність індивідуально, підписується адвокатом та посвідчується печаткою адвоката (за її наявності) (п. 9. Положення від 12.04.2019 № 41).

12.11. Підпис адвоката, який надає правову допомогу, якщо ордер виданий адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням (у графі "Адвокат").

12.12. Підпис керівника адвокатського бюро / адвокатського об'єднання, відтиск печатки адвокатського бюро / адвокатського об'єднання (за наявності) у випадку, якщо ордер видається адвокатським бюро / адвокатським об'єднанням.

Під час дії воєнного стану на території України реквізити, передбачені цим підпунктом, можуть оформлятися у відповідності до п. 10 Положення від 12.04.2019 № 41.

Ордер, який видається адвокатським бюро або адвокатським об'єднанням, обов'язково має містити підпис адвоката, який надає правничу (правову) допомогу на підставі цього ордера, та підпис керівника адвокатського бюро, адвокатського об'єднання і скріплений печаткою юридичної особи (п. 10 Положення від 12.04.2019 № 41).

Слід пам'ятати, що відповідно до рішення Ради адвокатів України «Про внесення змін до Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги» від 29.04.2022 № 45²⁷: «Під час дії воєнного стану на території України дозволяється видача адвокатським бюро / адвокатським об'єднанням ордеру без скріплення його печаткою юридичної особи та без підпису керівника адвокатського об'єднання, адвокатського бюро. Правовідносини між адвокатом, який надає правничу (правову) допомогу на підставі цього ордера та адвокатським об'єднанням, адвокатським бюро врегульовуються внутрішніми документами цих організаційно правових форм здійснення адвокатської діяльності».

Відзначимо, що не вимагається обов'язкового скріплення ордеру печаткою. У рішенні Ради адвокатів України «Про затвердження роз'яснення щодо обов'язкового використання

²⁷ Рішення Ради адвокатів України від 29.04.2022 №45 «Про внесення змін до Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0045871-22#n8>

печатки адвокатським об'єднанням при оформленні ордеру» від 21.09.2019 № 118²⁸ зазначено: *«Отже, з огляду на чинне законодавство, а також керуючись п. 12 Положення, підпис керівника адвокатського бюро/адвокатського об'єднання, може бути скріплений відтиском печатки адвокатського бюро/адвокатського об'єднання за її наявності. Вимоги щодо обов'язкового використання печатки не передбачені Положенням про ордер на надання правничої (правової) допомоги, затвердженим рішенням Ради адвокатів України від 12 квітня 2019 року № 41 та відповідно чинного законодавства є незаконними».*

12.13. Двовимірний штрих-код (QR-код) з посиланням на профайл адвоката в ЄРАУ.

12.14. Реквізити 12.1, 12.5, 12.6, 12.7, 12.8 генеруються автоматично, всі інші реквізити ордера заповнюються адвокатом самостійно з метою збереження адвокатської таємниці.

Не вирішеним залишається питання: при використанні типової форми ордера, яка затверджена Додатком №1 до Положення від 12.04.2019 № 41 (формат А4), який примірник ордера є оригіналом, а який – копією.

Речення 1 абз. 2 ч. 1 ст. 24 Закону №5076-VI передбачає, що **до адвокатського запиту додаються посвідчені адвокатом копії** свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, **ордера** або доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.

У Рішенні Ради адвокатів України від 04.08.2017 № 162 «Про розгляд звернення Керівника Державного управління справами Куцика І. М. щодо засвідчення та подання адвокатом копії ордера на надання правової допомоги»²⁹ зазначено:

«Рада адвокатів України звертає увагу, що відмітка про посвідчення копії ордера адвоката має складатися зі слів "Згідно з оригіналом", особистого підпису адвоката (або керівника адвокатського об'єднання/ адвокатського бюро, у випадку якщо ордер видається адвокатським об'єднанням/ адвокатським бюро), який засвідчує копію, його ініціалів та прізвища, а також дати засвідчення копії».

Згідно з п. 6. Положення від 12.04.2019 № 41, **бланки ордерів**, згідно затвердженої типової форми, **генеруються** у відповідному розділі "Особистого кабінету адвоката" на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України www.unba.org.ua слідує команди системи.

У рішенні Ради адвокатів України «Про надання роз'яснення щодо застосування ордеру на надання правничої (правової) допомоги» від 11.09.2021 № 106³⁰ вказано:

²⁸ Рішення Ради адвокатів України «Про затвердження роз'яснення щодо обов'язкового використання печатки адвокатським об'єднанням при оформленні ордеру» від 21.09.2019 №118. URL:

https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2019-09-21-r-shennya-rau-118_5dad586d16ec.pdf

²⁹ Рішення Ради адвокатів України від 04.08.2017 № 162 «Про розгляд звернення Керівника Державного управління справами Куцика І.М. щодо засвідчення та подання адвокатом копії ордера на надання правової допомоги». URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2017-08-04-r-shennya-rau-162_59d23a91c2ccc.pdf

³⁰ Рішення Ради адвокатів України від 11.09.2021 № 106 «Про надання роз'яснення щодо застосування ордеру на надання правничої (правової) допомоги». URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2021-09-11-r-shennya-rau-106_615da3f16196b.pdf

«Ордер видається адвокатом, адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням та повинен містити обов'язкові реквізити, передбачені цим Положенням (пункт 4 Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги, затвердженого рішенням РАУ № 41 від 12 квітня 2019 року, зі змінами, надалі - Положення).

Пунктом 6 Положення визначено, що бланки ордерів, згідно затвердженої типової форми, генеруються у відповідному розділі «Особистого кабінету адвоката» на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України www.unba.org.ua слідує команди системи.

При цьому, Рада адвокатів України наголошує, що стороною договору про надання правової допомоги при здійсненні адвокатом адвокатської діяльності у формі адвокатського бюро є адвокатське бюро (частина 5 статті 14 Закону), стороною договору про надання правової допомоги при здійсненні адвокатської діяльності у формі адвокатського об'єднання є адвокатське об'єднання, від імені якого договір підписується учасником адвокатського об'єднання, уповноваженим на це довіреністю або статутом адвокатського об'єднання (частина 5 статті 15 Закону).

Згідно пункту 8 Положення адвокати, адвокатські об'єднання або адвокатські бюро ініціюють генерування ордерів відповідно від адвокатів, які здійснюють адвокатську діяльність індивідуально, керівників (уповноважених осіб) адвокатського об'єднання, адвокатського бюро через офіційний веб-сайт НААУ, в раді адвокатів регіону, або як виняток у передбачених Радою адвокатів України випадках безпосередньо у Національній асоціації адвокатів України.

Таким чином, система управління електронної бази даних Єдиного реєстру адвокатів України генерує у відповідному розділі «Особистого кабінету адвоката» на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України ордери на надання правничої (правової) допомоги відповідно до обраної адвокатом організаційної форми адвокатської діяльності.

З огляду на викладене, типова форма (зразок) ордеру на надання правничої (правової) допомоги (Додаток № 1 Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги, затвердженого рішенням РАУ № 41 від 12 квітня 2019 року, зі змінами) відповідає згенерованим ордерам на надання правничої (правової) допомоги у відповідному розділі «Особистого кабінету адвоката» на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України та відображає форму в якій адвокат здійснює свою адвокатську діяльність та яка зазначена в Єдиному реєстрі адвокатів України».

Верховний Суд в Ухвалі у справі № 826/3582/17 від 22.10.2018³¹ зазначає:

«На підтвердження своїх повноважень до касаційної скарги останнім додано ордер на надання правової допомоги ОСОБА_3 від 12 жовтня 2018 року серія KB № 401156, в якому зазначено, що підставою його видачі є договір про надання правової допомоги від 30 травня 2018 року № 08/2018; завірену копію свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю від 16 квітня 2018 року серія НОМЕР_1 на ім'я ОСОБА_5; завірену копію посвідчення адвоката України від 16 квітня 2018 року № 000173 на ім'я ОСОБА_5. При цьому на звороті наданого ордера не вказано про наявність/відсутність обмежень правомочностей адвоката, встановлених угодою про надання правової допомоги, у відповідності до пункту

³¹ Ухвала Верховного Суду у справі № 826/3582/17 від 22.10.2018. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/77361013>

14 Положення. Зазначеного у ордері договору про надання правової допомоги від 30 травня 2018 року № 08/2018 (його завіреної копії) або витягу з нього, засвідченого підписами сторін, до касаційної скарги не додано.

... Враховуючи, що до касаційної скарги не додано документів, які б підтверджували волевиявлення ОСОБА_3 на надання повноважень адвокату ОСОБА_5 щодо його представництва у Верховному Суді та права підпису процесуальних документів, які подаються до суду, та які могли б надати можливість суду перевірити обсяг наданих повноважень; подано ордер, який не містить обов'язкових реквізитів, суд прийшов до висновку, що касаційна скарга підлягає поверненню, як така, що підписана особою, яка не має права її підписувати.

Аналогічна правова позиція викладена Верховним Судом в ухвалах від 26 липня 2018 року у справі № 809/258/18 та від 03 жовтня 2018 року у справі № 826/7342/18.

Також суд вважає за необхідне зазначити, що звернення до суду, в тому числі, до Верховного Суду як найвищого суду в системі судоустрою України, що забезпечує сталість та єдність судової практики (статті 17 та 36 Закону України «Про судоустрій і статус суддів») з використанням правничої допомоги інших осіб, зокрема, адвоката, при реалізації права на справедливий суд (стаття 131-2 Конституції України, статті 16, 57 Кодексу адміністративного судочинства України та стаття 10 Закону України «Про судоустрій і статус суддів») передбачає надання до суду належних доказів дійсної волі особи, що є учасником справи, на уповноваження іншої особи на право надання правничої допомоги. Такі докази повинні виключати будь-які сумніви стосовно справжності та чинності такого уповноваження на момент вчинення певної процесуальної дії (докази повинні бути в оригіналі або у формі копії, якісно оформленої особою, що є учасником справи), а також стосовно охоплення такої дії дійсним колом повноважень представника, що делеговані йому особою, що реалізує право на справедливий суд. Представник повинен демонструвати повагу до суду, підтверджуючи наявність повноважень на представництво, а також не позбавляти довірителя права знати про дії представника, зокрема, стосовно звернення з касаційною скаргою до Верховного Суду».

Рекомендації:

У п. 6. Положення від 12.04.2019 № 41 процес формування ордера зводиться до генерування PDF-форми, яку заповнює адвокат. Відтак, виникає питання, який саме примірник ордера є оригінальним – той, що міститься в електронному форматі, чи друкований примірник у паперовій формі? Також є невизначеним, який примірник ордера слід додавати як копію.

Видається, що перший друкований примірник заповненого ордера із проставленими підписом та датою є оригіналом, який потрібно зберігати у матеріалах справи клієнта. Із нього, своєю чергою, потрібно робити копії, посвідчувати їх і додавати до адвокатського запиту.

При посвідченні копії ордера слід керуватись вимогами, закріпленими в рішенні Ради адвокатів України від 04.08.2017 № 162 «Про розгляд звернення Керівника Державного управління справами Куцика І.М. щодо засвідчення та подання адвокатом копії ордера на надання правової допомоги».

Пам'ятаймо, що відповідно до рішення Ради адвокатів України від 26.06.2019 № 68 «Про затвердження роз'яснення щодо застосування форми (бланку) ордеру на надання правничої (правової) допомоги»³² зазначено: «Оскільки Положенням не врегульовано питання щодо обов'язковості подання роздрукованого ордеру у кольоровому та/або чорно-білому вигляді, суди, органи, установи та організації, до яких подається такий роздрукований ордер, не мають права відмовляти у прийнятті відповідних документів (в тому числі адвокатських запитів) та/або відмовляти адвокату здійснювати представництво інтересів клієнта у зв'язку з тим, що ордер роздрукований не у кольоровому вигляді».

4. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АДВОКАТА ЗА НЕДОТРИМАННЯ ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА ПРИ ПОДАННІ АДВОКАТСЬКОГО ЗАПИТУ

Відповідно до ст. 11 Закону № 5076-VI адвокат складає присягу у своїй адвокатській діяльності дотримуватися принципів верховенства права, законності, незалежності та конфіденційності, правил адвокатської етики, чесно і сумлінно забезпечувати право на захист та надавати правову допомогу відповідно до Конституції України і законів України, з високою відповідальністю виконувати покладені на нього обов'язки, бути вірним присязі.

Відповідно до ч. 1 ст. 33 Закону № 5076-VI адвоката може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності у порядку дисциплінарного провадження з підстав, передбачених цим Законом. Згідно з ч. 1 ст. 34 Закону № 5076-VI підставою для притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності є вчинення ним дисциплінарного проступку. Пунктами 2, 3, 5 ч. 2 статті 34 Закону № 5076-VI передбачено, що дисциплінарним проступком адвоката є порушення присяги адвоката, правил адвокатської етики, невиконання або неналежне виконання своїх професійних обов'язків.

У ст. 7 Правил адвокатської етики, затверджених Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 2017 року від 09.06.2017³³, адвокату заборонено у своїй професійній діяльності вдаватися до засобів та методів, які суперечать чинному законодавству.

У ст. 25 Правил адвокатської етики передбачено необхідність дотримання принципу законності на стадії виконання адвокатом доручення клієнта, забороняється використовувати незаконні та неетичні засоби та категорично забороняється використовувати інші засоби, що суперечать чинному законодавству³⁴.

Рішення Кваліфікаційно-дисциплінарних комісій в аспекті дотримання адвокатами вимог законодавства при підготовці адвокатських запитів:

У рішенні Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури від 30.08.2017 №VIII-017/2017³⁵ Комісія наголосила:

«Направлений адвокатом ОСОБА_ на адресу Крюківщинського сільського голови Києво – Святошинського району Київської області ОСОБА_ адвокатський запит, всупереч положенням вищезазначеного Закону, не тільки не містить посилання на зв'язок із наданням

³² Рішення Ради адвокатів України від 26.06.2019 № 68 «Про затвердження роз'яснення щодо застосування форми (бланку) ордеру на надання правничої (правової) допомоги». URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2019-06-26-r-shennya-rau-68_5d3ad0aec956b.pdf

³³ Правила адвокатської етики, затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 2017 року від 09.06.2017 (зі змінами і допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>

³⁴ Там же.

³⁵ Рішення Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури від 30.08.2017 №VIII-017/2017. URL: <https://vkdk.org/14637-2/>

правової допомоги клієнту, але й оформлений не належним чином: без долучення посвідчених адвокатом копії свідоцтва про право на зайняття адвокатською діяльністю та копії ордеру.

Таким чином, адвокатом ОСОБА_ було порушено вимоги ст. ст. 4, 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»».

У Рішенні Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури від 28.09.2018 № IX-016/2018³⁶ вказано:

«В адвокатських запитах та ордерах про надання правової допомоги було помилково внесено відомості про надання правничої допомоги ОСОБА_, а не ОСОБА_. Вказана помилка була допущена внаслідок того, що в силу досить важкого стану здоров'я та обмеженості строків до наступного судового засідання адвокат не мав можливості та достатньо часу самостійно підготувати відповідні запити, в зв'язку з чим був вимушений звернутися за допомогою в підготовці відповідних документів до працівника адвокатського об'єднання, в складі якого працює.

Додатково адвокат ОСОБА_ зазначає, що податкові декларації та відомості про отримання житлової субсидії не є інформацією, що носить конфіденційний характер.

Членом дисциплінарної палати КДКА Вінницької області ОСОБА_ проведено перевірку відомостей, викладених в зазначеній скарзі, за результатом якої складено довідку.

Рішенням дисциплінарної палати КДКА Вінницької області від 19 квітня 2018 року було порушено дисциплінарну справу відносно адвоката ОСОБА_

За результатами розгляду скарги та матеріалів перевірки дисциплінарна палата КДКА Вінницької області 14.06.2018 прийшла до висновків про наявність в діях адвоката ОСОБА_ складу дисциплінарного проступку та прийняла рішення притягнути його до дисциплінарної відповідальності та застосувати дисциплінарне стягнення у вигляді попередження.

При цьому дисциплінарна палата КДКА Вінницької області виходила з того, що порушення, відображені у скарзі, знайшли своє підтвердження за наслідками розгляду та аналізу матеріалів справи.

З ОСОБА_ адвокатом ОСОБА_ договір про надання правничої допомоги не укладався, однак адвокатські запити та ордер безпідставно містять інформацію про те, що адвокат ОСОБА_ звертається із запитами у зв'язку з веденням справи ОСОБА_. Діючи в інтересах своєї клієнтки, адвокат склав запити та направив їх у відповідні організації 01 лютого 2018 року. Вказані адвокатські запити підписано керівником АО_ і скріплено печаткою об'єднання.

В адвокатських запитах адвокат ОСОБА_ посилається на ведення справи в інтересах ОСОБА_. До кожного адвокатського запиту долучено ордер серії ВН № та його ксерокопію про надання адвокатом ОСОБА_. Правничих послуг ОСОБА_ В ордерах, долучених до адвокатських запитів, вказано, що правнича допомога надається ОСОБА_ на підставі договору б/н від 21 січня 2018 року. Копії отриманих документів відповідно до ст. 83 ч.9 ЦПК України 14 лютого 2018 року було направлено адвокатом ОСОБА_ з листом на адресу

³⁶ Рішення Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури від 28.09.2018 № IX-016/2018. URL: <https://vkdka.org/rishennya-ih-0162018-u-spravi-za-skargoyu-na-rishennya-distsiplinarnoji-palati-kvalifikatsijno-distsiplinarnoji-komisiji-advokaturi-vinnitskoji-oblasti-vid-14-06-2018-pro-prityagnennya-do-distsipli/>

ОСОБА_1, ОСОБА_2, ОСОБА_3 в якому вказав, що ці документи будуть подані ним до Вінницького міського суду як представником ОСОБА_1 по справі про скасування рішення третейського суду. В цей же день вказані документи були надані суду.

Дисциплінарна палата КДКА Вінницької області обґрунтовано вважає, що адвокат ОСОБА_1 допустив неухважність під час підписання ордерів та направлення запитів стосовно громадянки ОСОБА_2, не звернув увагу на те, що у зазначених документах його вказано як адвоката, який представляє її інтереси.

Таким чином, за наслідками проведеної перевірки дисциплінарною палатою КДКА Вінницької області в діях адвоката ОСОБА_1. Було встановлено та підтверджено вчинення останнім дисциплінарного проступку, передбаченого частиною 2 статті 34 Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», а саме неналежне виконання своїх професійних обов'язків та порушення правил адвокатської етики».

Звернемо увагу на рішення Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури від 28.09.2018 № IX-016/2018, у якому зазначено:

«З ОСОБА_1 адвокатом ОСОБА_2 договір про надання правничої допомоги не укладався, однак адвокатські запити та ордер безпідставно містять інформацію про те, що адвокат ОСОБА_2 звертається із запитом у зв'язку з веденням справи ОСОБА_1. Діючи в інтересах своєї клієнтки, адвокат склав запити та направив їх у відповідні організації 01 лютого 2018 року. Вказані адвокатські запити підписано керівником АО і скріплено печаткою об'єднання.

В адвокатських запитах адвокат ОСОБА_2 посилається на ведення справи в інтересах ОСОБА_1. До кожного адвокатського запиту долучено ордер серії ВН № та його ксерокопію про надання адвокатом ОСОБА_2 правничих послуг ОСОБА_1. В ордерах, долучених до адвокатських запитів, вказано, що правнича допомога надається ОСОБА_1 на підставі договору б/н від 21 січня 2018 року. Копії отриманих документів відповідно до ст. 83 ч.9 ЦПК України 14 лютого 2018 року було направлено адвокатом ОСОБА_2 з листом на адресу ОСОБА_3, ОСОБА_4, ОСОБА_5 в якому вказав, що ці документи будуть подані ним до Вінницького міського суду як представником ОСОБА_7 по справі про скасування рішення третейського суду (справа № _). В цей же день вказані документи були надані суду.

...

Дисциплінарна палата КДКА Вінницької області обґрунтовано вважає, що адвокат ОСОБА_2 допустив неухважність під час підписання ордерів та направлення запитів стосовно громадянки ОСОБА_1, не звернув увагу на те, що у зазначених документах його вказано як адвоката, який представляє її інтереси.

Таким чином, за наслідками проведеної перевірки дисциплінарною палатою КДКА Вінницької області в діях адвоката ОСОБА_2 було встановлено та підтверджено вчинення останнім дисциплінарного проступку, передбаченого частиною 2 статті 34 Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», а саме неналежне виконання своїх професійних обов'язків та порушення правил адвокатської етики».

Цікавим є і рішення Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури Хмельницької області від 24.04.2019 № 18³⁷: *«За змістом статті 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», а також іншими нормами чинного законодавства не передбачається отримання від фізичної особи попередньої згоди на звернення до неї з адвокатським запитом, позаяк право на звернення з адвокатським запитом є професійним правом адвоката при здійсненні ним своєї діяльності. Разом з тим будь-яка фізична особа у разі надходження до неї адвокатського запиту, якщо вона не згідна надати інформацію, має право взагалі не надавати інформації адвокату, в тому числі й узагалі не відповідати на адвокатський запит.*

Також враховуючи, що дата звернення з адвокатським запитом і дата видачі адвокатським об'єднанням ордеру на надання правової допомоги є ідентичною, то очевидною є й дата завіряння копій документів, доданих до адвокатського запиту.

Таким чином, у своїй скарзі фізична особа-підприємець Особа_1 вказує на недоліки оформлення адвокатом адвокатського запиту та доданих до нього документів. Ці недоліки не свідчать про наявність в діях адвоката дисциплінарного проступку, а лише можуть бути підставою у відмові для надання відповіді на адвокатський запит. Водночас скаржник не погоджується і зі змістом самого адвокатського запиту.

Отже, наведені вище обставини дають можливість стверджувати про те, що скарга фізичної особи-підприємця Особа_1 фактично полягає у незгоді з методами та засобами надання адвокатом правової допомоги ЖБК «***», а відтак і не містить в собі ознак дисциплінарного проступку адвоката».

5. ДОСТУП АДВОКАТА ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про доступ до публічної інформації»³⁸, публічна інформація — це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом.

Відзначимо, що адвокатський запит не є запитом про надання публічної інформації, оскільки може бути адресований не лише розпорядникам публічної інформації, визначеним законом про доступ до публічної інформації, а більш широкому колу суб'єктів. До того ж запитувана в адвокатському запиті інформація, необхідна адвокату для надання правової допомоги клієнтові, не обов'язково має бути публічною.

Водночас такий запит може стосуватися й надання публічної інформації. У такому разі адвокат у запиті, крім посилання на відповідні статті Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», зобов'язаний послатися як на підставу для отримання інформації,

³⁷ Рішення Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури Хмельницької області № 18 від 24.04.2019. URL: http://kdkakm.com/structura/kvalif-komisija/dyscyplinarna_palata/rishen-discf-palata/rishennya-№-19-vid-17.05.2019-roku.html

³⁸ Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>

яка підпадає під визначення публічної, й на відповідні статті про доступ до публічної інформації, а також дотримати вимог останнього, звернувши увагу суб'єкта, якому адресовано адвокатський запит, на його статус розпорядника публічної інформації.

Звертаємо увагу на правову позицію Великої Палати Верховного Суду, яка викладена в постанові у справі № 686/23317/13-а від 16.01.2019³⁹ щодо розгляду адвокатського запиту, виходячи з правових норм Закону № 5076-VI. Зокрема в рішенні зазначено: *«адвокатський запит не є запитом, що направлений на отримання публічної інформації і може бути спрямований не лише до суб'єктів владних повноважень, але й до будь-якої юридичної особи з метою отримання необхідної адвокату інформації для надання правової допомоги клієнту»*.

У Постанові Великої Палати Верховного Суду від 18.08.2022 у справі №520/13981/21⁴⁰ зазначено: *«Вирішуючи поставлене в ухвалі Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 23 грудня 2021 року питання про відступ від правових висновків Великої Палати Верховного Суду, висловлених у постанові від 16 січня 2019 року у справі № 686/23317/13-а, Велика Палата Верховного Суду зазначає таке.*

У постанові від 16 січня 2019 року у справі № 686/23317/13-а Велика Палата Верховного Суду дійшла висновку про те, що адвокатський запит не є запитом, що направлений на отримання публічної інформації, оскільки може бути спрямований не лише до суб'єктів владних повноважень, але й до будь-якої юридичної особи з метою отримання необхідної адвокату інформації для надання правової допомоги клієнту.

На підставі пункту 1 частини першої статті 20 Закону № 5076-VI під час здійснення адвокатської діяльності адвокат має право вчиняти будь-які дії, не заборонені законом, правилами адвокатської етики та договором про надання правової допомоги, необхідні для належного виконання договору про надання правової допомоги, зокрема звертатися з адвокатськими запитами, у тому числі щодо отримання копій документів, до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, а також до фізичних осіб (за згодою таких фізичних осіб). ...

Аналіз наведених положень Закону № 5076-VI свідчить про те, що адвокатський запит може бути адресований як суб'єктам владних повноважень, так і приватним особам.

Отже, сам собою адвокатський запит не є запитом про надання публічної інформації, оскільки може бути адресований не лише розпорядникам публічної інформації, визначеним Законом № 2939-VI, а більш широкому колу суб'єктів. До того ж запитувана в адвокатському запиті інформація, необхідна адвокату для надання правової допомоги клієнтові, не обов'язково має бути публічною.

Водночас такий запит може стосуватися й надання публічної інформації. У такому разі адвокат у запиті, крім посилання на відповідні статті Закону № 5076-VI, зобов'язаний послатися як на підставу для отримання інформації, яка підпадає під визначення

³⁹ Постанова Великої Палати Верховного Суду у справі № 686/23317/13-а від 16.01.2019. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79365485>

⁴⁰ Постанова Великої Палати Верховного суду у справі №520/13981/21 від 18.08.2022. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105935914>

публічної, й на відповідні статті Закону № 2939-VI, а також дотримати вимог останнього, звернувши увагу суб'єкта, якому адресовано адвокатський запит, на його статус розпорядника публічної інформації».

6. ДОСТУП АДВОКАТА ДО ІНФОРМАЦІЇ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ

Відповідно до ч. 2 ст. 24 Закону № 5076-VI, орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи, керівники підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, яким направлено адвокатський запит, зобов'язані не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту надати адвокату відповідну інформацію, копії документів, крім інформації з обмеженим доступом і копій документів, в яких міститься інформація з обмеженим доступом.

Згідно з ч. 1 ст. 21 Закону України «Про інформацію»⁴¹, інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова інформація.

Конфіденційною є інформація про фізичну особу, інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень, а також інформація, визнана такою на підставі закону. Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, якщо інше не встановлено законом (ст. 21 Закону України «Про інформацію»).

Таємною є інформація, доступ до якої обмежується відповідно до частини другої статті 6 цього Закону, розголошення якої може завдати шкоди особі, суспільству і державі. Таємною визнається інформація, яка містить державну, професійну, банківську, розвідувальну таємницю, таємницю досудового розслідування та іншу передбачену законом таємницю (ст. 8 Закону України «Про доступ до публічної інформації»).

До службової може належати така інформація (ст. 9 Закону України «Про доступ до публічної інформації»):

1) що міститься в документах суб'єктів владних повноважень, які становлять внутрішню службову кореспонденцію, доповідні записки, рекомендації, якщо вони пов'язані з розробкою напряму діяльності установи або здійсненням контрольних, наглядових функцій органами державної влади, процесом прийняття рішень і передують публічному обговоренню та/або прийняттю рішень;

2) зібрана в процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни, яку не віднесено до державної таємниці.

Розглянемо особливості підготовки адвокатських запитів про отримання інформації з обмеженим доступом, а саме конфіденційної.

Відповідно до Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення

⁴¹ Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України від 20.01.2012 № 2-рп/2012⁴²:

- інформацією про особисте та сімейне життя особи є будь-які відомості та/або дані про відносини немайнового та майнового характеру, обставини, події, стосунки тощо, пов'язані з особою та членами її сім'ї, за винятком передбаченої законами інформації, що стосується здійснення особою, яка займає посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, посадових або службових повноважень. Така інформація про особу є конфіденційною;

- збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди державою, органами місцевого самоврядування, юридичними або фізичними особами є втручанням в її особисте та сімейне життя. Таке втручання допускається винятково у випадках, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Відповідно до ч. 1 ст. 7 Закону України «Про захист персональних даних»⁴³, забороняється обробка персональних даних про расове або етнічне походження, політичні, релігійні або світоглядні переконання, членство в політичних партіях та професійних спілках, засудження до кримінального покарання, а також даних, що стосуються здоров'я, статевого життя, біометричних або генетичних даних. Ця норма не застосовуватиметься за умови надання суб'єктом персональних даних однозначної згоди на обробку таких даних (п. 1 ч. 2 цієї ж статті Закону). З-поміж підстав для обробки персональних даних у ст. 11 Закону України «Про захист персональних даних» визначено, приміром, згоду суб'єкта персональних даних на обробку його персональних даних (п. 1 ч. 1), а також укладення та виконання правочину (п. 3 ч. 1).

Слід привернути увагу до роз'яснень Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо доступу до персональних даних за адвокатськими запитами від 05.08.2020⁴⁴, у яких зазначено: *«Отже, у випадку якщо адвокатом запитується інформація з обмеженим доступом, а саме конфіденційна інформація про клієнта (персональні дані), у тому числі персональні дані, які стосуються здоров'я, такий запит має відповідати вимогам, які передбачені Законом України «Про захист персональних даних» та містити підтвердження його повноважень на отримання такої інформації, що обумовлено, зокрема статтями 6, 7, 8, 10, 14, 16, 24 вказаного Закону (авт. — Закону України «Про захист персональних даних»).*

Таким підтвердженням повноважень адвоката може бути договір про надання правової допомоги, в пунктах якого мають міститись чітко визначені повноваження адвоката щодо отримання персональних даних клієнта, додаток до договору або письмове волевиявлення клієнта у вигляді згоди».

⁴² Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України від 20.01.2012 № 2-рп/2012. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KS12002?an=1>

⁴³ Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/2297-17?lang=uk#Text>

⁴⁴ Роз'яснення Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо доступу до персональних даних за адвокатськими запитами від 05.08.2020. URL: <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/all-news/pr/shhodo-dostupu-do-personalnix-danix-za-advokatskimi-zapitami/>

Рада адвокатів України у рішенні «Щодо роз'яснення деяких питань, пов'язаних з реалізацією права адвоката на звернення з адвокатським запитом» від 13.10.2018 № 172⁴⁵ розглядала питання про те, чи при поданні адвокатського запиту про отримання копій медичної документації, інформації, яка становить лікарську таємницю і є інформацією з обмеженим доступом, слід додатково до копій свідоцтва та ордера долучати ще якісь інші документи, зокрема згоду на обробку персональних даних клієнта. У цьому рішенні йдеться:

«Відповідно до ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», до адвокатського запиту додаються посвідчені адвокатом копії свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, ордера або доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги. Вимагати від адвоката подання разом з адвокатським запитом інших документів забороняється. Відтак, з огляду на пряму вказівку Закону, не потрібно долучати до адвокатського запиту жодного іншого документа, ніж зазначено в законі. Також слід наголосити, що, відповідно до ст. 34 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», одним із дисциплінарних проступків адвоката є розголошення адвокатської таємниці або вчинення дій, що призвели до її розголошення. Водночас, за бажанням адвоката та визначеної ним доцільності, а також за умови дотримання при цьому наведених норм законодавства, до запиту можуть долучені інші документи, крім зазначених у статті 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Важливо наголосити, що адвокатські запити слід оформляти відповідно до Положення про ордер на надання правової допомоги та порядок ведення реєстру ордерів, затвердженого рішенням Ради адвокатів України № 36 від 17.12.2012 р., із змінами та доповненнями, з урахуванням рішення Ради адвокатів України №162 від 04.08.2017 р.».

У рішенні Ради адвокатів України «Про затвердження роз'яснення щодо вимог до адвокатських запитів» від 03.07.2021 № 53⁴⁶ щодо отримання конфіденційної інформації на адвокатський запит зазначено таке: *«Отримання конфіденційної інформації шляхом направлення адвокатського запиту можливе, у разі долучення до адвокатського запиту інших документів, які надають право адвокату на отримання такої інформації».*

Звертаємо увагу на таке: якщо в рішенні №172 йдеться про право адвоката при отриманні конфіденційної інформації долучати інші документи, то в рішенні №53 чітко закріплено обов'язок долучати до адвокатського запиту, попри обов'язкові додатки, ще документи, які надають право адвокату на отримання конфіденційної інформації.

Приміром:

Додатки:

- 1. Копія свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю.*
- 2. Копія ордера.*
- 3. Копія Додатку № 2 до Договору про надання правової допомоги № х від 12.09.2020.*
- 4. Копія свідоцтва про народження Р.*

⁴⁵ Рішення Ради адвокатів України від 13.10.2018 № 172 «Щодо роз'яснення деяких питань, пов'язаних з реалізацією права адвоката на звернення з адвокатським запитом». URL:

https://medcom.unba.org.ua/assets/uploads/Lviv/2018-10-13-r-shennya-rau-172_5c2749a0d44d9.pdf

⁴⁶ Рішення Ради адвокатів України від 03.07.2021 № 53 «Про затвердження роз'яснення щодо вимог до адвокатських запитів». URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2021-07-03-r-shennya-rau-53_60feb77d38d3a.pdf

У п. 3 зазначено варіант документу, який надаватиме право адвокату на отримання конфіденційної інформації. У п. 4 розміщено документ на підтвердження ступеня спорідненості клієнта адвоката з померлим.

Привертаємо увагу до Постанови Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 11.11.2020 справа № 442/4791/17⁴⁷, в якій Суд зазначив: «... Судами попередніх інстанцій встановлено, що адвокат Фещук М. Г. в інтересах ОСОБА_1, з якою попередньо уклав договір про надання правової допомоги, звертався до ПП «Стоматологічний центр» із адвокатським запитом на отримання інформації про надані послуги та конфіденційної (медичної) інформації стосовно пацієнта ОСОБА_1, яка є його клієнтом, до якого долучив свідоцтво про зайняття адвокатською діяльністю, ордер та витяг з договору, пунктом 6.4 якого клієнт (ОСОБА_1) уповноважила свого адвоката на збирання конфіденційної інформації відносно неї.

Водночас, судом апеляційної інстанції встановлено, що до матеріалів справи на стадії апеляційного перегляду справи долучено копію договору про надання правової допомоги, у якому пункт договору 6.4 відсутній.

У наданому в касаційну інстанцію примірнику договору про надання правової допомоги пункт 6.4 міститься, що свідчить про суттєву різницю наданих судам примірників договору про правову допомогу.

У постанові від 05 грудня 2018 року у справі № 9901/736/18 (провадження № 11-9893ai18) Велика Палата Верховного Суду дійшла наступного висновку: виходячи зі змісту частин першої, третьої статті 26 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» ордер може бути оформлений адвокатом (адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням) **лише на підставі вже укладеного договору**. Крім того, адвокат несе кримінальну відповідальність за завідомо неправдиве повідомлення суду про повноваження представляти іншу особу в суді, а так само умисне невнесення адвокатом до ордера відомостей щодо обмежень повноважень, установлених договором про надання правничої допомоги (стаття 400-1 Кримінального кодексу України).

Таким чином, дії представника заявника – адвоката Фещука М. Г. можуть свідчити про порушення законодавства, оскільки договір про надання правової допомоги від 31 березня 2017 року № 044887/17, наданий суду апеляційної та касаційної інстанції, різниться за своїм змістом і кожен з них не є витягом, а є повним текстом.

Тому, обґрунтованими є висновки суду апеляційної інстанції про те, що представник ОСОБА_1 — адвокат Фещук М. Г. не надав доказів на підтвердження того, що заявник ОСОБА_1 уповноважила його на збирання конфіденційної інформації стосовно себе як представника на підставі укладеного між ними 31 березня 2017 року договору про надання правової допомоги. Позивач ОСОБА_1 не позбавлена права самостійно або через представника з належно оформленими повноваженнями звернутися до ПП «Стоматологічний центр» для отримання медичної (конфіденційної) інформації стосовно себе, зокрема копії картки стоматологічного хворого, та іншої, а ПП «Стоматологічний центр» не має права відмовити клієнту в наданні медичної інформації стосовно цього клієнта».

⁴⁷ Постанова Верховного Суду у справі № 442/4791/17 від 11.11.2020. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93666639>

Привертаємо увагу до Постанови Верховного Суду у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду у справі № 428/3905/16-ц від 03.07.2019⁴⁸, яка прийнята за результатами розгляду позову адвоката до Луганського обласного бюро судово-медичної експертизи (далі — Луганське бюро СМЕ), в якому він просив: визнати незаконними дії Луганського бюро СМЕ щодо ненадання відповідної інформації на адвокатські запити; зобов'язати Луганське бюро СМЕ надати повну та достовірну інформацію на адвокатські запити. У цій Постанові вказано: «*Орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи, керівники підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, яким направлено адвокатський запит, зобов'язані не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту надати адвокату відповідну інформацію, копії документів, крім інформації з обмеженим доступом і копій документів, в яких міститься інформація з обмеженим доступом.*

Зазначена норма статті передбачає виключення із кола запитуваної адвокатом інформації, яка в будь-якому випадку не може бути надана адвокату на його запит.

Згідно частини першої статті 21 Закону України «Про інформацію» інформація з обмеженим доступом - це конфіденційна, таємна та службова інформація.

Конфіденційною є інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень. Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом (частина друга статті 21 Закону України «Про інформацію»).

Частиною другою статті 32 Конституції України встановлено заборону збирати, зберігати, використовувати та поширювати конфіденційну інформацію про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

У рішенні від 20 січня 2012 року у справі №1-9/2012 Конституційний Суд України, даючи офіційне тлумачення частин першої, другої статті 32 Конституції України, вважає, що інформація про особисте та сімейне життя особи (персональні дані про неї) - це будь-які відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована. До такої відомостей Конституційним Судом України віднесено, зокрема, інформацію про стан здоров'я особи.

У відповідності до частини четвертої статті 285 ЦК України право бути присутніми при дослідженні причин смерті особи та ознайомлюватись з висновками щодо причин її смерті належить членам сім'ї або іншим уповноваженим ними фізичним особам.

Аналогічне положення закріплено також у частині п'ятій статті 39 Основ законодавства України про охорону здоров'я.

Згідно з пунктом 2.2 розділу II Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 08 жовтня 1998 року, експерт зобов'язаний не розголошувати без дозволу органу (особи), який (яка) призначив(ла) експертизу (залучив(ла) експерта), відомості, що стали йому відомі у зв'язку з виконанням обов'язків, або не повідомляти будь-кому, крім органу

⁴⁸ Постанова Верховного Суду у справі № 428/3905/16-ц від 03.07.2019. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82798171>

(особи), який (яка) призначив(ла) експертизу (залучив(ла) експерта), чи суду про хід проведення експертизи та її результати.

Виходячи з викладеного та з урахуванням характеру запитованої адвокатом Татунцем В. В. інформації у відповідача, колегія суддів погоджується з висновком судів попередніх інстанцій, що інформація стосовно причин смерті особи та особистих речей, знайдених під час доставки тіла особи до закладу судово-медичної експертизи є конфіденційною, не могла бути надана відповідачем на адвокатський запит, а тому підстави для задоволення позовних вимог відсутні».

На практиці непоодинокі випадки, коли адвокат за допомогою адвокатського запиту прагне отримати конфіденційну інформацію, на яку права не має.

З дефініції юридичної конструкції «адвокатський запит» випливає, що це письмове звернення адвоката про надання інформації, копій документів, необхідних адвокату для надання правової допомоги клієнту. Витребування інформації, копій документів про особу, яку не представляє адвокат, може слугувати притягненню його до дисциплінарної відповідальності.

Аналогічно адвокат не має права випробовувати інформацію, копії документів про померлу особу в інтересах свого клієнта, якщо клієнт не є членом сім'ї чи близьким родичом померлого.

У ст. 7 Закону України «Про поховання та похоронну справу»⁴⁹ зазначено, держава гарантує конфіденційність інформації про померлого. Надання такої інформації здійснюється відповідно до Закону України «Про інформацію». Відповідно до Закону України «Про інформацію» до конфіденційної інформації про фізичну особу належать, зокрема, дані про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адреса, дата і місце народження. Конфіденційною є інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень. Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом.

У Рішенні Конституційного Суду України у справі щодо офіційного тлумачення ст.ст. 3, 23, 31, 47, 48 Закону України «Про інформацію» та ст. 12 Закону України «Про прокуратуру» (справа К. Г. Устименка) від 30.10.1997 р. (справа № 18/203-97)⁵⁰ під медичною інформацією суд розуміє: «свідчення про стан здоров'я людини, історію її хвороби, про мету запропонованих досліджень і лікувальних заходів, прогноз можливого розвитку захворювання, в тому числі про наявність ризику для життя і здоров'я, за своїм правовим режимом належить до конфіденційної, тобто інформації з обмеженим доступом».

У ч. 1 ст. 40 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»⁵¹ закріплено, що медичні працівники та інші особи, яким у зв'язку з виконанням професійних

⁴⁹ Закон України «Про поховання та похоронну справу» від 10.07.2003 № 1102-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1102-15#Text>

⁵⁰ Рішення Конституційного Суду України у справі щодо офіційного тлумачення ст.ст. 3, 23, 31, 47, 48 Закону України «Про інформацію» та ст. 12 Закону України «Про прокуратуру» (справа К. Г. Устименка) від 30.10.1997 р. (справа № 18/203-97). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-97#Text>

⁵¹ Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 № 2801-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>

або службових обов'язків стало відомо про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторони життя громадянина, не мають права розголошувати ці відомості, крім передбачених законодавчими актами випадків.

У листі Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 25.01.2018 № 2/9-К306655.17/26-131⁵² зазначено: *«З аналізу вказаних положень законодавства випливає, що відомості про померлу особу, яка була членом сім'ї або близьким родичом запитувача інформації про неї, які стосуються їхніх особистих майнових або немайнових відносин або пов'язані з подіями, що відбувалися в їхньому спільному житті, можуть розглядатися як персональні дані особи, яка запитує інформацію про померлу особу».*

Рекомендації:

1. Адвокат не має права отримувати за адвокатськими запитами інформацію, копії документів про померлу особу, якщо він не представляє інтереси членів сім'ї чи близьких родичів померлої особи.

2. Адвокат не має права отримувати за адвокатськими запитами конфіденційну інформацію, копії документів, які містять конфіденційну інформацію про фізичну особу, інтереси якої він не представляє.

7. ВІДМОВА В НАДАННІ ВІДПОВІДІ НА АДВОКАТСЬКИЙ ЗАПИТ

Порушення прав адвоката завжди тягне за собою і порушення прав клієнта, інтереси якого адвокат представляє.

Відповідно до абз. 1 ч. 2 ст. 24 Закону № 5076-VI, орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи, керівники підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, яким направлено адвокатський запит, зобов'язані не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту надати адвокату відповідну інформацію, копії документів, крім інформації з обмеженим доступом і копій документів, в яких міститься інформація з обмеженим доступом.

Адвокатський запит є важливим інструментом для швидкого збору доказів в інтересах клієнта при вирішенні спору, адже обов'язок надати відповідь на такий запит визначений національним законодавством. Окрім того, строк надання відповіді на запит становить п'ять робочих днів з моменту отримання запиту, на відміну від тридцяти календарних днів з дня надходження запиту щодо доступу до персональних даних, встановленого Законом України «Про захист персональних даних».

Підкреслимо, що в разі якщо адвокатський запит стосується надання значного обсягу інформації або потребує пошуку інформації серед значної кількості даних, строк розгляду адвокатського запиту може бути продовжено до двадцяти робочих днів з обґрунтуванням причин такого продовження, про що адвокату письмово повідомляється не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання адвокатського запиту.

⁵² Щодо доступу до інформації про померлого членами сім'ї та близькими родичами: лист Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 25.01.2018 № 2/9-К306655 17/26-138. *Медичне право*. 2018. № 1 (21). С. 159–163.

Відповідно до ч. 3 ст. 24 Закону № 5076-VI, відмова в наданні інформації на адвокатський запит, несвоєчасне або неповне надання інформації, надання інформації, що не відповідає дійсності, тягнуть за собою відповідальність, встановлену законом, крім випадків відмови в наданні інформації з обмеженим доступом.

Відповідно до ч. 5 ст. 212-3 (Порушення права на інформацію та права на звернення) Кодексу України про адміністративні правопорушення⁵³ (далі – КУпАП) неправомірна відмова в наданні інформації, несвоєчасне або неповне надання інформації, надання інформації, що не відповідає дійсності, у відповідь на адвокатський запит, запит кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, її палати або члена відповідно до Закону № 5076-VI тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від двадцяти п'яти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Потерпілими від адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 212-3 КУпАП є адвокати, члени кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури, їх палат, право на отримання інформації яких порушено.

У пункті 9-1 ч. 1 ст. 255 КУпАП вказано, що у справах про адміністративні правопорушення, що розглядаються органами, зазначеними в статтях 218-221 цього Кодексу, протоколи про адміністративні правопорушення мають право складати: голова ради адвокатів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя або уповноважений радою член ради адвокатів (стаття 212-3 – у частині, що стосується порушення права на інформацію відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»).

Порядок оформлення головою ради адвокатів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя або уповноваженим радою членом ради адвокатів матеріалів про адміністративні правопорушення (нова редакція), затверджений рішенням Ради адвокатів України від 19.11.2013 № 238⁵⁴.

Провадження за заявою про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 212-3 КУпАП (порушення права на інформацію), у частині порушення права на інформацію, порушується за заявами адвоката, кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, її палати або члена, на території юрисдикції відповідної ради адвокатів регіону, за адресою основного робочого місця адвоката (куди адвокатом сплачено щорічний внесок адвоката на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування), місцезнаходженням кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, її палати.

Для ефективного захисту права адвоката на інформацію та уникнення збільшення строків розгляду матеріалів, провадження про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 212-3 КУпАП (порушення права на інформацію), у частині порушення права на інформацію, може порушуватися за заявами адвоката за адресою місцезнаходження обраної адвокатом організаційної форми адвокатської діяльності, якщо вона є відмінною від адреси фактичного місця здійснення адвокатської діяльності або за

⁵³ Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.04.1984. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

⁵⁴ Порядок оформлення головою ради адвокатів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя або уповноваженим радою членом ради адвокатів матеріалів про адміністративні правопорушення (нова редакція), затверджений рішенням Ради адвокатів України від 19.11.2013 № 238 (із змінами та доповненнями, внесеними Рішенням Ради адвокатів України від 03.07.2021 № 55). URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/poryadki/2021-07-03-poryadki-55_60feb86d0d5cb.pdf

місцем знаходження органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань, що допустили адміністративне правопорушення.

Якщо провадження за заявою про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 212-3 КУпАП порушується за заявою адвоката на території юрисдикції ради адвокатів регіону, місцезнаходження якої є відмінним від адреси основного робочого місця адвоката, заявник (адвокат) повинен відшкодувати на рахунок такої регіональної ради адвокатів організаційно-технічні витрати, пов'язані з перевіркою матеріалів, прийняттям рішення про складання/відмову в складанні протоколу про адміністративне правопорушення, складанням протоколу про адміністративне правопорушення та направленням його до суду у розмірі 15% від прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня календарного року, в якому відповідна заява або скарга подається. До такої заяви (звернення) адвокат додає копію платіжної квитанції банківської установи про оплату за організаційне забезпечення її розгляду (відшкодування витрат, пов'язаних з перевіркою матеріалів та складання протоколів про адміністративне правопорушення тощо). У разі відмови або відкликання своєї заяви (звернення) заявником після внесення плати за організаційне забезпечення розгляду заяви, така плата не повертається.

Рішення про складання протоколу про адміністративне правопорушення приймається після проведення перевірки, за умови відповідності адвокатського запиту, заяви (звернення) та доданих до неї матеріалів Закону № 5076-VI. Перевірка може складатися з направлення письмових чи усних звернень до заявника та особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, з метою отримання додаткових пояснень.

Матеріали про адміністративне правопорушення, що передаються до суду, повинні містити:

- протокол про адміністративне правопорушення;
- пояснення особи, відносно якої складено протокол щодо обставин адміністративного порушення (якщо такі подані) і якщо вони подані окремо від протоколу;
- документи щодо обставин, які пом'якшують чи обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення (за їх наявності);
- копію заяви (звернення) адвоката, кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, її палати або члена, з доданими матеріалами.

У Рішенні Ради адвокатів України від 13.10.2018 № 172 «Щодо роз'яснення деяких питань, пов'язаних з реалізацією права адвоката на звернення з адвокатським запитом»⁵⁵ розглядалось питання щодо можливості адвоката скористатись альтернативним способом захисту і звернутись до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. У цьому рішенні вказано:

⁵⁵ Рішення Ради адвокатів України від 13.10.2018 № 172 «Щодо роз'яснення деяких питань, пов'язаних з реалізацією права адвоката на звернення з адвокатським запитом». URL: https://medcom.unba.org.ua/assets/uploads/Lviv/2018-10-13-r-shennya-rau-172_5c2749a0d44d9.pdf

«Відповідно до ч. 6 ст. 55 Конституції України, кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань. У цій же ст. 55 Основного Закону держави передбачено, що кожен має право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (ч. 3). Згідно з ч. 1 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захист прав кожного на території України і в межах її юрисдикції на постійній основі здійснює Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, який у своїй діяльності керується Конституцією України, законами України, чинними міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Отож, звернення до ради адвокатів регіону не є виключним способом захисту прав для адвоката, якому неправомірно відмовили в наданні інформації з обмеженим доступом про його клієнта. Цей спосіб захисту є спеціальним, проте паралельно можуть використовуватись й інші способи захисту прав, що є загальними, зокрема і звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Підкреслимо, що, відповідно до ст. 18 Закону України «Про захист персональних даних», рішення про відстрочення або відмову у доступі до персональних даних може бути оскаржено до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини або суду. Крім того, слід пам'ятати, що суб'єкт персональних даних має право знати про джерела збирання, місцезнаходження своїх персональних даних, мету їх обробки, місцезнаходження або місце проживання (перебування) володільця чи розпорядника персональних даних або дати відповідне доручення щодо отримання цієї інформації уповноваженим ним особам, крім випадків, встановлених законом. Отож, клієнт може дати відповідне доручення щодо отримання персональних даних своєму адвокатові».

Крім того, адвокат має право на звернення до суду за захистом свого права у зв'язку з протиправними діями/бездіяльністю, яка полягає у ненаданні відповідей на адвокатські запити. Приміром, 15.10.2019 Дніпропетровський окружний адміністративний суд ухвалив рішення у справі №160/5445/19⁵⁶, яким задовольнив позовні вимоги Акціонерного товариства «Українська залізниця» частково, визнав протиправними дії Департаменту адміністративних послуг та дозвільних процедур Дніпровської міської ради, які полягають у відмові в наданні інформації на адвокатський запит, зобов'язав відповідача надати інформацію на адвокатський запит.

Рішенням Івано-Франківського окружного адміністративного суду від 11.10.2019 у справі №300/1683/19⁵⁷ позов задоволено повністю, визнано протиправною бездіяльність Головного управління Держгеокадастру в Івано-Франківській щодо ненадання адвокату повної інформації на повторний адвокатський запит та зобов'язано відповідача надати адвокату належним чином завірені копії наказів із повним розкриттям інформації щодо розмірів встановлених премій, надбавок за інтенсивність працівникам апарату Головного управління Держгеокадастру в Івано-Франківській області за період з грудня 2016 р. до грудня 2018 р.

⁵⁶ Рішення Дніпропетровського окружного адміністративного суду у справі №160/5445/19 від 15.10.2019. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85568874>

⁵⁷ Рішення Івано-Франківського окружного адміністративного суду у справі №300/1683/19 від 11.10.2019. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84894696>

11.09.2019 Голосіївським районним судом м. Києва було прийнято рішення у справі №752/9536/19⁵⁸, яким позов адвоката було задоволено, визнано протиправною бездіяльність Обслуговуючого кооперативу «Хауз Менеджмент», яка полягає в ненаданні адвокату відповіді на адвокатські запити, зобов'язано відповідача надати адвокату інформацію та копії документів у відповідь на адвокатський запит.

У Постанові Великої Палати Верховного Суду у справі № 212/7068/13-ц 12.12.2018 зазначено: *«У частині першій статті 181 Кодексу адміністративного судочинства України (далі — КАС України, у редакції, чинній на момент звернення до суду зі скаргою та розгляду справи судами першої й апеляційної інстанцій) передбачено, що учасники виконавчого провадження (крім державного виконавця, приватного виконавця) та особи, які залучаються до проведення виконавчих дій, мають право звернутися до адміністративного суду із позовною заявою, якщо вважають, що рішенням, дією або бездіяльністю державного виконавця чи іншої посадової особи органу державної виконавчої служби або приватного виконавця порушено їхні права, свободи чи інтереси, а також якщо законом не встановлено інший порядок судового оскарження рішень, дій чи бездіяльності таких осіб.*

Оскільки у справі, що розглядається, зі скаргою на бездіяльність начальника Автозаводського ВДВС звернувся представник ОСОБА_4 — адвокат ОСОБА_5, який не є стороною виконавчого провадження, оскаржує ненадання начальником Автозаводського ВДВС у встановлений Законом № 5076-VI строк відповіді на адвокатський запит і ненадання копій запитуваних документів, тобто скарга стосується не оскарження дій державного виконавця щодо виконання рішення суду, а здійснення управлінських дій з контролю за неналежним виконанням державним виконавцем своїх обов'язків, то вона в силу вимог статті 181 КАС України підлягає розгляду в порядку адміністративного судочинства, про що правильно вказали суди попередніх інстанцій».

Рекомендації:

Неправомірну відмову в наданні інформації на адвокатський запит потрібно оскаржувати. Зокрема, враховуючи Рішення Ради адвокатів України від 13.10.2018 № 172 «Щодо роз'яснення деяких питань, пов'язаних з реалізацією права адвоката на звернення з адвокатським запитом», можна звернутися до:

- 1) ради адвокатів регіону, що є спеціальним способом захисту прав;
- 2) суду (позовні заяви можуть розглядатись у порядку, або цивільного, або адміністративно судочинства, залежно від конкретних обставин справи);
- 3) Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

⁵⁸ Рішення Голосіївського районного суду м. Києва у справі №752/9536/19 від 11.09.2019. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84427229>

**Затверджено рішенням
Ради адвокатів України
від «12» квітня 2019 року № 41**

**із змінами, внесеними
рішенням Ради адвокатів України
від «14» лютого 2020 року № 29**

**із змінами, внесеними
рішенням Ради адвокатів України
від «17» листопада 2020 року № 118**

**із змінами, внесеними
рішенням Ради адвокатів України
від «11» вересня 2021 року № 107**

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОРДЕР НА НАДАННЯ
ПРАВНИЧОЇ (ПРАВОВОЇ)
ДОПОМОГИ
нова редакція**

1. Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги встановлює єдині для всіх адвокатів України, адвокатських об'єднань/адвокатських бюро правила виготовлення, оформлення, зберігання, обліку ордерів.
2. Ордер на надання правової допомоги - письмовий документ, що посвідчує повноваження адвоката на надання правової допомоги у випадках і порядку, встановлених Законом України від 05 липня 2012 року № 5076-VI «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та іншими законами України.
3. В Україні встановлюється єдина, обов'язкова для всіх адвокатів, типова форма ордера, яку затверджує Рада адвокатів України (зразок в Додатку 1).
4. Ордер видається адвокатом, адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням та повинен містити обов'язкові реквізити, передбачені цим Положенням.
5. Ордер, встановленої форми, є обов'язковим для прийняття усіма органами, установами, організаціями на підтвердження правомочності адвоката на вчинення дій, передбачених статтею 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».
6. Бланки ордерів, згідно затвердженої типової форми, генеруються у відповідному розділі «Особистого кабінету адвоката» на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України www.unba.org.ua слідуючи командам системи.
7. Облік згенерованих ордерів здійснюється автоматично системою управління електронної бази даних Єдиного реєстру адвокатів України. Історія генерування ордерів відображається у відповідному розділі «Особистого кабінету адвоката» на офіційному веб-сайті НААУ та у адміністративній частині електронної бази даних ЄРАУ.
8. Адвокати, адвокатські об'єднання або адвокатські бюро ініціюють генерування ордерів відповідно від адвокатів, які здійснюють адвокатську діяльність індивідуально, керівників (уповноважених осіб) адвокатського об'єднання, адвокатського бюро через офіційний веб-сайт НААУ, в раді адвокатів регіону, або як виняток у передбачених Радою адвокатів України випадках безпосередньо у Національній асоціації адвокатів України.
9. Ордер, що видається адвокатом, який здійснює свою діяльність індивідуально, підписується адвокатом та посвідчується печаткою адвоката (за її наявності).
10. Ордер, який видається адвокатським бюро або адвокатським об'єднанням, обов'язково має містити підпис адвоката, який надає правничу (правову) допомогу на підставі цього ордера, та підпис керівника адвокатського бюро, адвокатського об'єднання і скріплений печаткою юридичної особи.
11. Ордер, встановленої цим Положенням форми, є належним та достатнім підтвердженням правомочності адвоката на вчинення дій в інтересах клієнта.
12. Ордер містить наступні реквізити:
  - 12.1. Серію, порядковий номер ордера;
  - 12.2. Прізвище, ім'я, по батькові або найменування особи, якій надається правова допомога;

- 12.3. Посилання на договір про надання правової допомоги/доручення органу (установи), уповноважених законом на надання безоплатної правової допомоги, номер (у випадку наявності) та дату цього документа;
- 12.4. Назву органу, у якому надається правова допомога адвокатом із зазначенням, у випадку необхідності, виду адвокатської діяльності відповідно до статті 19 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Під назвою органу розуміється як безпосередньо назва конкретного органу так і назва групи органів визначених пунктом 2 частини 1 статті 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (наприклад, судові органи, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, органи досудового слідства, правоохоронні органи тощо);

*(в редакції відповідно до рішення Ради адвокатів України
№ 118 від 17 листопада 2020 року)*

- 12.5. Прізвище, ім'я, по батькові адвоката, який надає правничу (правову) допомогу на підставі ордера, номер та дату його свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, найменування органу, який його видав (КДКА відповідного регіону, з 01.01.2013 року радою адвокатів відповідного регіону); номер посвідчення адвоката України, ким та коли воно видане;
- 12.6. Ким ордер виданий (назву організаційної форми): адвокатом, який здійснює адвокатську діяльність індивідуально (із зазначенням адреси робочого місця); адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням (повне найменування адвокатського бюро/адвокатського об'єднання та його місцезнаходження);
- 12.7. Адресу робочого місця адвоката, якщо вона відрізняється від адреси місцезнаходження адвокатського бюро/адвокатського об'єднання, яке видає ордер;
- 12.8. Обмеження повноважень, якщо такі передбачені договором про надання правничої (правової) допомоги;
- 12.9. Дату видачі ордера;
- 12.10. Підпис адвоката, який видав ордер, у разі здійснення ним індивідуальної діяльності (у графі «Адвокат»);
- 12.11. Підпис адвоката, який надає правову допомогу, якщо ордер, виданий адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням (у графі «Адвокат»);
- 12.12. Підпис керівника адвокатського бюро/адвокатського об'єднання, відтиск печатки адвокатського бюро/адвокатського об'єднання (за наявності) у випадку, якщо ордер видається адвокатським бюро/адвокатським об'єднанням;
- 12.13. Двовимірний штрих-код (QR-код) з посиланням на профайл адвоката в ЄРАУ;
- 12.14. Реквізити 12.1, 12.5, 12.6, 12.7, 12.8 генеруються автоматично, всі інші реквізити ордера заповнюються адвокатом самостійно з метою збереження адвокатської таємниці.

13. Адвокати, право на заняття адвокатською діяльністю яких зупинено не можуть генерувати ордер на надання правничої (правової) допомоги в період вказаного зупинення.
14. Адвокати, право на заняття адвокатською діяльністю яких припинено шляхом анулювання свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю не можуть генерувати ордер на надання правничої (правової) допомоги.
15. Відповідальність за достовірність вказаних в ордері даних несе адвокат (особа, яка видала ордер). У ордері на надання правової допомоги, який видається адвокатом або адвокатським бюро чи адвокатським об'єднанням, не заборонено здійснювати виправлення і дописки, у разі якщо обсяг повноважень адвоката змінюється в межах такого договору.
16. При генеруванні ордерів, відповідно до регіону їм присвоюються наступні серії:
  - 16.1. Рада адвокатів України – П;
  - 16.2. Рада адвокатів АР Крим – АК;
  - 16.3. Рада адвокатів Вінницької області – АВ;
  - 16.4. Рада адвокатів Волинської області – АС;
  - 16.5. Рада адвокатів Дніпропетровської області – АЕ;
  - 16.6. Рада адвокатів Донецької області – АН;
  - 16.7. Рада адвокатів Житомирської області – АМ;
  - 16.8. Рада адвокатів Закарпатської області – АО;
  - 16.9. Рада адвокатів Запорізької області – АР;
  - 16.10. Рада адвокатів Івано-Франківської області – АТ;
  - 16.11. Рада адвокатів Кіровоградської області – ВА;
  - 16.12. Рада адвокатів міста Києва – АА;
  - 16.13. Рада адвокатів Київської області – АІ;
  - 16.14. Рада адвокатів Луганської області – ВВ;
  - 16.15. Рада адвокатів Львівської області – ВС;
  - 16.16. Рада адвокатів Миколаївської області – ВЕ;
  - 16.17. Рада адвокатів Одеської області – ВН;
  - 16.18. Рада адвокатів Полтавської області – ВІ;
  - 16.19. Рада адвокатів Рівненської області – ВК;
  - 16.20. Рада адвокатів міста Севастополь – СН;
  - 16.21. Рада адвокатів Сумської області – ВМ;
  - 16.22. Рада адвокатів Тернопільської області – ВО;
  - 16.23. Рада адвокатів Харківської області – АХ;
  - 16.24. Рада адвокатів Херсонської області – ВТ;
  - 16.25. Рада адвокатів Хмельницької області – ВХ;
  - 16.26. Рада адвокатів Черкаської області – СА;
  - 16.27. Рада адвокатів Чернівецької області – СЕ;
  - 16.28. Рада адвокатів Чернігівської області – СВ.

17. Адвокати можуть використовувати за межами України, типову форму ордеру, викладену англійською мовою, яку затверджує Рада адвокатів України (зразок в Додатку 2).

*(доповнено пунктом 17 відповідно до рішення Ради адвокатів України
№ 107 від 11 вересня 2021 року)*

18. Дане Положення набирає чинності з «12» квітня 2019 року.

Додаток №1

**до Положення про ордер адвоката на надання правничої
(правової) допомоги, затвердженого рішенням
Ради адвокатів України № 41 від «12» квітня 2019 року,
зі змінами внесеними рішенням Ради адвокатів України № 29
від «14» лютого 2020 року**

ТИПОВА ФОРМА ОРДЕРА

Опис:

- 1. Формат А-4;**
- 2. Двовимірний штрих-код (QR-код) з посиланням на профайл адвоката в ЄРАУ.**

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

ОРДЕР

НА НАДАННЯ ПРАВНИЧОЇ (ПРАВОВОЇ) ДОПОМОГИ

(прізвище, ім'я, по батькові або найменування особи, якій надається правова допомога)

на підставі:

договору про надання правової допомоги/
доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної
правової допомоги № _____ від " ____ " _____ 20__ р.

у

(назва органу, у якому надається правова допомога)

Адвокат

(прізвище, ім'я, по батькові адвоката, який надає правову допомогу)

Свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю № _____ від « ____ » _____ 20__ р.
видане _____ на підставі _____

(назва органу, що видає свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю)

рішення № _____ від « ____ » _____ 20__ р.

Посвідчення адвоката № _____, видане " ____ " _____ 20__ р.

(назва органу, що видає посвідчення)

виданий (обрати необхідне):

Адвокатом, що здійснює адвокатську діяльність індивідуально:

(адреса робочого місця адвоката)

Адвокатським об'єднанням/бюро:

(повне найменування адвокатського бюро/об'єднання, що видає ордер)

(місцезнаходження адвокатського бюро/об'єднання, що видає ордер)

(адреса робочого місця адвоката у випадку, якщо вона відрізняється від адреси
місцезнаходження адвокатського бюро/об'єднання, що видає ордер)Обмеження повноважень адвоката згідно договору про надання
правової допомоги:

" ____ " _____ 20__ р.

Адвокат: _____

(Підпис адвоката)

Керівник адвокатського бюро/об'єднання:

(у випадку якщо ордер видається адвокатським бюро/об'єднанням)

(Підпис керівника)

UKRAINIAN NATIONAL BAR ASSOCIATION

WARRANT

FOR PROVIDING LEGAL AID TO

_____ (last name, first name, patronymic or denomination of person receiving legal aid)

on the basis of:

contract on the provision of legal services;
mandate issued by a body (agency) authorized by law to provide free legal aid
№ _____ dated “ _____ ” _____ 20 _____

Before _____

_____ (name of the body, where the legal aid to be provided)

Advocate

_____ (last name, first name, patronymic of advocate rendering legal aid)

Certificate of right to practice law № _____ dated “ _____ ” _____ 20 _____
Issued by _____

_____ (denomination of the body that issued certificate of right to practice law)

On the basis of decision № _____ dated “ _____ ” _____ 20 _____

Advocate's ID № _____ dated “ _____ ” _____ 20 _____

_____ (denomination of the body that issued advocate's ID)

Issued by (select applicable):

Individually practicing advocate

_____ (address of advocate's office)

Law firm/Law office:

_____ (full name of lawfirm/law office issuing warrant)

_____ (registered address of lawfirm/law office issuing warrant)

_____ (registered address of the advocate, in case it differs from the address of lawfirm/law office issuing warrant)

Contractual limits of advocate's powers:

_____
_____

” ” _____ 20 _____

Advocate: _____

(signature)

Manager of lawfirm/law office:

_____ (signature)

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням Ради адвокатів України
від 19 листопада 2013 року № 238

Із змінами та доповненнями,
внесеними Рішенням Ради адвокатів
України від 03 липня 2021 року № 55

**Порядок оформлення головою ради адвокатів Автономної Республіки
Крим, областей, міст Києва і Севастополя або уповноваженим радою
членом ради адвокатів матеріалів про адміністративні правопорушення
(нова редакція)**

I. Загальні положення

1. Цей Порядок розроблено відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положення про Раду адвокатів України, затвердженого Установчим з'їздом адвокатів України 17 листопада 2012 року, та інших актів законодавства з метою визначення процедури складання головою ради адвокатів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя, або уповноваженим радою членом ради адвокатів протоколів про адміністративні правопорушення за статтею 212³ КУпАП та ведення діловодства у справах про адміністративні правопорушення.

II. Оформлення протоколів про адміністративні правопорушення

1. Протоколи про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 212³ КУпАП (порушення права на інформацію), у частині, що стосується порушення права на інформацію відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі – Закон) складають голова Ради адвокатів Автономної Республіки Крим, області, міст Києва та Севастополя та/або уповноважений(і) відповідною радою член(и) ради адвокатів (далі – уповноважена особа).

2. Уповноважені особи складають протоколи про адміністративні правопорушення за порушення законодавства про неправомірну відмову у наданні інформації, несвоєчасне або неповне надання інформації, надання інформації, що не відповідає дійсності, у випадках, коли така інформація підлягає наданню на адвокатський запит, (крім інформації з обмеженим доступом і копій документів, в яких міститься інформація з обмеженим

доступом), запит кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, її палати або члена відповідно до Закону.

3. Проведення за заявою про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 212-3 КУпАП (порушення права на інформацію), у частині порушення права на інформацію, порушується за заявами адвоката, кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, її палати або члена, на території юрисдикції відповідної ради адвокатів регіону, за адресою основного робочого місця адвоката (куди адвокатом сплачено щорічний внесок адвоката на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування), місцезнаходженням кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, її палати.

Для ефективного захисту права адвоката на інформацію та уникнення збільшення строків розгляду матеріалів, проведення про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 212-3 КУпАП (порушення права на інформацію), у частині порушення права на інформацію, може порушуватися за заявами адвоката за адресою місцезнаходження обраної адвокатом організаційної форми адвокатської діяльності, якщо вона є відмінною від адреси фактичного місця здійснення адвокатської діяльності або за місцем знаходження органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань, що допустили адміністративне правопорушення.

Якщо проведення за заявою про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 212-3 КУпАП порушується за заявою адвоката на території юрисдикції ради адвокатів регіону, місцезнаходження якої є відмінним від адреси основного робочого місця адвоката, заявник (адвокат) повинен відшкодувати на рахунок такої регіональної ради адвокатів організаційно-технічні витрати, пов'язані з перевіркою матеріалів, прийняттям рішення про складання/відмову в складанні протоколу про адміністративне правопорушення, складанням протоколу про адміністративне правопорушення та направленням його до суду у розмірі 15% від прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня календарного року, в якому відповідна заява або скарга подається.

До такої заяви (звернення) адвокат додає копію платіжної квитанції банківської установи про оплату за організаційне забезпечення її розгляду (відшкодування витрат, пов'язаних з перевіркою матеріалів та складання протоколів про адміністративне правопорушення тощо). У разі відмови або відкликання своєї

заяви (звернення) заявником після внесення плати за організаційне забезпечення розгляду заяви, така плата не повертається.

(пункт 3 розділу II у новій редакції відповідно до рішення Ради адвокатів України від 03.07.2021 № 55)

III. Оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення

1. При отриманні відповідної заяви (звернення) адвоката, кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, її палати, уповноважена особа розглядає та перевіряє надані матеріали, за наслідками перевірки приймає рішення про складання протоколу, чи рішення про відмову в складанні протоколу про адміністративне правопорушення.

2. Рішення про складання протоколу про адміністративне правопорушення приймається після проведення перевірки, за умови відповідності адвокатського запиту, заяви (звернення) та доданих до неї матеріалів Закону. Перевірка може складатися з направлення письмових чи усних звернень до заявника та особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, з метою отримання додаткових пояснень.

3. Рішення про відмову у складанні протоколу про адміністративне правопорушення приймається у разі якщо:

- адвокатський запит, заява (або додані до неї матеріали (документи) не відповідають вимогам, установленим Законом;
- не зазначено, у чому полягає порушене право запитувача інформації;
- не містяться вимоги щодо притягнення винної особи до адміністративної відповідальності;
- не визначено особу, яка порушила права запитувача інформації.

4. Протоколи про адміністративні правопорушення складаються стосовно керівника органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи і організації незалежно від форми власності та підпорядкування, громадського об'єднання, їх посадових та службових осіб, а у разі його відсутності – стосовно особи, яка виконує його обов'язки, згідно з відповідним розпорядчим документом цього органу.

5. У разі вчинення особою кількох окремих адміністративних правопорушень протоколи складаються щодо кожного з вчинених правопорушень.

6. Протоколи про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 212³ КУпАП, складаються уповноваженою особою після проведення перевірки за заявою адвоката, кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, її палати або члена, за умови відповідності такого запиту статті 24 Закону.

7. Зміст протоколу повинен відповідати вимогам, встановленим статтею 256 КУпАП, та оформляється згідно з додатком 1 до цього Порядку. Уповноважена особа зазначає у протоколі всю наявну інформацію, що ідентифікує особу, яка притягається до адміністративної відповідальності. Протокол про адміністративне правопорушення складається українською мовою у двох примірниках. Не допускається закреслення чи виправлення відомостей, що заносяться до протоколу, а також внесення додаткових записів після того, як протокол підписаний особою щодо якої він складений.

8. При викладенні обставин правопорушення у протоколі вказуються місце та час його вчинення, суть правопорушення, які саме протиправні дії чи бездіяльність вчинила особа стосовно якої складається протокол про адміністративне правопорушення, та які положення законодавства цим порушено, чий права порушені. Наявність триваючого правопорушення також відображається в протоколі. У разі вчинення повторного адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 212³ КУпАП, в протоколі зазначається відповідна кваліфікуюча ознака.

9. У протоколі про адміністративне правопорушення при його складанні обов'язково вказується пункт, частина статті та стаття КУпАП, згідно з якою передбачено адміністративну відповідальність.

10. Потерпілими від адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 212³ КУпАП є адвокати, члени кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури, їх палат, право на отримання інформації яких порушено. Якщо є свідки правопорушення, до протоколу, за їх згодою, вносяться їх прізвища, імена та по батькові, а також адреси місць проживання, чи роботи.

11. Уповноважена особа зобов'язана ознайомити особу, стосовно якої складається протокол про адміністративне правопорушення, відповідно до статті 63 Конституції України з її правами і обов'язками, передбаченими статтею 268 КУпАП, про що робиться відмітка у протоколі. Про обізнаність з вищезазначеним особа, щодо якої складається протокол про адміністративне правопорушення, ставить у протоколі свій підпис, а у разі відмови поставити

підпис про це робиться відповідний запис у протоколі, який засвідчується підписом уповноваженої особи.

12. Особі, стосовно якої складається протокол про адміністративне правопорушення, пропонується надати письмове пояснення та зауваження за суттю вчиненого правопорушення, яке вноситься до протоколу і засвідчується підписом зазначеної особи. Пояснення та зауваження можуть додаватись до протоколу окремо, про що робиться запис у цьому протоколі. Письмові пояснення щодо факту порушення прав адвокатів, членів кваліфікаційно-дисциплінарних комісій, їх палат, особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, може подавати на письмові запити уповноваженої особи.

13. У разі відмови особи, стосовно якої складається протокол про адміністративне правопорушення, від надання пояснень та зауважень по суті вчиненого правопорушення, уповноважена особа вносить до нього відповідний запис, який засвідчується її підписом.

14. Протокол підписується уповноваженою особою та особою, стосовно якої складається протокол про адміністративне правопорушення, а при наявності свідків і потерпілих протокол може бути підписано також і цими особами.

15. У разі відмови особи, стосовно якої складається протокол про адміністративне правопорушення, від підписання протоколу уповноважена особа робить про це відповідний запис, який засвідчує своїм підписом та підписами свідків і потерпілих, у випадку їх наявності.

16. Особа, стосовно якої складається протокол про адміністративне правопорушення, має право додати до протоколу пояснення і зауваження щодо змісту протоколу, а також викласти мотиви відмови від його підпису.

17. До протоколу долучаються матеріали, що підтверджують факт вчинення адміністративного правопорушення, які є його невід'ємною частиною.

18. Кожен документ повинен мати свої реквізити (дату, назву, підписи тощо), містити достовірну інформацію та відповідати вимогам законодавства.

19. Перший примірник протоколу з матеріалами, направляється до компетентного суду, другий під розписку вручається особі, яка притягується до адміністративної відповідальності. У разі відмови особи, яка притягається до

адміністративної відповідальності, від отримання протоколу, або у разі відмови проставити свої підписи у протоколі, другий примірник такого протоколу направляється вказаній особі рекомендованою кореспонденцією не пізніше трьох днів з моменту його складення.

20. Заяви адвокатів про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 212-3 КУпАП, що подані за адресою основного робочого місця відповідно до даних ЄРАУ, які не сплатили щорічний внесок адвоката на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування до ради адвокатів регіону - залишаються без розгляду.

*(розділ III доповнено пунктом 20 відповідно до рішення
Ради адвокатів України від 03.07.2021 № 55)*

IV. Рух протоколів про адміністративні правопорушення

1. Оформлення матеріалів про адміністративне правопорушення забезпечує уповноважена особа, яка склала протокол.

2. Не пізніше наступного дня після складання протоколу, він реєструється у журналі обліку протоколів про адміністративні правопорушення, що оформляється згідно з додатком 4 до цього Порядку. Журнал обліку протоколів про адміністративні правопорушення повинен бути прошнурований і скріплений печаткою відповідної ради адвокатів регіону та мати пронумеровані сторінки. У зазначеному журналі фіксуються відомості про результати розгляду справ про адміністративні правопорушення.

3. Складений протокол та інші матеріали, що підтверджують факт вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 212³ КУпАП, протягом трьох робочих днів формуються уповноваженою особою у матеріали про адміністративне правопорушення.

4. Матеріали про адміністративне правопорушення, що передаються до суду, повинні містити:

- протокол про адміністративне правопорушення;
- пояснення особи, відносно якої складено протокол щодо обставин адміністративного порушення (якщо такі подані) і якщо вони подані окремо від протоколу;
- документи щодо обставин, які пом'якшують чи обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення (за їх наявності);
- копію заяви (звернення) адвоката, кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, її палати або члена, з доданими матеріалами.

5. Наступного робочого дня, після сформування матеріалів про адміністративне правопорушення, вони, разом із супровідним листом, підписаним уповноваженою особою, в якому зазначається вимога про повідомлення відповідної ради про дату та місце розгляду справи, а також результати розгляду справи, надсилається до районного, районного у місті (міського, міськрайонного) суду за місцем вчинення адміністративного правопорушення.

6. Справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 212³ КУпАП, розглядаються судьями районного, районного у місті (міського, міськрайонного) суду відповідно до статті 221 КУпАП.

7. У відповідній раді адвокатів регіону залишаються копії всіх адміністративних матеріалів, що передані до суду, і до неї долучаються документи, листування, повідомлення про результати розгляду справи тощо.

8. У випадку незгоди з рішенням суду, винесеним по справі про адміністративне правопорушення, таке рішення оскаржується у порядку, визначеному чинним законодавством України.

V. Діловодство у справах про адміністративні правопорушення

1. У відповідній раді адвокатів формуються окремі справи на кожне адміністративне правопорушення, в яких накопичуються такі документи і матеріали:

- копія протоколу;
- копії пояснень, наданих у письмовій формі особою, яка притягувалася до адміністративної відповідальності, зауваження, заперечення, клопотання;
- інші документи, що можуть свідчити про характер вчиненого правопорушення;
- відомості про особу, стосовно якої було складено протокол, а також про обставини, що пом'якшують (обтяжують) відповідальність особи чи виключають провадження у справі про адміністративне правопорушення (в разі їх наявності);
- листування;
- постанова по справі про адміністративне правопорушення;
- скарги щодо рішення по справі.

Документи і матеріали реєструються в журналі вхідної кореспонденції на складання протоколів про адміністративні правопорушення, що оформляється згідно з додатком 2 до цього Порядку.

2. Облік протоколів проводиться у межах кожного календарного року окремо.

3. Облік видачі бланків протоколів ведеться у журналі видачі бланків протоколів про адміністративні правопорушення, що оформляється згідно з додатком 3 до цього Порядку.

4. Бланк протоколу має серію і номер. Бланки протоколів мають наскрізну нумерацію та серію, що належить до відповідної адміністративно-територіальної одиниці (додаток 6).

5. Журнали реєстрації протоколів про адміністративні правопорушення та журнали видачі бланків протоколів про адміністративні правопорушення зберігаються у відповідній раді протягом трьох років.

**ЗГІДНО
З ОРИГІНАЛОМ**

**НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ
РАДА АДВОКАТІВ УКРАЇНИ**

01021, м. Київ, Кловський увіг. 7, А/о. А. оф. 6, тел.: (044) 392 73 71, факс: (044) 392 73 70
info@nba.org.ua www.nba.org.ua

РІШЕННЯ № 61

**Про надання роз'яснень щодо інформації, яка зазначається в ордері
адвоката та можливості його подання у декілька установ**

«4-5» липня 2014 року

м. Мукачеве

Відповідно до статі 55 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положення про Раду адвокатів України, Положення про ордер на надання правової допомоги та порядок ведення реєстру ордерів, затвердженого рішенням Ради адвокатів України від 17 грудня 2012 року № 36 (зі змінами і доповненнями), Рада адвокатів України **вирішила**:

1. Затвердити роз'яснення щодо інформації, яка зазначається в ордері адвоката та можливості його подання у декілька установ (додається).
2. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити ради адвокатів регіонів (Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя), кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури (Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя).

Голова Ради адвокатів України

[підпис]

Л.П. Ізовітова

Секретар Ради адвокатів України

[підпис]

П.М. Гречківський

***Щодо інформації, яка зазначається в ордері адвоката
та можливості його подання у декілька установ***

Рада адвокатів України, розглянувши звернення Філіппенко В.І. про надання офіційного роз'яснення щодо інформації, яка зазначається в ордері адвоката та можливості його подання у декілька установ, врахувавши пропозиції членів Ради адвокатів України, керуючись Положенням про Раду адвокатів України, надає наступне роз'яснення.

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (надалі – Закон) у статті 26 визначив підстави для здійснення адвокатської діяльності.

Так, адвокатська діяльність здійснюється на підставі договору про надання правової допомоги. Документами, що посвідчують повноваження адвоката на надання правової допомоги, може бути, зокрема, ордер (частина друга статті 26 Закону).

Згідно з положеннями вищезазначеної статті 26 Закону, ордер – письмовий документ, що у випадках, встановлених цим Законом та іншими законами України, посвідчує повноваження адвоката на надання правової допомоги. Ордер видається адвокатом, адвокатським бюро або адвокатським об'єднанням та повинен містити підпис адвоката. Рада адвокатів України затверджує типову форму ордера.

Рішенням Ради адвокатів України від 17 грудня 2012 року № 36 затверджено Положення про ордер на надання правової допомоги та порядок ведення реєстру ордерів (далі – Положення), яке встановлює єдині для всіх адвокатів України, адвокатських об'єднань/адвокатських бюро правила виготовлення, оформлення, зберігання, обліку ордерів.

Відповідно до пункту 5 Положення, в Україні встановлюється єдина, обов'язкова для всіх адвокатів, типова форма ордера, яку затверджує Рада адвокатів України.

Згідно вимог підпункту 15.4. пункту 15 Положення, ордер повинен містити такий обов'язковий реквізит, як назву органу, у якому надається правова допомога адвокатом із зазначенням, у випадку необхідності, виду адвокатської діяльності, відповідно до статті 19 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Додатком № 3 до Положення затверджено форму журналу обліку ордерів, до якого також вносяться відомості про назву органу, у якому надається правова допомога адвокатом.

**ЗГІДНО
З ОРИГІНАЛОМ**

Таким чином, в ордері потрібно обов'язково зазначати повну та точну назву того органу, в якому надається правова допомога, що не позбавляє можливості видачі адвокатом одного ордеру на декілька органів (установ), в яких буде надаватися правова допомога, з обов'язковим зазначенням в ордері усіх їх назв.

_____

**НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ
РАДА АДВОКАТІВ УКРАЇНИ**

01021, м. Київ, Кловський узвіз, 7, літ. А., оф. 6, тел.: (044) 392-73-71, факс: (044) 392-73-70
info@unba.org.ua www.unba.org.ua

РІШЕННЯ № 122

**Про затвердження роз'яснень з питань, які виникають при оформленні
адвокатського запиту**

«30» серпня 2014 року

м. Херсон

Рада адвокатів України, відповідно до статті 55 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Розділу II Положення про Раду адвокатів України, **вирішила:**

1. Затвердити роз'яснення з питань, які виникають при оформленні адвокатського запиту (додається).
2. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити ради адвокатів та кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури (Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя).

Голова Ради адвокатів України

[підпис]

Л.П. Ізовітова

Секретар Ради адвокатів України

[підпис]

П.М. Гречківський

***Роз'яснення з питань, які виникають
при оформленні адвокатського запиту***

Рада адвокатів України, розглянувши звернення адвоката Поляка П.П. про надання роз'яснення щодо обов'язку адвоката, який здійснює адвокатську діяльність індивідуально, долучати до адвокатського запиту, окрім свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, інші документи, передбачені Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та обов'язку конкретизації посади, прізвища, ім'я та по-батькові керівника органу (підприємства, установи, організації), якому адресовано запит, керуючись Положенням про Раду адвокатів України, надає наступне роз'яснення.

У відповідності до частини першої статті 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (надалі – Закон) адвокатський запит – письмове звернення адвоката до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань про надання інформації, копій документів, необхідних адвокату для надання правової допомоги клієнту.

До адвокатського запиту додаються посвідчені адвокатом копії свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, ордера або доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги. Вимагати від адвоката подання разом з адвокатським запитом інших документів забороняється (частина перша статті 24 Закону).

Крім того, статтею 26 Закону встановлено, що адвокатська діяльність здійснюється на підставі договору про надання правової допомоги.

Документами, що посвідчують повноваження адвоката на надання правової допомоги, можуть бути:

- 1) договір про надання правової допомоги;
- 2) довіреність;
- 3) ордер;
- 4) доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.

Відповідно до пункту 1 частини першої статті 20 Закону під час здійснення адвокатської діяльності адвокат має право вчиняти будь-які дії, не заборонені законом, правилами адвокатської етики та договором про надання правової допомоги, необхідні для належного виконання договору про надання правової допомоги, зокрема, звертатися з адвокатськими запитами, у тому числі щодо отримання копій документів, до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, а також до фізичних осіб (за згодою таких фізичних осіб).

Таким чином, подання адвокатом адвокатського запиту є професійним правом адвоката, у зв'язку із наданням правової допомоги на підставі договору про надання правової допомоги.

Вимоги до подання адвокатського запиту є однаковими для всіх адвокатів, незалежно від організаційних форм, в яких вони здійснюють адвокатську діяльність – індивідуально, або в організаційно-правових формах адвокатського бюро чи адвокатського об'єднання.

Адвокатський запит має відповідати вимогам статті 24 Закону, якою зокрема встановлено, що до нього додаються посвідчені адвокатом копії свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, ордера або доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.

Таким чином, при подачі адвокатського запиту адвокат зобов'язаний надати посвідчені ним копії:

- свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю;
- ордера або доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.

Вищезазначений перелік документів є вичерпним.

Щодо конкретизації посади, прізвища, ім'я, по батькові керівника органу (підприємства, установи, організації), якому адресовано адвокатський запит.

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» не містить норми щодо обов'язку адвоката при подачі адвокатського запиту вказувати прізвище, ім'я, по батькові керівника органу (підприємства, установи, організації), якому адресовано адвокатський запит. Проте, зазначення вказаної інформації є необхідним виходячи із наступного.

У відповідності до частини другої статті 24 Закону орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи, керівники підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, яким направлено адвокатський запит, зобов'язані не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту надати адвокату відповідну інформацію, копії документів, крім інформації з обмеженим доступом і копій документів, в яких міститься інформація з обмеженим доступом.

У разі якщо адвокатський запит стосується надання значного обсягу інформації або потребує пошуку інформації серед значної кількості даних, строк розгляду адвокатського запиту може бути продовжено до двадцяти робочих днів з обґрунтуванням причин такого продовження, про що адвокату письмово повідомляється не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання адвокатського запиту.

Відмова в наданні інформації на адвокатський запит, несвоєчасне або неповне надання інформації, надання інформації, що не відповідає дійсності, тягнуть за собою відповідальність, встановлену законом, крім випадків відмови в наданні інформації з обмеженим доступом (частина 3 статті 24 Закону).

Відповідальність за порушення норм частини другої статті 24 Закону передбачена статтею 212³ КУпАП.

Крім того, рішенням Ради адвокатів України від 19 листопада 2013 року № 238 затверджено у новій редакції Порядок оформлення головою ради адвокатів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя або уповноваженим членом ради адвокатів матеріалів про адміністративні правопорушення.

Необхідно звертати увагу, що для притягнення особи до адміністративної відповідальності в її діях повинні бути наявні ознаки складу адміністративного правопорушення, а саме: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона.

Таким чином, зазначення прізвища, ім'я, по батькові керівника органу (підприємства, установи, організації), якому адресовано адвокатський запит, є необхідним, у тому числі, при притягненні особи до адміністративної відповідальності.

РІШЕННЯ № 162

Про розгляд звернення Керівника Державного управління справами Куцика І.М. щодо засвідчення та подання адвокатом копії ордеру на надання правової допомоги

«04» серпня 2017 року

м. Яремче

До Ради адвокатів України звернувся Керівник Державного управління справами Куцик І.М. з проханням роз'яснити щодо необхідності застосування та зазначення адвокатами всіх реквізитів, передбачених пунктом 5.27 Національного стандарту, під час засвідчення ними копій свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю та ордеру на надання правової допомоги, що додаються до запиту; подання адвокатом разом зі своїм запитом засвідченої копії зворотної сторони ордеру на надання правової допомоги як його невід'ємної складової частини, яка може містити обмеження правомочності адвоката і визначати обсяг наданих йому повноважень на вчинення дій в інтересах клієнта.

Рада адвокатів України, розглянувши та дослідивши матеріали означеного звернення, врахувавши пропозиції, зауваження та доповнення членів Ради адвокатів України, керуючись Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про ордер на надання правової допомоги та порядок ведення реєстру ордерів, в межах компетенції зазначає про таке.

Відповідно до частини першої статті 26 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» адвокатська діяльність здійснюється на підставі договору про надання правової допомоги, а документами, що посвідчують повноваження адвоката на надання правової допомоги, можуть бути: 1) договір про надання правової допомоги; 2) довіреність; 3) **ордер**; 4) доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.

Згідно з положеннями Закону інструментом звернення адвоката до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань про надання

інформації, копій документів, необхідних адвокату для надання правової допомоги клієнту є **адвокатський запит** (стаття 24 Закону).

До адвокатського запиту додаються посвідчені адвокатом **копії** свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, **ордера** або доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.

Частина друга статті 26 Закону визначає, що ордер – це письмовий документ, що у випадках, встановлених цим Законом та іншими Законами України, посвідчує повноваження адвоката на надання правової допомоги. Ордер видається адвокатом, адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням та повинен містити підпис адвоката.

Адвокат зобов'язаний діяти в межах повноважень, наданих йому клієнтом, у тому числі з урахуванням обмежень щодо вчинення окремих процесуальних дій.

Положенням про ордер на надання правової допомоги та порядок ведення реєстру ордерів, затвердженим рішенням Ради адвокатів України від 17 грудня 2012 року № 36 (з наступними змінами і доповненнями) встановлені єдині для всіх адвокатів України, адвокатських об'єднань і бюро правила виготовлення, оформлення, зберігання і обліку ордерів.

Типова форма ордера затверджена Радою адвокатів України у порядку статті 26 Закону та є невід'ємним додатком до Положення про ордер на надання правової допомоги та порядок ведення реєстру ордерів.

Відповідно до пункту 14 Положення, ордер, встановленої цим Положенням форми, є належним та достатнім підтвердженням правомочності адвоката на вчинення дій в інтересах клієнта. Про обмеження правомочності адвоката, встановлені угодою про надання правової допомоги, останній або керівник адвокатського об'єднання (бюро) зобов'язані вказати на звороті ордера.

Таким чином, Рада адвокатів України звертає увагу, що ордер складає у сукупності титульну та зворотню сторони, тому при наданні адвокатом до адвокатського запиту посвідченої копії ордеру, необхідно робити копію цілісного документу, встановленої Радою адвокатів України форми.

Крім того, Рада адвокатів України звертає увагу, що відмітка про посвідчення копії ордера адвоката має складатися зі слів "Згідно з оригіналом", особистого підпису адвоката (або керівника адвокатського об'єднання/ адвокатського бюро, у випадку якщо ордер видається адвокатським об'єднанням/ адвокатським бюро), який засвідчує копію, його ініціалів та прізвища, а також дати засвідчення копії.

З огляду на викладене, Рада адвокатів України, у порядку надання відповіді на звернення Керівника Державного управління справами Куцика І.М., керуючись статтями 26, 55 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про Раду адвокатів України, **вирішила:**

1. Звернути увагу, що до адвокатського запиту додається копія ордеру на надання правової допомоги, як цілісного документу, встановленої Радою

адвокатів України форми, тобто у сукупності його титульної та зворотної сторін.

2. Відмітка про посвідчення копії ордера на надання правової допомоги має складатися зі слів "Згідно з оригіналом", особистого підпису адвоката (або керівника адвокатського об'єднання/ адвокатського бюро, у випадку якщо ордер видається адвокатським об'єднанням/ адвокатським бюро), який засвідчує копію, його ініціалів та прізвища, а також дати засвідчення копії.
3. В.о. Секретаря Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити заявника, а також оприлюднити його на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України.

Голова Ради адвокатів України

[підпис]

Л.П. Ізовітова

В.о. Секретаря Ради адвокатів України

[підпис]

Л.Ю. Величко

РІШЕННЯ № 172

Щодо роз'яснення деяких питань, пов'язаних з реалізацією права адвоката на звернення з адвокатським запитом

«13» жовтня 2018 року

м. Сваліява

Рада адвокатів України, керуючись статтями 24, 26, 55 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність, Положенням про Раду адвокатів України, **вирішила:**

1. Затвердити роз'яснення щодо деяких питань, пов'язаних з реалізацією права адвоката на звернення з адвокатським запитом (додається).
2. В.о. Секретаря Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити заявника, а також на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України.

Голова Ради адвокатів України

[підпис]

Л.П. Ізовітова

В.о. Секретаря Ради адвокатів України

[підпис]

І.В. Колесников

**Щодо деяких питань, пов'язаних
з реалізацією права адвоката на
звернення з адвокатським запитом**

До Ради адвокатів України звернулась голова Комітету медичного і фармацевтичного права та біоетики Національної асоціації адвокатів України Сенюта І.Я. від 06 червня 2018 року № 12/06-18 з проханням роз'яснити питання щодо гарантій прав адвокатів при поданні адвокатських запитів для отримання персональних, а саме медичних, даних про своїх клієнтів.

Рада адвокатів України, розглянувши та дослідивши матеріали зазначеного звернення, врахувавши пропозиції, зауваження та доповнення членів Ради адвокатів України, керуючись Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про ордер про надання правової допомоги та порядок ведення реєстру ордерів, затвердженим рішенням Ради адвокатів України № 36 від 17.12.2012 р., із змінами та доповненнями, в межах компетенції, зазначає про таке.

- 1. Чи при поданні адвокатського запиту про отримання копій медичної документації, інформації, яка становить лікарську таємницю і є інформацією з обмеженим доступом, слід додатково до копій свідоцтва та ордера долучати ще якісь інші документи, зокрема згоду на обробку персональних даних клієнта?*

Відповідно до ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», до адвокатського запиту додаються посвідчені адвокатом копії свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, ордера або доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги. **Вимагати від адвоката подання разом з адвокатським запитом інших документів забороняється.** Відтак, з огляду на пряму вказівку Закону, не потрібно долучати до адвокатського запиту жодного іншого документа, ніж зазначено в законі. Також слід наголосити, що, відповідно до ст. 34 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», одним із дисциплінарних проступків адвоката є розголошення адвокатської таємниці або вчинення дій, що призвели до її розголошення.

Водночас, за бажанням адвоката та визначеної ним доцільності, а також за умови дотримання при цьому наведених норм законодавства, до запиту можуть долучені інші документи, крім зазначених у статті 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Важливо наголосити, що адвокатські запити слід оформляти відповідно до Положення про ордер на надання правової допомоги та порядок ведення реєстру ордерів, затвердженого рішенням Ради адвокатів України № 36 від 17.12.2012 р., із змінами та доповненнями, з урахуванням рішення Ради адвокатів України № 162 від 04.08.2017 р.

2. При конкуренції норм Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Закону України «Про захист персональних даних», чи є в діяльності адвоката норми Закону України «Про захист персональних даних» при витребуванні копій медичних документів і інформації з обмеженим доступом, спеціальними?

Слід відзначити, що в Конституційному поданні щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини другої статті 26 Закону України «Про Національну поліцію» ([URL: http://www.ccu.gov.ua/sites/default/files/ccu/5_422.pdf](http://www.ccu.gov.ua/sites/default/files/ccu/5_422.pdf)) передбачено, що Закон України «Про захист персональних даних» є **законом, який встановлює загальні принципи та вимоги** до обробки персональних даних, а тому містить бланкетні норми. У той час як спеціальні закони мають детально з урахуванням принципів Закону України «Про захист персональних даних» встановлювати правила обробки персональних даних у відповідних сферах з урахуванням особливостей відносин, що регулюються, а також передбачити відповідні механізми захисту від свавільного обмеження права на особисте життя. Очевидно, що одним законом неможливо врегулювати особливості обробки персональних даних для всіх сфер діяльності як державних органів, так і суб'єктів приватного права.

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» визначає правові засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні.

Отож, усі особливості діяльності адвокатів та правові межі такої, встановлено саме в спеціальному законі, тобто Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Відтак, при конкуренції норм Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Закону України «Про захист персональних даних», в діяльності адвоката при витребуванні копій медичних документів й інформації з обмеженим доступом **спеціальними нормами є норми Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».**

3. Чи є виключним для адвоката, якому неправомірно відмовили в наданні інформації з обмеженим доступом про його клієнта, такий спосіб захисту як звернення до ради адвокатів регіону, чи може він скористатись альтернативним способом захисту, а саме – звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини?

Відповідно до ч. 6 ст. 55 Конституції України, кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань. У цій же ст. 55 Основного Закону держави передбачено, що кожен має право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (ч. 3). Згідно з ч. 1 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захист прав **кожного** на території України і в межах її юрисдикції на постійній основі здійснює Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, який у своїй діяльності керується Конституцією України, законами України, чинними міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Отож, звернення до ради адвокатів регіону не є виключним способом захисту прав для адвоката, якому неправомірно відмовили в наданні інформації з обмеженим доступом про його клієнта. Цей спосіб захисту є спеціальним, проте паралельно можуть використовуватись й інші способи захисту прав, що є загальними, зокрема і звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Підкреслимо, що, відповідно до ст. 18 Закону України «Про захист персональних даних», рішення про відстрочення або **відмову у доступі до персональних даних може бути оскаржено до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини або суду**. Крім того, слід пам'ятати, що суб'єкт персональних даних має право знати про джерела збирання, місцезнаходження своїх персональних даних, мету їх обробки, місцезнаходження або місце проживання (перебування) володільця чи розпорядника персональних даних або дати відповідне доручення щодо отримання цієї інформації уповноваженим ним особам, крім випадків, встановлених законом. Отож, клієнт може дати відповідне доручення щодо отримання персональних даних своєму адвокату.

РІШЕННЯ № 41
Про затвердження Положення про ордер на надання правничої
(правової) допомоги у новій редакції

«12» квітня 2019 року

**Дніпропетровська обл.,
Новомосковський р-н, с. Піщанка**

Рада адвокатів України, заслухавши Заступника Голови Ради адвокатів України Гвоздія В.А. щодо введення процедури електронного генерування ордерів на надання правової допомоги адвокатом через особистий кабінет адвоката на офіційному веб-сайті НААУ та у зв'язку із цим затвердження Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги у новій редакції, врахувавши пропозиції Голови Ради адвокатів України Ізовітової Л.П., членів Ради адвокатів України Афанасієва Р.В., Юдіна В.С., а також зауваження та доповнення членів Ради адвокатів України, керуючись статтею 55 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Розділом II Положення про Раду адвокатів України, Регламентом Ради адвокатів України, **вирішила:**

1. Затвердити Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги у новій редакції, що додається.
2. Секретаріату Ради адвокатів України, Національної асоціації адвокатів України провести навчання з Головами рад адвокатів регіонів та представниками рад адвокатів регіонів щодо впровадження процедури електронного генерування ордерів на надання правничої (правової) допомоги адвокатом через особистий кабінет адвоката на офіційному веб-сайті НААУ.
3. Головам рад адвокатів регіонів:
  - довести у відповідному регіоні це рішення до відома адвокатів, адвокатських бюро та адвокатських об'єднань, судів, органів прокуратури, органів досудового розслідування, оперативних підрозділів, до регіональних центрів з надання безоплатної правової допомоги та інших органів державної влади і місцевого самоврядування у яких адвокати відповідно до закону вправі надавати правничу (правову) допомогу;

- сприяти впровадженню процедури електронного генерування ордерів на надання правничої (правової) допомоги адвокатом через особистий кабінет адвоката на офіційному веб-сайті НААУ;
  - провести роз'яснювальну роботу щодо практичного доступу до особистого кабінету адвоката на офіційному веб-сайті НААУ та електронного генерування ордерів на надання правничої (правової) допомоги;
  - припинити замовлення для виготовлення ордерів на надання правничої (правової) допомоги друкарським способом, відповідно до Положення про ордер на надання правової допомоги та порядок ведення реєстру ордерів, затвердженого рішенням Ради адвокатів України № 36 від 17 грудня 2012 року, із змінами та доповненнями.
4. Дозволити адвокатам України в строк до 01 січня 2022 року використовувати Типову форму ордера, виготовлену друкарським способом на замовлення ради адвокатів регіону.
  5. Типова форма ордеру, виготовлена друкарським способом на замовлення ради адвокатів регіону відповідно до Положення про ордер на надання правової допомоги та порядок ведення реєстру ордерів, затверджене рішенням Ради адвокатів України № 36 від 17 грудня 2012 року, із змінами та доповненнями, діє після 01 січня 2022 року до закінчення повноважень адвоката у конкретній справі (провадженні).
  6. Визнати таким, що втратило чинність Положення про ордер на надання правової допомоги та порядок ведення реєстру ордерів, затвердженого рішенням Ради адвокатів України № 36 від 17 грудня 2012 року, із змінами та доповненнями, крім Додатку № 1 до Положення про ордер адвоката та порядок ведення реєстру ордерів, затвердженого рішенням Ради адвокатів України № 36 від «17» грудня 2012 року та пункту 18 Положення, які діють до 01 січня 2022 року.
  7. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити адвокатів на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України, ради адвокатів регіонів, Державну судову адміністрацію України, Раду суддів України, суди всіх інстанцій, Генеральну прокуратуру України, Раду прокурорів України, органи прокуратури, Міністерство внутрішніх справ України, Державне бюро розслідувань, Національне антикорупційне бюро України, органи досудового розслідування, оперативні підрозділи, Міністерство юстиції України, регіональні центри з надання безоплатної правової допомоги та інші органи державної влади і місцевого самоврядування, у яких адвокати відповідно до закону вправі надавати правову допомогу.

Голова Ради адвокатів України

/підпис/

Л.П. Ізовітова

Секретар Ради адвокатів України

/підпис/

І.В. Колесников

РІШЕННЯ № 57

Про затвердження роз'яснення щодо оформлення ордерів на надання правової допомоги до укладення письмового договору

«12» квітня 2019 року

Дніпропетровська обл.,
Новомосковський р-н, с. Піщанка

Рада адвокатів України, розглянувши заяву адвоката Плужника М.В. про надання роз'яснень щодо правил оформлення ордеру на надання правової допомоги до моменту укладення письмового договору про надання правової допомоги між адвокатом та клієнтом, врахувавши пропозиції Голови Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Вилкова С.В., а також пропозиції, доповнення та зауваження членів Ради адвокатів України, керуючись приписами статей 55, 57 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Розділом II Положення про Раду адвокатів України, Регламентом Ради адвокатів України, **вирішила:**

1. Затвердити роз'яснення щодо оформлення ордерів на надання правової допомоги до укладення письмового договору про надання правової допомоги (додається).
2. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити заявника, а також на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України.

Голова Ради адвокатів України

/підпис/

Л.П. Ізовітова

Секретар Ради адвокатів України

/підпис/

І.В. Колесников

**Щодо оформлення ордерів на надання
правової допомоги до укладення письмового
договору про надання правової допомоги**

Рада адвокатів України, розглянувши звернення адвоката Плужника М.В. щодо надання роз'яснень з приводу оформлення ордеру на надання правової допомоги до моменту укладення письмового договору про надання правової допомоги між адвокатом та клієнтом та інших пов'язаних питань від 26 лютого 2019 року, керуючись Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі - Закон), Положенням про ордер на надання правничої (правової) допомоги у новій редакції, затвердженого рішенням Ради адвокатів України № 41 від 12 квітня 2019 року (далі – Положення про ордер), взявши до уваги рішення Ради адвокатів України «Про розгляд звернення Керівника державного управління справами Куцика І.М. щодо засвідчення та подання адвокатом копії ордеру на надання правової допомоги» № 162 від 04 серпня 2017 року, роз'яснює наступне.

Згідно з частиною першою статті 43 Закону адвокатське самоврядування ґрунтується на принципі, зокрема, обов'язковості для виконання адвокатами рішень органів адвокатського самоврядування. Рішення з'їзду адвокатів України та Ради адвокатів України є обов'язковими до виконання всіма адвокатами (стаття 57 Закону).

Відповідно до статті 26 Закону адвокатська діяльність здійснюється на підставі договору про надання правової допомоги. Документами, що посвідчують повноваження адвоката на надання правової допомоги можуть бути: 1) договір про надання правової допомоги; 2) довіреність; 3) ордер; 4) доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.

Ордер - це письмовий документ, що у випадках, встановлених цим законом та іншими законами України, посвідчує повноваження адвоката на надання правової допомоги. Ордер видається адвокатом, адвокатським бюро або адвокатським об'єднанням та повинен містити підпис адвоката.

З огляду на наведене та керуючись пунктом 5 Положення про ордер, Рада адвокатів України звертає увагу, що ордер, встановленої форми, є обов'язковим для прийняття усіма органами, установами, організаціями на підтвердження правомочності адвоката на вчинення дій, передбачених статтею 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

При цьому, в ордері зазначаються обмеження повноважень, якщо такі передбачені договором про надання правничої (правової) допомоги (підпункт 12.8 пункту 12 Положення про ордер).

Відповідно до частини 1 статті 27 Закону договір про надання правової допомоги укладається в письмовій формі.

Договір про надання правової допомоги може вчинятися усно у випадках: 1) надання усних і письмових консультацій, роз'яснень із правових питань з подальшим записом про це в журналі та врученням клієнту документа, що підтверджує оплату гонорару (винагороди); 2) якщо клієнт невідкладно потребує надання правової допомоги, а укладення письмового договору за конкретних обставин є неможливим – з подальшим укладенням договору в письмовій формі протягом трьох днів, а якщо для цього існують об'єктивні перешкоди – у найближчий можливий строк.

Ордер, який видається адвокатським бюро або адвокатським об'єднанням, обов'язково має містити підпис адвоката, який надає правничу (правову) допомогу на підставі цього ордеру, та підпис керівника адвокатського бюро, адвокатського об'єднання і скріплений печаткою юридичної особи (пункт 10 Положення про ордер).

Додатково Рада адвокатів України звертає увагу, що статтею 24 Закону визначено обов'язковий випадок оформлення адвокатом ордеру – під час реалізації права на подання адвокатського запиту.

З викладеного вбачається, що ордер на надання правової допомоги не замінює договору про надання правової допомоги, який є підставою для здійснення адвокатської діяльності, а є лише документом, що посвідчує повноваження адвоката на надання правової допомоги клієнту.

Водночас, ордер може бути оформлений адвокатом на підставі усної угоди з клієнтом, що перебуває, зокрема, у слідчому ізоляторі, але у найближчий можливий строк адвокат зобов'язаний укласти з клієнтом договір про надання правової допомоги у письмовій формі.

РІШЕННЯ № 68

Про затвердження роз'яснення щодо застосування форми (бланку) ордеру на надання правничої (правової) допомоги

«26» червня 2019 року

смт. Затока, Одеська обл.

Рада адвокатів України, керуючись статтею 55 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про Раду адвокатів України, **вирішила:**

1. Затвердити роз'яснення щодо застосування форми (бланку) ордеру на надання правничої (правової) допомоги, що додається.
2. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України та заявника.

Голова Ради адвокатів України

[підпис]

Л.П. Ізовітова

Секретар Ради адвокатів України

[підпис]

І.В. Колесников

**Щодо застосування форми
(бланку) ордеру на надання
правничої (правової) допомоги**

До Ради адвокатів України звернувся адвокат Белов О.О. з листом № 3/АД-16 від 09 червня 2019 року щодо надання роз'яснень про застосування форми (бланку) ордеру на надання правничої (правової) допомоги.

Рада адвокатів України, розглянувши та дослідивши матеріали зазначеного звернення, врахувавши пропозиції, зауваження та доповнення членів Ради адвокатів України, керуючись Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про ордер на надання правничої (правової) допомоги у новій редакції, затвердженим рішенням Ради адвокатів України № 41 від 12.04.2019р., в межах компетенції, зазначає про таке.

1. Чи повинен/зобов'язаний адвокат у своїй діяльності використовувати роздрукування ордеру згідно до форми (рішення № 41 від 12.04.2019) лише у кольоровому вигляді?

Рішенням Ради адвокатів України № 41 від 12.04.2019 року затверджено Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги у новій редакції (надалі – Положення).

Пунктами 1, 2, 3 Положення передбачено, що Положення встановлює єдині для всіх адвокатів України, адвокатських об'єднань/адвокатських бюро правила виготовлення, оформлення, зберігання, обліку ордерів на надання правничої (правової) допомоги (надалі – ордер).

Ордер на надання правової допомоги - письмовий документ, що посвідчує повноваження адвоката на надання правової допомоги у випадках і порядку, встановлених Законом України від 05 липня 2012 року № 5076-VI «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та іншими законами України.

В Україні встановлюється єдина, обов'язкова для всіх адвокатів, типова форма ордера, яку затверджує Рада адвокатів України (зразок в Додатку 1 до Положення).

Положенням не передбачено обов'язку адвоката щодо роздрукування ордеру у кольоровому та/або чорно-білому вигляді. Отже, адвокат вправі роздруковувати ордер як у чорно-білому так і в кольоровому вигляді на власний розсуд.

2. Чи мають право суди, органи, установи та організації до яких подається роздрукований ордер у чорно-білому кольорі відмовляти у прийнятті адвокатського запиту чи відмовляти адвокату здійснювати представництво свого клієнта з підстав того, що бланк ордеру поданий (роздрукований) не у кольоровому вигляді?

Відповідно до пункту 5 Положення, ордер, встановленої форми, є обов'язковим для прийняття усіма органами, установами, організаціями на підтвердження правомочності адвоката на вчинення дій, передбачених статтею 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Оскільки Положенням не врегульовано питання щодо обов'язковості подання роздрукованого ордеру у кольоровому та/або чорно-білому вигляді, суди, органи, установи та організації, до яких подається такий роздрукований ордер, не мають права відмовляти у прийнятті відповідних документів (в тому числі адвокатських запитів) та/або відмовляти адвокату здійснювати представництво інтересів клієнта у зв'язку з тим, що ордер роздрукований не у кольоровому вигляді.

3. Чи повинен адвокат, окрім визначеної інформації на лицьовій стороні бланку ордеру, згідно до п. 12.8 Положення (рішення № 41 від 12.04.2019 року), ще і на зворотній стороні бланку ордеру вказувати (зазначати) про наявність чи відсутність обмежень повноважень, якщо такі передбачені договором про надання правничої (правової) допомоги?

Згідно з пунктом 4 Положення, ордер видається адвокатом, адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням та повинен містити обов'язкові реквізити, передбачені цим Положенням.

Серед обов'язкових реквізитів ордеру, зокрема, пп. 12.8 п. 12 Положення встановлено: обмеження повноважень, якщо такі передбачені договором про надання правничої (правової) допомоги.

Підпунктом 12.14 Положення передбачено, що реквізити 12.1, 12.5, 12.6, 12.7, 12.8 генеруються автоматично, всі інші реквізити ордеру заповнюються адвокатом самостійно з метою збереження адвокатської таємниці.

Отже, якщо адвокатом заповнюється ордер у письмовій формі, зазначення обмежень повноважень, якщо такі передбачені договором про надання правничої (правової) допомоги, є обов'язковим. У випадку, якщо ордер генерується через «Особистий кабінет адвоката» на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України www.unba.org.ua, такі дані вказуються адвокатом та генеруються автоматично.

РІШЕННЯ № 97

Про затвердження роз'яснення щодо оформлення ордеру про надання правової допомоги, в разі залучення адвоката адвокатським об'єднанням або адвокатським бюро на договірних засадах

«20» вересня 2019 року

м. Одеса

Рада адвокатів України, керуючись статтями 55, 57 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність, Положенням про Раду адвокатів України, **вирішила:**

1. Затвердити роз'яснення щодо оформлення ордеру про надання правової допомоги, в разі залучення адвоката адвокатським об'єднанням або адвокатським бюро на договірних засадах (додається).
2. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити заявників, а також на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України.

Голова Ради адвокатів України

/підпис/

Л.П. Ізовітова

Секретар Ради адвокатів України

/підпис/

І.В. Колесников

**Про оформлення ордеру про надання
правової допомоги, в разі залучення
адвоката адвокатським об'єднанням
або адвокатським бюро на договірних
засадах**

Рада адвокатів України, розглянувши листи Голови Ради адвокатів Харківської області Гайворонської В.В. № 593 від 14.08.2019 року та адвоката Лисенка С.М. від 04.09.2019 року щодо оформлення ордеру про надання правової допомоги, в разі залучення адвоката адвокатським об'єднанням або адвокатським бюро на договірних засадах, врахувавши пропозиції, зауваження та доповнення членів Ради адвокатів України, керуючись Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», в межах компетенції зазначає наступне.

Згідно частини 3 статті 4 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі - Закон) адвокат може здійснювати адвокатську діяльність індивідуально або в організаційно-правових формах адвокатського бюро чи адвокатського об'єднання (організаційні форми адвокатської діяльності).

Частиною 1 статті 15 Закону визначено, що адвокатське об'єднання є юридичною особою, створеною шляхом об'єднання двох або більше адвокатів (учасників), і діє на підставі статуту.

Відповідно до частини 6 статті 15 Закону адвокатське об'єднання може залучати до виконання укладених об'єднанням договорів про надання правової допомоги інших адвокатів на договірних засадах. Адвокатське об'єднання зобов'язане забезпечити дотримання професійних прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності.

Частиною 2 статті 26 Закону визначено, що ордер видається адвокатом, адвокатським бюро або адвокатським об'єднанням та повинен містити підпис адвоката.

Системний аналіз норм профільного Закону свідчить про те, що у разі залучення адвокатським об'єднанням до виконання укладених договорів про надання правової допомоги інших адвокатів на договірних засадах, залучений адвокат може як самостійно видати ордер (якщо це передбачено договором між адвокатським об'єднанням та таким адвокатом), так і адвокатське об'єднання може видати такому адвокату ордер від імені адвокатського об'єднання.

РІШЕННЯ № 98

Про затвердження роз'яснення щодо заповнення обов'язкових реквізитів ордеру на надання правової допомоги

«20» вересня 2019 року

м. Одеса

Рада адвокатів України, керуючись статтями 55, 57 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність, Положенням про Раду адвокатів України, **вирішила:**

1. Затвердити роз'яснення щодо заповнення обов'язкових реквізитів ордеру на надання правової допомоги (додається).
2. Звернутися із листом до адвоката Шаповала Д.В. з рекомендацією про підвищення кваліфікації.
3. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити заявника, а також на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України.

Голова Ради адвокатів України

/підпис/

Л.П. Ізовітова

Секретар Ради адвокатів України

/підпис/

І.В. Колесников

Про заповнення обов'язкових реквізитів ордеру на надання правової допомоги

Рада адвокатів України, розглянувши лист адвоката Шаповала Д.В. № 02/09-01 від 02.09.2019 року про надання роз'яснення щодо заповнення обов'язкових реквізитів ордеру на надання правової допомоги, врахувавши пропозиції, зауваження та доповнення членів Ради адвокатів України, керуючись Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», в межах компетенції зазначає наступне.

1. Чи обов'язкове отримання адвокатом посвідчення адвоката України?

Статтею 12 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» визначено, що особі, яка склала присягу адвоката України, радою адвокатів регіону у день складення присяги безоплатно видаються свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю та посвідчення адвоката України, які не обмежуються віком та є безстроковими.

Таким чином, посвідчення адвоката України є документом, обов'язковим для видачі відповідною радою адвокатів регіону.

2. Чи є обов'язковим реквізитом ордеру номер та дата видачі посвідчення адвоката України у його відповідній графі?

3. Чи є не заповнення відомостей про посвідчення адвоката України в відповідній графі ордеру підставою для відмови в наданні відповіді на адвокатський запит, а ордер вважатися неналежно оформленим?

Відповідно до пунктів 3, 4, 5 Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги у новій редакції, затвердженого рішенням Ради адвокатів України від «12» квітня 2019 року № 41 (далі – Положення), в Україні встановлюється єдина, обов'язкова для всіх адвокатів, типова форма ордера, яку затверджує Рада адвокатів України (зразок в Додатку 1 Положення).

Ордер видається адвокатом, адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням та повинен містити обов'язкові реквізити, передбачені цим Положенням.

Ордер, встановленої форми, є обов'язковим для прийняття усіма органами, установами, організаціями на підтвердження правомочності адвоката на вчинення дій, передбачених статтею 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Відповідно до пункту 12 Положення ордер містить, зокрема, але не виключно, наступні реквізити:

- Прізвище, ім'я, по батькові адвоката, який надає правничу (правову) допомогу на підставі ордера, номер та дату його свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, найменування органу, який його видав (КДКА відповідного регіону, з 01.01.2013 року радою адвокатів відповідного регіону); номер посвідчення адвоката України, ким та коли воно видане.

Таким чином, номер посвідчення адвоката України, ким та коли воно видане, є обов'язковими реквізитами ордеру.

При генерації ордеру, у відповідному розділі «Особистого кабінету адвоката» на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України www.unba.org.ua, графа «посвідчення адвоката» заповнюється автоматично.

У випадку, якщо під час генерації ордеру, графа «посвідчення адвоката» не заповнилась автоматично, це означає, що відповідні відомості адвоката відсутні в Єдиному реєстрі адвокатів України. В такому випадку для зручності в роботі адвокат повинен оновити відомості про себе в ЄРАУ, а до тих пір вправі вносити ці данні вручну.

РІШЕННЯ № 75
Про затвердження роз'яснення щодо вичерпного переліку вимог до
адвокатського запиту

«21» вересня 2020 року

м. Київ

Рада адвокатів України, керуючись статтями 55, 57 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про Раду адвокатів України, **вирішила:**

1. Затвердити роз'яснення щодо вичерпного переліку вимог до адвокатського запиту (додається).
2. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити заявника, а також на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України.

Голова Ради адвокатів України

Л.П. Ізовітова

Секретар Ради адвокатів України

І.В. Колесников

Щодо вичерпного переліку вимог до адвокатського запиту

Рада адвокатів України, розглянувши звернення адвоката Островської Марії Анатоліївни щодо вичерпного переліку вимог до адвокатського запиту у зв'язку із застосуванням органами державної виконавчої служби Закону України «Про виконавче провадження» до правил подачі адвокатського запиту, встановила наступне.

Отримуючи адвокатський запит, оформлений відповідно до вимог статті 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», органи державної виконавчої служби відмовляють у його задоволенні через недотримання вимог Закону України «Про виконавче провадження».

При цьому, ДВС вимагає додавати до ордеру та відповідно до адвокатського запиту, витяг з договору, в якому зазначено повноваження адвоката, як представника сторони виконавчого провадження.

В обґрунтування державні органи посилаються на положення абзацу 2 частини 4 статті 16 Закону України «Про виконавче провадження», за якими повноваження адвоката як представника посвідчуються ордером, дорученням органу чи установи, що уповноважені законом на надання безоплатної правової допомоги, або договором про надання правової допомоги. До ордеру обов'язково додається витяг з договору, в якому зазначаються повноваження адвоката як представника або обмеження його прав на вчинення окремих дій як представника сторони виконавчого провадження. Витяг засвідчується підписами сторін договору.

Як вбачається із доданих до звернення адвоката Островської М.А. матеріалів, Міністерство юстиції України підтримує відповідну позицію територіальних органів ДВС.

Отже, державна виконавча служба розглядає право на подачу адвокатського запиту через призму права представництва у виконавчому провадженні. Так, на думку зазначених органів виконавчої влади в частині правил подачі запиту адвокатом існує конкуренція правових норм двох законів Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Закону України «Про виконавче провадження», яка вирішується не на користь профільного закону адвокатури.

Однак, така конкуренція не має місце, адже норми цих законів по-різному регулюють не тотожні, а різні правовідносини. Отже, до правил оформлення адвокатського запиту не може бути застосований Закон України «Про виконавче провадження».

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» регулює відносини з подачі адвокатського запиту, як професійного права адвоката, виокремленого пунктом 1 статті 20.

В свою чергу, Закон України «Про виконавче провадження» регулює відносини з підтвердження повноважень адвоката на представництво у виконавчому провадженні, як професійного права, виокремленого пунктом 2 статті 20 профільного закону адвокатури.

Це різні професійні права адвоката, повноваження на реалізацію яких підтверджуються різним обсягом документів. Для адвокатського запиту – це свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю та ордер (частина 1 статті 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»). Для представництва – договір про надання правової (професійної правничої) допомоги чи ордер з витягом з договору. Змішувати ці правила та вимагати від адвоката додавати витяг з договору та через це відмовляти у розгляді адвокатського запиту, є неправомірним. Це підтверджується імперативною нормою абзацу 2 частини 1 статті 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», за якою **вимагати від адвоката подання разом з адвокатським запитом інших документів забороняється.**

Таким чином, профільний закон адвокатури розділяє право адвоката на звернення із адвокатським запитом і право адвоката на представництво інтересів клієнтів у органах державної влади. Саме в випадках особистого представництва прав осіб чинний Закон України «Про виконавче провадження» вимагає підтвердження повноважень адвоката ордером та витягом з договору про надання правової (правничої) допомоги, на кшталт підтвердження повноважень адвоката в адміністративному, кримінальному чи господарському судовому провадженні.

При подачі адвокатського запиту адвокат не має посвідчуватися весь обсяг повноважень представника. Звертаючись із адвокатським запитом правник, перш за все, реалізує своє професійне право на таке звернення, окремо виділене пунктом 1 статті 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», а не право на безпосереднє представництво в органах державної влади, виокремлене пунктом 2 зазначеної норми. Направлення адвокатського запиту само по собі не реалізує предмет представництва, а сприяє збору інформації задля належної та повноцінної його реалізації. Тому застосування абзацу 2 частини 4 статті 16 Закону України «Про виконавче провадження» до адвокатського запиту не є релевантним.

Зазначена адресантом відповідна норма Закону України «Про виконавче провадження» стосується підтвердження повноважень представника сторони у виконавчому провадженні, що охоплює весь спектр можливостей, передбачених статтею 19 зазначеного нормативно-правового акту. При цьому, для звернення адвоката із запитом цілком достатньо додати ордер та свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю, що підтверджено статтею 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Отже, вимоги для реалізації права на безпосереднє представництво та на подачу адвокатського запиту є різними.

Тим більш, ордер адвоката відповідно до п. 12.8 Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги, затвердженого Рішенням Ради адвокатів України від 12.04.2019 № 41, зі змінами, серед реквізитів обов'язково має містити обмеження повноважень адвоката, якщо такі передбачені договором про надання правничої (правової) допомоги. Тому його отримання адресантом адвокатського запиту має бути достатнім, аби переконатися, що повноваження адвоката є належно підтвердженими.

В частині вимог до підтвердження повноважень адвоката Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» є спеціальним по відношенню до Закону України «Про виконавче провадження». До того ж профільний закон адвокатури України є універсальним і стосується будь-якого напрямку професійної діяльності адвоката.

Рада адвокатів України неодноразово наголошувала на тому, що вимога надання будь-яких інших документів, окрім ордеру та копії свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю – забороняється та є адміністративним правопорушенням. Відповідні позиції містяться у рішеннях Ради адвокатів України № 68 від 26 червня 2019 року, № 59 від 13 квітня 2019 року, № 162 від 04 серпня 2017 року, № 122 від 30 серпня 2014 року тощо.

Таким чином, відмова Міністерства юстиції України та його територіальних органів, а також будь-яких інших осіб, у розгляді та задоволенні адвокатського запиту з підстав недодання до нього (до долученого ордеру) витягу з договору про надання правової (правничої) допомоги є неправомірною. Вичерпний перелік документів, що мають додаватися до адвокатського запиту, передбачений частиною 1 статті 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» і розширеному тлумаченню не підлягає. Закон України «Про виконавче провадження» не застосовується до правовідносин з реалізації адвокатом професійного права на подачу адвокатського запиту.

РІШЕННЯ № 98

Про затвердження роз'яснення щодо підстав для здійснення адвокатської діяльності

«15» жовтня 2020 року

м. Київ

Рада адвокатів України, керуючись статтями 55, 57 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про Раду адвокатів України, **вирішила:**

1. Затвердити роз'яснення щодо підстав для здійснення адвокатської діяльності (додається).
2. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити заявника та на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України.

Голова Ради адвокатів України   /підпис/   Л.П. Ізовітова

Секретар Ради адвокатів України   /підпис/   І.В. Колесников

Щодо підстав для здійснення адвокатської діяльності

До Ради адвокатів України надійшло звернення Заступника начальника Головного управління ДПС у м. Києві О. Малихіної № 130202/10/26-15-12-02-17 від 17 вересня 2020 року, в якому викладено прохання надати роз'яснення на наступні питання:

1) чи має право фізична особа, яка має статус адвоката та бажає здійснювати адвокатську діяльність індивідуально, однак всупереч вимогам ПКУ не стала на облік у контролюючих органах як самозайнята особа, але зареєстрована як фізична особа-підприємець (наприклад, основний «Код ВЕД 69.10» «Діяльність у сфері права», чи інші подібні коди) бути захисником у розумінні статті 45 Кримінального процесуального кодексу України чи бути представником клієнта у суді як адвокат, уклавши договір з клієнтом як фізична особа-підприємець і при цьому не уклавши договору як адвокат?

2) чи має право особа, яка має статус адвоката, однак всупереч вимогам ПКУ не стала на облік у контролюючих органах як самозайнята особа та не є учасником адвокатського бюро чи об'єднання, однак є найманим працівником в інших юридичних особах (за винятком адвокатського бюро та об'єднання), або фізичних осіб-підприємців, бути представником цих та інших осіб у суді без укладення договору про надання правової допомоги?

Рада адвокатів України, розглянувши вищезазначене звернення, врахувавши пропозиції, зауваження та доповнення членів Ради адвокатів України, керуючись Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про Раду адвокатів України, в межах компетенції зазначає наступне.

Згідно пункту 1.36 Положення про Раду адвокатів України, затвердженого Установчим з'їздом адвокатів України 17 листопада 2012 року, із подальшими змінами, до повноважень Ради адвокатів України відповідно до покладених на неї завдань належить надання роз'яснення з питань, пов'язаних із адвокатською діяльністю.

Чи має право фізична особа, яка має статус адвоката та бажає здійснювати адвокатську діяльність індивідуально, однак всупереч вимогам ПКУ не стала на облік у контролюючих органах як самозайнята особа, але зареєстрована як фізична особа-підприємець (наприклад, основний «Код ВЕД 69.10» «Діяльність у сфері права», чи інші подібні коди) бути захисником у розумінні ст. 45 Кримінального процесуального кодексу України чи бути представником клієнта у суді як адвокат, уклавши договір з клієнтом як фізична особа-підприємець і при цьому не уклавши договору як адвокат?

Поняття адвокатської діяльності та підприємництва чітко визначені чинним законодавством.

Відповідно до частини 1 статті 42 Господарського кодексу України підприємництво - це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (надалі – Закон) визначено, що адвокатську діяльність на підставах та в порядку, що передбачені цим Законом, здійснює виключно адвокат – фізична особа.

Адвокатська діяльність є незалежною професійною діяльністю адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту (пункт 2 частини 1 статті 1 Закону).

Згідно статті 131-2 Конституції України виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення. Аналогічні положення закріплено також і у процесуальних кодексах.

Незалежно від обраної адвокатом організаційно – правової форми адвокатської діяльності підставою для її здійснення є договір про надання правової допомоги, законодавчо визначені його форма та зміст (статті 26 та 27 Закону).

Відповідно до пункту 4 частини 1 статті 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» договір про надання правової допомоги – домовленість, за якою одна сторона (адвокат, адвокатське бюро, адвокатське об'єднання) зобов'язується здійснити захист, представництво або надати інші види правової допомоги другій стороні (клієнту) на умовах і в порядку, що визначені договором, а клієнт зобов'язується оплатити надання правової допомоги та фактичні витрати, необхідні для виконання договору.

Однією із суттєвих умов договору про надання правової допомоги між адвокатом та клієнтом є гонорар. Гонорар є формою винагороди адвоката за здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту. Порядок обчислення гонорару (фіксований розмір, погодинна оплата), підстави для зміни розміру гонорару, порядок його сплати, умови повернення тощо визначаються в договорі про надання правової допомоги (стаття 30 Закону).

Повноваження адвоката як захисника або представника в господарському, цивільному, адміністративному судочинстві, кримінальному провадженні, розгляді справ про адміністративні правопорушення, а також як уповноваженого за дорученням у конституційному судочинстві підтверджуються в порядку, встановленому законом (частина 3 статті 26 Закону).

Законом визначені одні і ті ж документи, що посвідчують повноваження адвоката на надання правової допомоги – договір про надання правової допомоги; довіреність; ордер; доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги, що також не залежать від обраної адвокатом організаційно – правової форми адвокатської діяльності, за виключенням лише, ким видано ордер адвокатом, адвокатським бюро чи адвокатським об'єднанням (частина 1 статті 26 Закону).

Отже, фізична особа, яка має статус адвоката та бажає здійснювати адвокатську діяльність індивідуально, однак всупереч вимогам ПКУ не стала на облік у контролюючих органах як самозайнята особа, але при цьому зареєстрована як фізична особа-підприємець, має право бути захисником у розумінні статті 45 Кримінального процесуального кодексу України чи здійснювати представництво іншої особи в суді як адвокат, виключно уклавши договір з клієнтом як адвокат відповідно до вимог Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Чи має право особа, яка має статус адвоката, однак всупереч вимогам ПКУ не стала на облік у контролюючих органах як самозайнята особа та не є учасником адвокатського бюро чи об'єднання, однак є найманим працівником в інших юридичних особах (за винятком адвокатського бюро та об'єднання), або фізичних осіб-підприємців, бути представником цих та інших осіб у суді без укладення договору про надання правової допомоги?

Відповідно до пункту 2 частини 1 статті 1 Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (надалі - Закон) адвокатська діяльність - незалежна професійна діяльність адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту.

Частиною 3 статті 4 Закону встановлено форми, у яких особа, яка отримала право на здійснення адвокатської діяльності, може здійснювати таку діяльність: індивідуально або в організаційно-правових формах адвокатського бюро чи адвокатського об'єднання (організаційні форми адвокатської діяльності).

Згідно зі статтею 26 Закону підставою для здійснення адвокатської діяльності є договір про надання правової допомоги. Форма та зміст договору про надання правової допомоги встановлені статтею 27 цього Закону.

Відповідно до пункту 4 частини 1 статті 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» договір про надання правової допомоги – домовленість, за якою одна сторона (адвокат, адвокатське бюро, адвокатське об'єднання) зобов'язується здійснити захист, представництво або надати інші види правової допомоги другій стороні (клієнту) на умовах і в порядку, що визначені договором, а клієнт зобов'язується оплатити надання правової допомоги та фактичні витрати, необхідні для виконання договору.

Відповідно до статті 131-2 Конституції України виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення.

Надання правової допомоги, зокрема, здійснення представництва інтересів юридичної особи в судах особою, яка має свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю, здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та процесуальних законів.

Чинне законодавство України не передбачає для адвокатів заборони працювати за трудовим наймом. Адвокат має право поєднувати адвокатську діяльність із трудовими відносинами, якщо вони не стосуються випадків, зазначених у частині першій статті 7 Закону.

Отже, адвокат, який вказав в Єдиному реєстрі адвокатів України інформацію про те, що він здійснює адвокатську діяльність індивідуально та при цьому не вказав інших форм здійснення ним адвокатської діяльності (адвокатське бюро чи об'єднання), однак при цьому є найманим працівником у інших юридичних особах (за винятком адвокатського бюро та об'єднання), або фізичних осіб-підприємців, може бути представником цих та інших осіб у суді, виключно уклавши договір з клієнтом як адвокат відповідно до вимог Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

РІШЕННЯ № 103

Про затвердження роз'яснення щодо отримання на адвокатський запит оригіналів документів, за умови їх добровільної видачі на запит адвоката

«15» жовтня 2020 року

м. Київ

Рада адвокатів України, керуючись статтями 55, 57 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про Раду адвокатів України, Регламентом Ради адвокатів України, **вирішила:**

1. Затвердити роз'яснення про отримання на адвокатський запит оригіналів документів, за умови їх добровільної видачі на запит адвоката (додається).
2. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити заявника, а також на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України.

Голова Ради адвокатів України

/підпис/

Л.П. Ізовітова

Секретар Ради адвокатів України

/підпис/

І.В. Колесников

**Про отримання на адвокатський запит
оригіналів документів, за умови їх
добровільної видачі на запит адвоката**

Рада адвокатів України, розглянувши звернення адвоката Чишинського Р.В. (вх. № 1803/0/1-20 від 13.07.2020) щодо права адвоката отримувати на адвокатський запит оригінали документів, за умови їх добровільної видачі на запит адвоката, та використовувати їх в рамках професійної діяльності, зокрема з метою їх надання експерту для проведення експертизи, а також врахувавши підготовлені з цього питання правові позиції представника адвокатів Миколаївської області у складі Ради адвокатів України Репешка П.І. та Голови Комітету медичного і фармацевтичного права та біоетики НААУ, д.ю.н. Сенюти І.Я., зазначає наступне.

Проблематика адвокатських запитів, зокрема щодо правильності їх оформлення, отримання відповідей на них, залишається актуальною та нерідко є предметом судових спорів. Така ситуація зумовлена насамперед різним праворозумінням суб'єктів правозастосування і правореалізації при тлумаченні норм права.

Відповідно до ч. 1 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», адвокатський запит — письмове звернення адвоката до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань про надання інформації, копій документів, необхідних адвокату для надання правової допомоги клієнту. Тобто, з метою з'ясування дійсного змісту (значення) норми права, що відповідає буквальному тексту закону, впливає, що адвокат при поданні адвокатського запиту має право виключно на копії, а не оригінали документів.

При системному способі тлумачення норм, з метою отримання знань про зміст і суть норми права з позиції її внутрішньої будови, взаємозв'язку між елементами норми права та норми права з іншими правовими нормами, що забезпечує узгодженість правових норм між собою, доходимо висновку, що саме ч. 1 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» є спеціальною нормою щодо адвокатських запитів, порівняно з нормою п. 7 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», де гарантовано професійні права адвокатів. На підтвердження такої позиції, звертаємо увагу на п. 1 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», де адвокатам гарантовано право звертатися з адвокатськими запитами, у тому числі щодо отримання *копій документів*, до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, а також до фізичних осіб (за згодою таких фізичних осіб).

Рада адвокатів України звертає увагу і на судову практику в контексті досліджуваного питання, а саме на Постанову Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 22.07.2020 (справа № 299/3792/17), де Верховний Суд відзначив:

«53. Аналіз положень статті 24 Закону №5076-VI, у якій розкрито зміст і мету адвокатського запиту, у взаємозв'язку з положеннями Законів №2657-XII, №2297-Vi та №2939-VI, що визначають режим і порядок доступу до інформації, у тому числі конфіденційної, дають підстави для висновку, що адвокатський запит є способом отримання копій документів, необхідних адвокату для надання правової допомоги клієнту, і не є підставою для вилучення (виїмки оригіналів рішень органів місцевого самоврядування.

54. Таким чином, відсутність в адвокатському запиті конкретизації того, що запитується саме копії документів, виходячи зі змісту та мети адвокатського запиту та передбаченого вказаними законами порядку доступу до інформації, не дає підстав уважати, що в спірних правовідносинах позивач мав намір одержати оригінали документів, зазначених в адвокатському запиті, як і не дає підстав для висновку, що, обираючи спосіб захисту порушених прав позивача, суди попередніх інстанцій поклали на відповідача обов'язок надати на запит позивача оригінали запитуваних документів».

Згідно висновку Верховного Суду у складі Касаційного кримінального суду, наданого у справі № 607/14707/17, умовами допустимості доказів є: одержання фактичних даних із належного процесуального джерела, одержання фактичних даних належним суб'єктом; одержання фактичних даних у належному процесуальному порядку; належне оформлення джерела фактичних даних.

У контексті наведеного, Рада адвокатів України зазначає, що адвокат на адвокатський запит має право отримати виключно копії, а не оригінали документів.

Також привернемо увагу до окремих контроверсійних питань при проведенні судової експертизи.

Статтею 1 Закону України «Про судову експертизу» визначається, що судова експертиза – це дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду.

Частинами 1 та 2 ст. 104 КАС України передбачено, що учасник справи має право подати до суду висновок експерта, складений на його замовлення. Порядок проведення експертних досліджень та складення висновків експерта за результатами проведеного позасудового експертного дослідження визначається відповідно до законодавства. Згідно частини 1 статті 105 КАС України, матеріали, необхідні для проведення експертизи, експерту надає суд, якщо експертиза призначена судом, або учасник справи, якщо експертиза проводиться за його замовленням.

Частиною 2 ст. 101 Кримінального процесуального кодексу України далі — КПК України, визначено, що кожна сторона кримінального провадження має право надати суду висновок експерта, який ґрунтується на

його наукових, технічних або інших спеціальних знаннях.

Статтею 243 КПК України визначено, що експерт залучається у разі наявності підстав для проведення експертизи за дорученням сторони кримінального провадження. Сторона захисту має право самостійно залучати експертів на договірних умовах для проведення експертизи, у тому числі обов'язкової. Експерт може бути залучений слідчим суддею за клопотанням сторони захисту у випадках та порядку, передбачених статтею 244 цього Кодексу.

Згідно з ч. 1 ст. 242 КПК України, експертиза проводиться експертною установою, експертом або експертами, яких залучають сторони кримінального провадження або слідчий суддя за клопотанням сторони захисту у випадках та порядку, передбачених статтею 244 цього Кодексу, якщо для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання. На прикладі судово-медичної експертизи привернемо увагу до колізій.

1. У п. 7 Правил проведення комісійних судово-медичних експертиз в бюро судово-медичної експертизи, затверджених Наказом МОЗ України від 17.01.1995 № 6, закріплено, що експертиза може бути проведена лише при наданні особою, яка призначила експертизу, всіх необхідних матеріалів з даної справи. До їх складу повинні обов'язково входити кримінальні або цивільні справи і оригінали медичної, в тому числі первинної експертної документації. Отож, без оригіналів медичної документації експертизу провести неможливо.

2. У ч. 1 ст. 159 КПК України зазначено, що тимчасовий доступ до речей і документів полягає у наданні стороні кримінального провадження особою, у володінні якої знаходяться такі речі і документи, можливості ознайомитися з ними, зробити їх копії та вилучити їх (здійснити їх виїмку). З огляду на наведену норму, впливає, що адвокат, приміром підозрюваного, матиме право звернутись до суду з клопотанням про надання тимчасового доступу до документів і просити вилучити їх. І вже на розсуд суду буде визначатись - чи надати в ухвалі право адвокату отримати оригінали документації. Проте, якщо йдеться про адвоката, представника потерпілого, що не належить до кола сторін кримінального провадження, то звертатись до суду з клопотанням про тимчасовий доступ до речей і документів у останнього права немає.

У Постанові Верховного Суду від 02.04.2020 (справа № 161/19398/17) колегією суддів Першої судової палати Касаційного кримінального суду зазначено: *«Отже, потерпілий не має права звертатися до слідчого судді з клопотанням про надання тимчасового доступу до речей і документів, оскільки під час досудового розслідування він не є стороною кримінального провадження, а слідчий суддя відповідно не має права надавати такий дозвіл».*

Таким чином, Рада адвокатів України вважає, що адвокат не має права отримувати на адвокатський запит оригінали документів, незалежно від умов та мети з огляду на вимоги чинного законодавства України.

РІШЕННЯ № 118

Про внесення змін до Положення про ордер адвоката на надання правничої (правової) допомоги, затвердженого в новій редакції рішенням Ради адвокатів України № 41 від 12.04.2019, із змінами

«17» листопада 2020 року

м. Київ

Рада адвокатів України, розглянувши та обговоривши звернення адвоката Островської М.А. від 23 вересня 2020 року, звернення адвоката Макарова В.М. від 05 жовтня 2020 року, з доповненнями від 29 жовтня 2020 року, заслухавши Заступника Голови Ради адвокатів України Гвоздя В.А. щодо необхідності внесення змін до Положення про ордер адвоката на надання правничої (правової) допомоги, затвердженого в новій редакції рішенням Ради адвокатів України № 41 від 12.04.2019, із змінами, а також необхідності створення робочої групи для модернізації Положення про ордер адвоката на надання правничої (правової) допомоги, врахувавши пропозиції представника адвокатів Хмельницької області у складі Ради адвокатів України Каденко О.О., представника адвокатів Сумської області у складі Ради адвокатів України Афанасієва Р.В., а також членів Ради адвокатів України, керуючись статтями 26, 27, 55 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Розділом II Положення про Раду адвокатів України, **вирішила:**

1. Доповнити пункт 12.4 Положення про ордер адвоката на надання правничої (правової) допомоги, затвердженого рішенням Ради адвокатів України № 41 від 12.04.2019, із змінами, новим абзацом у наступній редакції:

«Під назвою органу розуміється як безпосередньо назва конкретного органу так і назва групи органів визначених пунктом 2 частини 1 статті 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (наприклад, судові органи, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, органи досудового слідства, правоохоронні органи тощо)».

2. Створити Робочу групу, включивши до неї Заступника Голови Ради адвокатів України Гвоздя В.А., членів Ради адвокатів України Каденко О.О., Афанасієва Р.В., Черезова І.Ю., доручивши підготувати пропозиції щодо модернізації Положення про ордер адвоката на надання правничої (правової) допомоги, затвердженого в новій редакції рішенням Ради адвокатів України № 41 від 12.04.2019, із змінами.
3. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити заявників та на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України.

Голова Ради адвокатів України

/підпис/

Л.П. Ізовітова

Секретар Ради адвокатів України

/підпис/

І.В. Колесников

РІШЕННЯ № 53

Про затвердження роз'яснення щодо вимог до адвокатських запитів

«03» липня 2021 року

м. Кам'янець-Подільський

Рада адвокатів України, керуючись статтями 55, 57 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про Раду адвокатів України, вирішила:

1. Затвердити роз'яснення щодо вимог до адвокатських запитів (додається).
2. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити Міністерство юстиції України та на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України.

Голова Ради адвокатів України

/підпис/

Л.П. Ізовітова

Секретар Ради адвокатів України

/підпис/

І.В. Колесников

Щодо вимог до адвокатських запитів

Рада адвокатів України, розглянувши правову позицію члена Робочої групи з напрацювань роз'яснень по адвокатським запитам Лазарчук Г.В., у тому числі щодо зазначення доцільності, мети отримання необхідної інформації у адвокатських запитах, заслухавши позицію Голови Ради адвокатів України Ізовітової Л.П., пропозиції, зауваження та доповнення представника адвокатів Хмельницької області у складі Ради адвокатів України Каденко О.О. та інших членів Ради адвокатів України, Керівника Секретаріату НААУ, РАУ Красника В.В., обговоривши лист Міністра юстиції України Малюської Д.Л. № 56649/32390-33-20/20.4.1 від 16 грудня 2020 року, керуючись Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про Раду адвокатів України, в межах компетенції зазначає наступне.

Правові засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні визначає Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі – Закон).

Згідно статті 24 Закону адвокатський запит - письмове звернення адвоката до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань про надання інформації, копій документів, необхідних адвокату для надання правової допомоги клієнту.

До адвокатського запиту додаються посвідчені адвокатом копії свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, ордера або доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги. Вимагати від адвоката подання разом з адвокатським запитом інших документів забороняється.

Адвокатський запит не може стосуватися надання консультацій і роз'яснень положень законодавства.

Надання адвокату інформації та копій документів, отриманих під час здійснення кримінального провадження, здійснюється в порядку, встановленому кримінальним процесуальним законом.

Відповідно до частини 2 цієї ж статті, орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи, керівники підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, яким направлено

адвокатський запит, зобов'язані не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту надати адвокату відповідну інформацію, копії документів, крім інформації з обмеженим доступом і копій документів, в яких міститься інформація з обмеженим доступом.

Згідно зі статтею 21 Закону України «Про інформацію» інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова інформація.

Конфіденційною є інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень. Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом.

Відносини, пов'язані з правовим режимом конфіденційної інформації, регулюються законом. Порядок віднесення інформації до таємної або службової, а також порядок доступу до неї регулюються законами.

Отримання конфіденційної інформації шляхом направлення адвокатського запиту можливе, у разі долучення до адвокатського запиту інших документів, які надають право адвокату на отримання такої інформації.

Відповідно до пункту 1 частини першої статті 20 Закону під час здійснення адвокатської діяльності адвокат має право вчиняти будь-які дії, не заборонені законом, правилами адвокатської етики та договором про надання правової допомоги, необхідні для належного виконання договору про надання правової допомоги, зокрема, звертатися з адвокатськими запитами, у тому числі щодо отримання копій документів, до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, а також до фізичних осіб (за згодою таких фізичних осіб).

Таким чином, подання адвокатом адвокатського запиту є професійним правом адвоката, у зв'язку із наданням правової допомоги на підставі договору про надання правової допомоги.

Вимоги до подання адвокатського запиту є однаковими для всіх адвокатів, незалежно від організаційних форм, в яких вони здійснюють адвокатську діяльність – індивідуально, або в організаційно-правових формах адвокатського бюро чи адвокатського об'єднання.

Адвокатський запит має відповідати вимогам статті 24 Закону, якою зокрема встановлено, що до нього додаються посвідчені адвокатом копії свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, ордера або доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.

Адвокат вправі направити адвокатський запит не для задоволення особистих інтересів, а лише в межах виконання договору з клієнтом з метою надання останньому правової допомоги.

Подавати адвокатські запити з метою одержання консультацій і роз'яснень положень законодавства заборонено. Однак жодної обов'язкової вимоги щодо зазначення доцільності, мети отримання необхідної інформації в чинному законодавстві не визначено (абзац 3 частини 1 статті 24 Закону).

Таким чином, у випадку, коли адвокат вважає зазначення інформації щодо доцільності, мети отримання ним необхідної інформації та копій документів є доречним та необхідним саме у його випадку, додаткове зазначення такої інформації не є заборонаю. В свою чергу, мотив, мета та доцільність отримання інформації та копій документів, шляхом направлення адвокатського запиту може стосуватися питань, з яких клієнт звертався за допомогою до адвоката, що в розумінні статті 22 Закону є адвокатською таємницею.

Рада адвокатів України неодноразово наголошувала на тому, що вимога надання будь-яких інших документів, окрім ордеру та копії свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю – забороняється та є адміністративним правопорушенням.

У контексті розгляду листа Міністра юстиції України Малюської Д.Л. № 56649/32390-33-20/20.4.1 від 16 грудня 2020 року Рада адвокатів України звертає увагу, що профільний Закон розділяє право адвоката на звернення із адвокатським запитом і право адвоката на представництво інтересів клієнтів у органах державної влади. Саме у випадках особистого представництва прав осіб чинний Закон України «Про виконавче провадження» вимагає підтвердження повноважень адвоката ордером та витягом з договору про надання правової (правничої) допомоги, на кшталт підтвердження повноважень адвоката в адміністративному, кримінальному чи господарському судовому провадженні.

В частині вимог до підтвердження повноважень адвоката Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» є спеціальним по відношенню до Закону України «Про виконавче провадження». До того ж профільний Закон є спеціальним і стосується будь-якого напрямку професійної діяльності адвоката.

Вказана правова позиція висвітлена у рішенні Ради адвокатів України «Про затвердження роз'яснення щодо вичерпного переліку вимог до адвокатського запиту» № 75 від 21 вересня 2020 року.

З огляду на наведене, Рада адвокатів України звертає увагу адвокатів на необхідність дотримання у своїй професійній діяльності Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», а також роз'яснень Ради адвокатів

України та наголошує, що вичерпний перелік документів, які мають додаватися до адвокатського запиту, передбачений частиною 1 статті 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» і розширеному тлумаченню не підлягає.

РІШЕННЯ № 106
Про надання роз'яснення щодо застосування
ордеру на надання правничої (правової) допомоги

«11» вересня 2021 року

м. Чернівці

Рада адвокатів України, керуючись статтями 55, 57 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про Раду адвокатів України, **вирішила:**

1. Затвердити роз'яснення щодо застосування ордеру на надання правничої (правової) допомоги (додається).
2. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити заявника та на офіційному сайті Національної асоціації адвокатів України

Голова Ради адвокатів України

/підпис/

Л.П. Ізовітова

Секретар Ради адвокатів України

/підпис/

І.В. Колесников

Щодо застосування ордеру на надання правничої (правової) допомоги

До Ради адвокатів України надійшло звернення Голови Ради адвокатів Миколаївської області Антипченка В.К. від 08 вересня 2021 року № 136 з проханням надати роз'яснення щодо відповідності зразку з Додатку № 1 Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги, затвердженого рішенням РАУ № 41 від 12 квітня 2019 року (зі змінами) та сформованого через особистий кабінет адвоката ордеру; внести відповідні зміни до Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги.

Рада адвокатів України, розглянувши вищезазначене звернення, заслухавши позицію Заступника Голови Ради адвокатів України Гвоздія В.А., врахувавши зауваження та доповнення Голови Ради адвокатів України Ізовітової Л.П. щодо раніше прийнятих роз'яснень Радою адвокатів України з приводу застосування ордеру на надання правничої (правової) допомоги, врахувавши пропозиції, зауваження та доповнення інших членів Ради адвокатів України, керуючись Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про Раду адвокатів України, в межах компетенції зазначає наступне.

Згідно пункту 1.36 Положення про Раду адвокатів України, затвердженого Установчим з'їздом адвокатів України 17 листопада 2012 року, із подальшими змінами, до повноважень Ради адвокатів України відповідно до покладених на неї завдань належить надання роз'яснення з питань, пов'язаних із адвокатською діяльністю.

Правові засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні визначає Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі – Закон).

Частиною 3 статті 4 Закону визначено, що адвокат може здійснювати адвокатську діяльність індивідуально або в організаційно-правових формах адвокатського бюро чи адвокатського об'єднання (організаційні форми адвокатської діяльності).

Статті 13, 14, 15 Закону регулюють здійснення адвокатської діяльності адвокатом індивідуально, в організаційно-правових формах адвокатського бюро та адвокатського об'єднання. Таким чином, законодавець передбачив

альтернативу вибору для адвоката у якій формі він може здійснювати свою адвокатську діяльність.

Відповідно до пункту 3 частини 2 статті 17 Закону до відомостей Єдиного реєстру адвокатів України вносяться відомості щодо найменування і місцезнаходження організаційної форми адвокатської діяльності.

Таким чином, при внесенні даних до Єдиного реєстру адвокатів України адвокат повідомляє, яку організаційну форму адвокатської діяльності він обрав.

Ордер видається адвокатом, адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням та повинен містити обов'язкові реквізити, передбачені цим Положенням (пункт 4 Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги, затвердженого рішенням РАУ № 41 від 12 квітня 2019 року, зі змінами, надалі - Положення).

Пунктом 6 Положення визначено, що бланки ордерів, згідно затвердженої типової форми, генеруються у відповідному розділі «Особистого кабінету адвоката» на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України www.unba.org.ua слідуючи командам системи.

При цьому, Рада адвокатів України наголошує, що стороною договору про надання правової допомоги при здійсненні адвокатом адвокатської діяльності у формі адвокатського бюро є адвокатське бюро (частина 5 статті 14 Закону), стороною договору про надання правової допомоги при здійсненні адвокатської діяльності у формі адвокатського об'єднання є адвокатське об'єднання, від імені якого договір підписується учасником адвокатського об'єднання, уповноваженим на це довіреністю або статутом адвокатського об'єднання (частина 5 статті 15 Закону).

Згідно пункту 8 Положення *адвокати, адвокатські об'єднання або адвокатські бюро ініціюють генерування ордерів відповідно від адвокатів, які здійснюють адвокатську діяльність індивідуально, керівників (уповноважених осіб) адвокатського об'єднання, адвокатського бюро через офіційний веб-сайт НААУ, в раді адвокатів регіону, або як виняток у передбачених Радою адвокатів України випадках безпосередньо у Національній асоціації адвокатів України.*

Таким чином, система управління електронної бази даних Єдиного реєстру адвокатів України генерує у відповідному розділі «Особистого кабінету адвоката» на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України ордери на надання правничої (правової) допомоги відповідно до обраної адвокатом організаційної форми адвокатської діяльності.

З огляду на викладене, типова форма (зразок) ордеру на надання правничої (правової) допомоги (Додаток № 1 Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги, затвердженого рішенням РАУ № 41 від 12 квітня 2019 року, зі змінами) відповідає згенерованим ордерам на надання правничої (правової) допомоги у відповідному розділі «Особистого кабінету адвоката» на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України та відображає форму в якій адвокат здійснює свою адвокатську діяльність та яка зазначена в Єдиному реєстрі адвокатів України.

РІШЕННЯ № 45

Про внесення змін до Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги

«29» квітня 2022 року

м. Мукачєво

Рада адвокатів України, розглянувши звернення адвоката Адвокатського бюро «Матвєєвої Л.В. «Альфа-Омега» Вакім В.Е. від 25.04.2022 про надання роз'яснення щодо подання ордеру за допомогою електронного цифрового підпису, заслухавши пропозицію заступника Голови Ради адвокатів України Гвоздя В.А. про внесення змін до Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги, затвердженого в новій редакції рішенням Ради адвокатів України № 41 від 12.04.2019, із змінами, врахувавши пропозиції та доповнення членів Ради адвокатів України, керуючись статтями 55, 57 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Розділом II Положення про Раду адвокатів України, **вирішила:**

1. Доповнити Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги, затвердженого рішенням Ради адвокатів України № 41 від 12.04.2019, із змінами, зокрема:
  - пункт 10 новим абзацом наступного змісту:

«Під час дії воєнного стану на території України дозволяється видача адвокатським бюро/адвокатським об'єднанням ордеру без скріплення його печаткою юридичної особи та без підпису керівника адвокатського об'єднання, адвокатського бюро. Правовідносини між адвокатом, який надає правничу (правову) допомогу на підставі цього ордеру та адвокатським об'єднанням, адвокатським бюро врегульовуються внутрішніми документами цих організаційно правових форм здійснення адвокатської діяльності».
  - підпункт 12.12 пункту 12 абзацом наступного змісту:

«Під час дії воєнного стану на території України, реквізити, передбачені цим підпунктом можуть оформлятися у відповідності до п. 10 цього Положення».

2. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити адвокатів на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України.

Голова Ради адвокатів України

/підпис/

Л.П. Ізовітова

Секретар Ради адвокатів України

/підпис/

І.В. Колесников

РІШЕННЯ № 107

Про внесення змін до Положення про ордер адвоката на надання правничої (правової) допомоги, затвердженого в новій редакції рішенням Ради адвокатів України № 41 від 12.04.2019, із змінами

«11» вересня 2021 року

м. Чернівці

Рада адвокатів України, заслухавши пропозицію заступника Голови Ради адвокатів України Гвоздя В.А. про внесення змін до Положення про ордер адвоката на надання правничої (правової) допомоги, затвердженого в новій редакції рішенням Ради адвокатів України № 41 від 12.04.2019, із змінами та необхідності затвердження типової форми ордеру (опису та зразка), викладеної англійською мовою для використання адвокатами за межами України (Додаток 2), врахувавши пропозиції та доповнення членів Ради адвокатів України, керуючись статтями 55, 57 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Розділом II Положення про Раду адвокатів України, **вирішила:**

1. Доповнити Положення про ордер адвоката на надання правничої (правової) допомоги, затвердженого рішенням Ради адвокатів України № 41 від 12.04.2019, із змінами, пунктом 17, змінивши при цьому нумерацію Положення, у наступній редакції:
« 17. Адвокати можуть використовувати за межами України, типову форму ордеру, викладену англійською мовою, яку затверджує Рада адвокатів України (зразок в Додатку 2)».
2. Затвердити зразок типової форми ордеру на надання правничої (правової) допомоги, викладеної англійською мовою (Додаток № 2 Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги, затвердженого рішенням Ради адвокатів України № 41 від 12.04.2019, із змінами), що додається.

3. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити адвокатів на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України.

Голова Ради адвокатів України

/підпис/

Л.П. Ізовітова

Секретар Ради адвокатів України

/підпис/

І.В. Колесников

РІШЕННЯ № 18

Щодо заходів реагування на факт порушення прав адвоката та гарантій адвокатської діяльності

«07» березня 2023 року

м. Київ

Рада адвокатів України, заслухавши доповідь представника адвокатів Хмельницької області у складі Ради адвокатів України Каденко О.О., дослідивши наявні матеріали, врахувавши пропозиції членів Ради адвокатів України, встановила наступне.

Адвокат Керницька Оксана Вікторівна, яка здійснює адвокатську діяльність на підставі свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю серії ХМ № 000089 від 10.10.2018 року, 21.09.2022 року уклала договір про надання правової допомоги № 71 Бляхарському П.С.

В процесі надання правової допомоги за вказаним договором у адвоката виникла необхідність у зверненні до ТДВ «Хмельницький завод будівельних матеріалів» з адвокатським запитом з метою отримання належним чином засвідчених копій документів, які прямо і безпосередньо стосувались суті спору, з приводу якого клієнт і звернувся до адвоката за правовою допомогою, а також породжували саме його права та обов'язки (акти виконаних будівельно-монтажних робіт; документи на підтвердження сплати грошових коштів тощо).

Для цілей надання правової допомоги, адвокатом було скеровано до ТДВ «Хмельницький завод будівельних матеріалів» адвокатський запит № 116 від 08.11.2022 року з проханням надання копій необхідних документів. Вказаний запит за формою та змістом відповідає встановленим вимогам.

Листом від 14.11.2022 року ТДВ «Хмельницький завод будівельних матеріалів» у наданні запитуваних документів відмовило, посилаючись на те, що у суді розглядаються цивільні справи за позовом до Бляхарського П.С. про стягнення коштів за договором, а також до ТДВ «Хмельницький завод будівельних матеріалів» про визнання недійсними договорів.

Вважаючи, що відмова у наданні інформації на адвокатський запит є неправомірною, адвокат звернулася зі скаргою до Ради адвокатів Хмельницької області.

Радою адвокатів Хмельницької області за наслідками розгляду вказаної скарги складено протокол про адміністративне правопорушення відносно керівника ТДВ «Хмельницький завод будівельних матеріалів» Кривдика О.І. за ч. 5 ст. 212-2 КУпАП та направлено такий протокол до суду.

Рішенням Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області від 24.01.2023 року справу про притягнення Кривдика О.І. до адміністративної відповідальності закрито за відсутності в його діях складу правопорушення.

Вказане рішення суду мотивовано тим, що метою адвокатського запиту є «не надання правової допомоги клієнту, а створення вигідної позиції позивача за допомогою законодавчо завуальованого створення конфлікту інтересів для відповідача, що суперечить засадам і принципам здійснення адвокатської діяльності визначеним ст. 4 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»».

Крім цього, судом зроблено висновок про те, що «заперечення Кривдика О.І. обґрунтовані порушенням принципу змагальності у цивільному процесі заслуговують на увагу», визначивши у такий спосіб мотивом ухвалення судового рішення не передбачену чинним законодавством підставу для відмови у наданні інформації на адвокатський запит.

Рада адвокатів України вважає, що за описаних обставин має місце грубе порушення прав адвоката та гарантій адвокатської діяльності, з огляду на наступне.

Зі змісту ст. 131-2 Конституції України випливає ексклюзивний конституційний статус адвоката, як суб'єкта надання професійної правничої допомоги.

Згідно ч. 3 ст. 131-2 Конституції України засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні визначаються законом.

Тобто, законодавець на найвищому юридичному рівні закріпив як роль адвоката в системі правосуддя, так і гарантованість її виконання регуляторним впливом виключно законів України.

Відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі – Закон) адвокатська діяльність – незалежна професійна діяльність адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту.

Згідно п. 6 ч. 1 ст. 1 Закону під іншими видами правової допомоги розуміються види адвокатської діяльності з надання правової інформації, консультацій і роз'яснень з правових питань, правового супроводу діяльності клієнта, складення заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру, спрямованих на забезпечення реалізації прав, свобод і законних інтересів клієнта, недопущення їх порушень, а також на сприяння їх відновленню в разі порушення.

Статтями 20, 23 Закону визначено професійні права адвоката та гарантії адвокатської діяльності, як забезпечені державою складові захисту конституційного статусу адвокатів.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 20 Закону під час здійснення адвокатської діяльності адвокат має право вчиняти будь-які дії, не заборонені законом, правилами адвокатської етики та договором про надання правової допомоги, необхідні для належного виконання договору про надання правової допомоги.

Згідно ч. 1 ст. 23 Закону професійні права, честь і гідність адвоката гарантуються та охороняються Конституцією України, цим Законом та іншими законами.

Одними із основних прав адвокатів є право звертатися з адвокатськими запитами, у тому числі щодо отримання копій документів, до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, а також до фізичних осіб (за згодою таких фізичних осіб) (п. 1 ч. 1 ст. 23 Закону) та право ознайомлюватися на підприємствах, в установах і організаціях з необхідними для адвокатської діяльності документами та матеріалами, крім тих, що містять інформацію з обмеженим доступом (п. 3 ч. 1 ст. 23 Закону).

Отже, особливим інструментом досягнення цілей адвокатської діяльності є адвокатський запит, який відповідно до ч. 1 ст. 24 Закону є письмовим зверненням адвоката до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань про надання інформації, копій документів, необхідних адвокату для надання правової допомоги клієнту.

При цьому, законодавцем визначено особливий спосіб охорони права адвоката на отримання інформації (її носіїв) через адвокатський запит: встановлення обов'язку давати відповідь на адвокатський запит та встановлення відповідальності за невиконання цього обов'язку.

Так, згідно з ч. 3 ст. 24 Закону орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи, керівники підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, яким направлено адвокатський запит, зобов'язані не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту надати адвокату відповідну інформацію, копії документів, крім інформації з обмеженим доступом і копій документів, в яких міститься інформація з обмеженим доступом.

Відповідно до ч. 3 ст. 24 Закону відмова в наданні інформації на адвокатський запит, несвоєчасне або неповне надання інформації, надання інформації, що не відповідає дійсності, тягнуть за собою відповідальність, встановлену законом, крім випадків відмови в наданні інформації з обмеженим доступом.

Серед інших гарантій адвокатської діяльності законодавцем прямо визначено заборону будь-якого втручання і перешкод здійсненню адвокатської діяльності (п. 1 ч. 1 ст. 23 Закону); гарантування дотримання засад змагальності і свободи в наданні доказів та доведенні їх переконливості (п. 5 ч. 1 ст. 23 Закону); заборона втручання у правову позицію адвоката (п. 10 ч. 1 ст. 23 Закону).

Статтею 8 Правил адвокатської етики, затверджених Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09.06.2017 року, зі змінами (далі – ПАЕ), визначено для адвоката правило професійної діяльності у вигляді пріоритетності інтересів клієнта.

Відповідно до ч. 2 ст. 11 ПАЕ адвокат зобов'язаний надавати професійну правничу (правову) допомогу клієнту, здійснювати його захист та представництво компетентно і добросовісно, що передбачає знання відповідних норм права, наявність необхідного досвіду їх застосування, доскональність у врахуванні всіх обставин, що стосуються доручення клієнта та можливих правових наслідків його виконання, ретельну підготовку до виконання доручення.

Згідно з ч. 2 ст. 27 ПАЕ при виконанні доручення адвокат зобов'язаний використати всі розумно необхідні і доступні йому законні засоби для надання ефективної професійної правничої (правової) допомоги клієнту, здійснення його захисту або представництва.

Таким чином, виконання конституційної функції професійного правозахисту адвокатом забезпечено необхідністю виконання ним обов'язку по наданню високопрофесійної правової (правничої) допомоги на засадах, в тому числі, пріоритетності інтересів клієнта.

Пріоритетність інтересів клієнта, крім іншого, визначає побудову правової позиції, виходячи з направленості на досягнення максимально можливих позитивних правових результатів.

Гарантованим способом формування такої правової позиції є можливість отримання для неї необхідних вихідних даних через інструмент адвокатського запиту, а гарантованими умовами її реалізації – свобода у наданні отриманих у такий спосіб доказів та забезпечення при цьому необхідної змагальності.

Отже, Рада адвокатів України доходить до висновку про те, що адвокатський запит у всіх випадках за своїм законодавчо визначеним призначенням, як гарантований інструмент адвокатської діяльності, використовується задля формування та/або реалізації правової позиції адвоката в інтересах клієнта. Тобто, адвокатський запит завжди направлений (має бути направлений) на досягнення цілей адвокатської діяльності, яка у даному контексті полягає в забезпеченні у правовий спосіб максимально вигідної правової позиції клієнта.

Рішенням Ради адвокатів України від 03.07.2021 року № 53 встановлено, що подання адвокатом адвокатського запиту є професійним правом адвоката, у

зв'язку із наданням правової допомоги на підставі договору про надання правової допомоги. Адвокат вправі направити адвокатський запит не для задоволення особистих інтересів, а лише в межах виконання договору з клієнтом з метою надання останньому правової допомоги. Подавати адвокатські запити з метою одержання консультацій і роз'яснень положень законодавства заборонено. Однак жодної обов'язкової вимоги щодо зазначення доцільності, мети отримання необхідної інформації в чинному законодавстві не визначено (абз. 3 ч. 1 ст. 24 Закону). Таким чином, у випадку, коли адвокат вважає зазначення інформації щодо доцільності, мети отримання ним необхідної інформації та копій документів є доречним та необхідним саме у його випадку, додаткове зазначення такої інформації не є заборонаю. В свою чергу, мотив, мета та доцільність отримання інформації та копій документів, шляхом направлення адвокатського запиту може стосуватися питань, з яких клієнт звертався за допомогою до адвоката, що в розумінні статті 22 Закону є адвокатською таємницею. Рада адвокатів України неодноразово наголошувала на тому, що вимога надання будь-яких інших документів, окрім ордеру та копії свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю – забороняється та є адміністративним правопорушенням.

Рішенням Ради адвокатів України від 16-17.11.2022 року № 133, визначено, що подання адвокатом адвокатського запиту є професійним правом адвоката, у зв'язку із наданням правової допомоги на підставі договору про надання правової допомоги та надає адвокату право отримувати на адвокатський запит фактично будь-яку інформацію та документи, необхідні адвокату для надання правової допомоги клієнту.

Рада адвокатів України звертає увагу на те, що законодавець визначив суб'єктів виконання відповіді на запит адвоката – орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи, керівники підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань. Процесуальний статус таких суб'єктів, їх взаємовідносини з клієнтом, в інтересах якого направляється адвокатський запит, інші обставини відповідних правовідносин для виконання обов'язку надання відповіді на адвокатський запит значення не мають.

Виходячи з того, що держава, визначаючи абсолютно захищені законом гарантії адвокатської діяльності, встановила заборони на ненадання відповіді на запит адвоката, на створення перешкод у здійсненні адвокатської діяльності та втручання в правову позицію адвоката, а також гарантувала право на змагальність, в тому числі через реалізацію правової позиції, сформованої за допомогою відповіді на адвокатський запит, **відмова у наданні відповіді на запит адвоката з причин його направленості на посилення змагальної позиції є грубим порушення наведених вище норм чинного законодавства.**

Враховуючи наведене, Рада адвокатів України, керуючись статтями 55, 57 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про Раду адвокатів України, Регламентом Ради адвокатів України, **вирішила:**

1. Визнати неприйнятними, незаконними та такими, що порушують права адвокатів та гарантії адвокатської діяльності відмови у наданні відповіді на адвокатські запити з підстав їх направленості на посилення змагальної (іншої) правової позиції клієнта.
2. Вважати неприпустимою практику судів направлену на звуження та обмеження професійних прав адвокатів на їх звернення з адвокатським запитом.
3. Затвердити роз'яснення щодо гарантованості права на запит адвоката (додається).
4. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити Раду адвокатів Хмельницької області, а також опублікувати на офіційному вебсайті Національної асоціації адвокатів України.

Голова Ради адвокатів України

/підпис/

Л.П. Ізовітова

Секретар Ради адвокатів України

/підпис/

І.В. Колесников

Щодо гарантованості права на запит адвоката

Зі змісту ст. 131-2 Конституції України випливає ексклюзивний конституційний статус адвоката, як суб'єкта надання професійної правничої допомоги.

Згідно ч. 3 ст. 131-2 Конституції України засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні визначаються законом.

Тобто, законодавець на найвищому юридичному рівні закріпив як роль адвоката в системі правосуддя, так і гарантованість її виконання регуляторним впливом виключно законів України.

Відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі – Закон) адвокатська діяльність – незалежна професійна діяльність адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту.

Згідно п. 6 ч. 1 ст. 1 Закону під іншими видами правової допомоги розуміються види адвокатської діяльності з надання правової інформації, консультацій і роз'яснень з правових питань, правового супроводу діяльності клієнта, складення заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру, спрямованих на забезпечення реалізації прав, свобод і законних інтересів клієнта, недопущення їх порушень, а також на сприяння їх відновленню в разі порушення.

Статтями 20, 23 Закону визначено професійні права адвоката та гарантії адвокатської діяльності, як забезпечені державою складові захисту конституційного статусу адвокатів.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 20 Закону під час здійснення адвокатської діяльності адвокат має право вчиняти будь-які дії, не заборонені законом, правилами адвокатської етики та договором про надання правової допомоги, необхідні для належного виконання договору про надання правової допомоги.

Згідно ч. 1 ст. 23 Закону професійні права, честь і гідність адвоката гарантуються та охороняються Конституцією України, цим Законом та іншими законами.

Одними із основних прав адвокатів є право звертатися з адвокатськими запитами, у тому числі щодо отримання копій документів, до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, а також до фізичних осіб – за згодою таких фізичних осіб (п. 1 ч. 1 ст. 23 Закону) та право

ознайомлюватися на підприємствах, в установах і організаціях з необхідними для адвокатської діяльності документами та матеріалами, крім тих, що містять інформацію з обмеженим доступом (п. 3 ч. 1 ст. 23 Закону).

Отже, **особливим інструментом досягнення цілей адвокатської діяльності є адвокатський запит**, який відповідно до ч. 1 ст. 24 Закону є письмовим зверненням адвоката до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань про надання інформації, копій документів, необхідних адвокату для надання правової допомоги клієнту.

При цьому, законодавцем визначено особливий спосіб охорони права адвоката на отримання інформації (її носіїв) через адвокатський запит: встановлення обов'язку давати відповідь на адвокатський запит та встановлення відповідальності за невиконання цього обов'язку.

Так, згідно з ч. 3 ст. 24 Закону орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи, керівники підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, яким направлено адвокатський запит, зобов'язані не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту надати адвокату відповідну інформацію, копії документів, крім інформації з обмеженим доступом і копій документів, в яких міститься інформація з обмеженим доступом.

Відповідно до ч. 3 ст. 24 Закону відмова в наданні інформації на адвокатський запит, несвоєчасне або неповне надання інформації, надання інформації, що не відповідає дійсності, тягнуть за собою відповідальність, встановлену законом, крім випадків відмови в наданні інформації з обмеженим доступом.

Серед інших гарантій адвокатської діяльності законодавцем прямо визначено заборону будь-якого втручання і перешкод здійсненню адвокатської діяльності (п. 1 ч. 1 ст. 23 Закону); гарантування дотримання засад змагальності і свободи в наданні доказів та доведенні їх переконливості (п. 5 ч. 1 ст. 23 Закону); заборона втручання у правову позицію адвоката (п. 10 ч. 1 ст. 23 Закону).

Статтею 8 Правил адвокатської етики, затверджених З'їздом адвокатів України 09.06.2017 року, зі змінами (далі – ПАЕ), визначено для адвоката правило професійної діяльності у вигляді пріоритетності інтересів клієнта.

Відповідно до ч. 2 ст. 11 ПАЕ адвокат зобов'язаний надавати професійну правничу (правову) допомогу клієнту, здійснювати його захист та представництво компетентно і добросовісно, що передбачає знання відповідних норм права, наявність необхідного досвіду їх застосування, доскональність у врахуванні всіх обставин, що стосуються доручення клієнта та можливих правових наслідків його виконання, ретельну підготовку до виконання доручення.

Згідно з ч. 2 ст. 27 ПАЕ при виконанні доручення адвокат зобов'язаний використати всі розумно необхідні і доступні йому законні засоби для надання ефективної професійної правничої (правової) допомоги клієнту, здійснення його захисту або представництва.

Таким чином, виконання конституційної функції професійного правозахисту адвокатом забезпечено необхідністю виконання ним обов'язку по наданню високопрофесійної правової (правничої) допомоги на засадах, в тому числі, пріоритетності інтересів клієнта.

Пріоритетність інтересів клієнта, крім іншого, визначає побудову правової позиції, виходячи з направленості на досягнення максимально можливих позитивних правових результатів.

Гарантованим способом формування такої правової позиції є можливість отримання для неї необхідних вихідних даних через інструмент адвокатського запиту, а гарантованими умовами її реалізації – свобода у наданні отриманих у такий спосіб доказів та забезпечення при цьому необхідної змагальності.

Отже, адвокатський запит у всіх випадках за своїм законодавчо визначеним призначенням, як гарантований інструмент адвокатської діяльності, використовується задля формування та/або реалізації правової позиції адвоката в інтересах клієнта. Тобто, адвокатський запит завжди направлений на досягнення цілей адвокатської діяльності, яка у даному контексті полягає в створенні максимально вигідної правової позиції клієнта.

Рішенням Ради адвокатів України від 03.07.2021 року № 53 встановлено, що подання адвокатом адвокатського запиту є професійним правом адвоката, у зв'язку із наданням правової допомоги на підставі договору про надання правової допомоги. Адвокат вправі направити адвокатський запит не для задоволення особистих інтересів, а лише в межах виконання договору з клієнтом з метою надання останньому правової допомоги. Подавати адвокатські запити з метою одержання консультацій і роз'яснень положень законодавства заборонено. Однак жодної обов'язкової вимоги щодо зазначення доцільності, мети отримання необхідної інформації в чинному законодавстві не визначено (абз. 3 ч. 1 ст. 24 Закону).

Таким чином, у випадку, коли адвокат вважає зазначення інформації щодо доцільності, мети отримання ним необхідної інформації та копій документів є доречним та необхідним саме у його випадку, додаткове зазначення такої інформації не є заборонаю. В свою чергу, мотив, мета та доцільність отримання інформації та копій документів, шляхом направлення адвокатського запиту може стосуватися питань, з яких клієнт звертався за допомогою до адвоката, що в розумінні статті 22 Закону є адвокатською таємницею.

Рада адвокатів України неодноразово наголошувала на тому, що вимога надання будь-яких інших документів, окрім ордеру та копії свідоцтва про право

на заняття адвокатською діяльністю – забороняється та є адміністративним правопорушенням.

Рішенням Ради адвокатів України від 16-17.11.2022 року № 133, визначено, що подання адвокатом адвокатського запиту є професійним правом адвоката, у зв'язку із наданням правової допомоги на підставі договору про надання правової допомоги та надає адвокату право отримувати на адвокатський запит фактично будь-яку інформацію та документи, необхідні адвокату для надання правової допомоги клієнту.

Законодавець у ст. 24 Закону визначив суб'єктів виконання відповіді на запит адвоката – орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи, керівники підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань. Процесуальний статус таких суб'єктів, їх взаємовідносини з клієнтом, в інтересах якого направляється адвокатський запит, інші обставини відповідних правовідносин для виконання обов'язку надання відповіді на адвокатський запит значення не мають. Єдине виключення з цього правила складає статус запитуваної інформації – з обмеженим доступом, якої дане роз'яснення не стосується.

Виходячи з того, що держава, визначаючи абсолютно захищені законом гарантії адвокатської діяльності, встановила заборони на ненадання відповіді на запит адвоката, на створення перешкод у здійсненні адвокатської діяльності та втручання в правову позицію адвоката, а також гарантувала право на змагальність, в тому числі через реалізацію правової позиції, сформованої за допомогою відповіді на адвокатський запит, відмова у наданні відповіді на запит адвоката з причин його направленості на посилення змагальної позиції є грубим порушення наведених вище норм чинного законодавства.

Таким чином, запит адвоката є гарантованим та захищеним законом інструментом адвокатської діяльності, що використовується задля формування та/або реалізації правової позиції адвоката в інтересах клієнта. Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Кодексом України про адміністративні правопорушення визначено особливий порядок охорони права адвоката на отримання інформації (її носіїв) через адвокатський запит: встановлення обов'язку надання відповідь на адвокатський запит та встановлення відповідальності за невиконання цього обов'язку. Порушення визначеної законодавством України моделі здійснення адвокатської діяльності з використанням гарантованих прав та правомочностей адвоката є неприпустимим.

	Рішення Ради адвокатів України від 19.11.2013 №238 «Про затвердження Порядку оформлення головою ради адвокатів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя або уповноваженим радою членом ради адвокатів матеріалів про адміністративні правопорушення (нова редакція)
	Рішення Ради адвокатів України від 4-5.07.2014 № 61 «Про надання роз'яснень щодо інформації, яка зазначається в ордері адвоката та можливості його подання у декілька установ»
	Рішення Ради адвокатів України від 30.08.2014 № 122 «Про затвердження роз'яснень з питань, які виникають при оформленні адвокатського запиту»
	Рішення Ради адвокатів України від 04.08.2017 № 162 «Про розгляд звернення Керівника Державного управління справами Куцика І.М. щодо засвідчення та подання адвокатом копії ордера на надання правової допомоги»
	Рішення Ради адвокатів України від 13.10.2018 № 172 «Щодо роз'яснення деяких питань, пов'язаних з реалізацією права адвоката на звернення з адвокатським запитом»

	Рішення Ради адвокатів України від 12.04.2019 №41 «Про затвердження Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги у новій редакції»
	Рішення Ради адвокатів України від 12.04.2019 № 57 «Про затвердження роз'яснення щодо оформлення ордерів на надання правової допомоги до укладення письмового договору»
	Рішення Ради адвокатів України від 26.06.2019 № 68 «Про затвердження роз'яснення щодо застосування форми (бланку) ордеру на надання правничої (правової) допомоги»
	Рішення Ради адвокатів України від 20.09.2019 № 97 «Про затвердження роз'яснення щодо оформлення ордеру про надання правової допомоги, в разі залучення адвоката адвокатським об'єднанням або адвокатським бюро на договірних засадах»
	Рішення Ради адвокатів України від 20.09.2019 № 98 «Про затвердження роз'яснення щодо заповнення обов'язкових реквізитів ордеру на надання правової допомоги»
	Рішення Ради адвокатів України від 21.09.2020 № 75 «Про затвердження роз'яснення щодо вичерпного переліку вимог до адвокатського запиту»

	<p>Рішення Ради адвокатів України від 21.09.2020 № 118 «Про затвердження роз'яснення щодо обов'язкового використання печатки адвокатським об'єднанням при оформленні ордеру»</p>
	<p>Рішення Ради адвокатів України від 15.10.2020 № 98 «Про затвердження роз'яснення щодо підстав для здійснення адвокатської діяльності»</p>
	<p>Рішення Ради адвокатів України від 15.10.2020 № 103 «Про затвердження роз'яснення щодо отримання на адвокатський запит оригіналів документів, за умови їх добровільної видачі на запит адвоката»</p>
	<p>Рішення Ради адвокатів України від 03.07.2021 № 53 «Про затвердження роз'яснення щодо вимог до адвокатських запитів»</p>
	<p>Рішення Ради адвокатів України від 11.09.2021 № 106 «Про надання роз'яснення щодо застосування ордеру на надання правничої (правової) допомоги»</p>
	<p>Рішення Ради адвокатів України від 11.09.2021 № 107 «Про внесення змін до Положення про ордер адвоката на надання правничої (правової) допомоги, затвердженого в новій редакції рішенням Ради адвокатів України № 41 від 12.04.2019, із змінами»</p>

Рішення Ради адвокатів України № 45 від
29.04.2022 «Про внесення змін до
Положення про ордер на надання правничої
(правової) допомоги»

	Рішення Конституційного Суду України у справі щодо офіційного тлумачення ст. ст. 3, 23, 31, 47, 48 Закону України «Про інформацію» та ст. 12 Закону України «Про прокуратуру» (справа К. Г. Устименка) від 30.10.1997 р. (справа № 18/203-97)
	Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України від 20.01.2012 № 2-рп/2012
	Ухвала Верховного Суду у справі № 826/3582/17 від 22.10.2018
	Постанова Великої Палати Верховного Суду у справі № 686/23317/13-а від 16.01.2019
	Ухвала Верховного Суду у справі № 907/648/17 від 04.02.2019
	Постанова Верховного Суду у справі № 9901/847/18 від 05.06.2019

	Постанова Верховного Суду у справі № 428/3905/16-ц від 03.07.2019
	Постанова Верховного Суду у справі № 361/4347/17 від 15.04.2020
	Постанова Верховного Суду у справі № 442/4791/17 від 11.11.2020
	Постанова Великої Палати Верховного Суду у справі № 520/13981/21 від 18.08.2022
	Рішення Дніпропетровського окружного адміністративного суду у справі №160/5445/19 від 15.10.2019
	Рішення Івано-Франківського окружного адміністративного суду у справі №300/1683/19 від 11.10.2019

Рішення Голосіївського районного суду м.
Києва у справі №752/9536/19 від 11.09.2019

	Рішення Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури від 30.08.2017 №VIII-017/2017
	Рішення Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури від 28.09.2018 № IX-016/2018
	Рішення Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури Хмельницької області від 24.04.2019 № 18

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

КОМІТЕТ МЕДИЧНОГО
І ФАРМАЦЕВТИЧНОГО
ПРАВА ТА БІОЕТИКИ

HSA

HIGHER
SCHOOL OF
ADVOCACY